

NOUL LITERATOR

CULTURĂ • ARTĂ • LITERATURĂ

An XIII, Nr. 50, iunie 2023

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 50, iunie 2023

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Firică

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de PAUL DRĂCEA

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Gelu Negrea

O EVOCARE

Avem cu toții datorii pe care le purtăm mereu cu noi prin timp, aducându-ni-le însă aminte sporadic și întotdeauna târziu, la fel cum – atunci când suntem tineri – ne amintim rareori și întâmplător de faptul inexorabil că într-o zi vom muri. Pentru mine, o astfel de datorie de suflet și de spirit poartă un nume: al istoricului, literatului și jurnalistului oltean Ion Vulpe, autor de cărți încântătoare și, în egală măsură, prețioase – din păcate, răstăcite prin rafturi de biblioteci și anticariate prăfuite, dar care ar merita, din multiple și binecuvântate motive, să fie readuse în circuitul cultural curent. Acum mai bine de două decenii („Eheu! fugaces, Postume, Postume, labuntur anni!” – Doamne, câtă dreptate avea înțeleptul acela de Horațiu!...), în 2001, prin urmare am avut privilegiul să prefătez una dintre scrierile lui Ion Vulpe, Ferestre spre rai. Menționez într-un adevăr acest detaliu: la dorința merituosului ei semnatar, nicidecum pentru că ea ar fi avut nevoie de așa ceva. Cu speranța că rândurile mele de atunci – mai mult evocare a unei frumoase prietenii decât un sobru comentariu științific ori literar pe care cartea l-ar fi meritat cu prisosință – vor convinge vreo editură să republice lucrările Vulpanului, propun spre lectură cititorilor „Noului Literator” textul acelei prefete (cu modificările impuse de trecerea timpului, firește). O fac și în semn de cuvenită recunoștință pentru merituosul autor al unui întreg raft de bibliotecă pe care, din nefericire, acum el nu-l mai poate îmbogăți.

De Ion Vulpe mă leagă și mă dezleagă multe și minunate lucruri întâmplătoare aievea ori doar închipuite în laboratorul uzinei mixte de fantezii și fandacsii comune, plus câteva ființe care ne-au intersectat amândurora viața în interiorul baroc al acelor avare segmente de timp pe care hazardul (numele profan al destinului) ni le-a repartizat într-o locuire și folosință pausală și, mai presus de acestea și de numeroase altele, o prietenie durabilă, capricioasă, zgubilnică și sinusoidală, decăzută uneori (din vina mea) în

simplică amicitie, dar și înălțată adesea (prin meritul lui) la rang de fericită exemplaritate. Căci, la înțelegerea conciliantă și afecțiunea ocrotitoare cu care m-a gratulat nedeșmințit și generos, vreme de câteva decenii, găsit-a cu cale nerecunoscătorul și ticălosul de mine a răspunde nu o dată cu vorbe proaste sau, și mai rău, indiferente, cu ironii deplasate și fără haz, iar, în timpul din urmă, cu o culpabilă necruțare, etalată pe parcursul și în pauzele nesfârșitelor noastre dispute șahistice – îndeletnicire nobilă și cronofagă, la care ne dedăm amândoi cu egală patimă și înduioșător diletantism (iartă-mă, Ioane, mă doare sufletul că trebuie să ți-o spun, dar asta e situația...).

Ne-a fost dat să studențim împreună printr-un București boem și fabulos, la ora astrală când, prin amfiteatrele, bibliotecile și holurile de la Filologie (pe atunci se chema Facultatea de limbă și literatură română), germina mirabila sămânță a ceea ce, peste ani, se va numi marea promoție șaizecistă a literelor autohtone, avându-i drept corifei tineri și la trup curați pe Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Gabriela Melinescu, Petru Popescu, Paul Goma, Gheorghe Pituț și pe mult prea mulți alții ca să-i pot pomeni aici.

I-am invidiat în taină pe Ion Vulpe și pe colegii lui fiindcă, mai grăbiți cu un an să vină pe lume, au avut șansa de a-l vedea cu ochii lor nemernici și de a-l pipăi cu sufletele lor însetate de himere în exercițiul sacerdotal al cursurilor oficiale în amfiteatrul Odobescu pe divinul G. Călinescu, spiritul tutelar și zeul studențimii și profesorimii filologicești dintr-acea amăgitoare epocă de deschidere politică și culturală. Amândoi însă am așteptat cu emoție înfrigurată la rîndul kilometric înfiripat undeva, pe bulevardul 6 Martie (ulterior, Mihail Kogălniceanu, actualul bd. Elisabeta) pentru a trece, muți și cutreierați de îndoliate surpări lăuntrice, preț de o clipă logodită cu eternitatea, prin fața catafalcului genialului dispărut, după în holul Ateneului Român.

Și l-am mai urmărit îndelung pe Ion Vulpe pe coridoarele facultății, cu pupila fulgerată de admirație și respect în primele zile ale anului de grație 1967 pentru că fizionomia lui mongoloid-umflătică se lăfăia pe o fotografie-document (literar și de suflet) apărută pe pagina întâi a „Contemporanului” condus de George Ivașcu, poză care frisonase mediul nostru studențesc, avid de iconoclastie și spectaculos. Fotografia înfățișa un grup de hojmălai din anul al V-lea,

înveșmântați folcloric și dotați corespunzător cu recuzita aferentă sărbătorilor tradiționale de Anul Nou, avându-l în mijloc pe patriarhul poeziei românești, Tudor Arghezi, în interiorul casei sale de la Mărțișor, unde golanii năvăliseră intempestiv ca să-l colinde pe meșterul între meșterii cuvintelor potrivite cu har dumnezeiesc și să-i ureze de bine. Supărat din pricini obscure pe directorul „Contemporanului”, poetul a protestat vehement în scris fiindcă acea fotografie intimă fusese dată publicității fără acceptul său expres. Se iscase un oarece scandal din care Ion Vulpe, Vasile Blendea, Ion Filipoiu și ceilalți colindători ieșiseră aureolați cu un nimb de bravadă vecină cu eroismul: Arghezi încă nu străpunsese cu totul vălul de umbră și uitare la care îl condamnase, timp de mai bine de un deceniu, infamul articol din „Scînteia” al lui Sorin Toma „Poezia putrefacției și putrefacția poeziei”, așa încât gestul omagial al studenților-urători se releva îndrăzneț din cale afară, dacă nu cumva de-a dreptul sfidător și insurgent.

Absolvirea ne-a aruncat în vârtejul aleatoriu al celor patru vânturi pe mine într-un oraș dunărean, Turnu Severin (urbea natală a Vulpașinului!), pre el, păcătosul și sentimentalul, la gurile marelui fluviu, pe tărâmul ornat cu nuferi albi al Deltei, unde a făcut, cuviincios, gazetărie de partid și de stat și, romantic, pasiune mistuitoare pentru o Suda Bara, fecioară misterioasă, coborâtoare, cu farmece asiate, din stirpea luxuriantă a aromânilor.

Aveam să aflu acestea și altele, câțiva ani mai târziu, în redacția ziarului județean din capitala Mehedinților, unde ne-am revăzut și am plonjat de bună voie și apăsăți de împrejurări silnice într-o camaraderie de presă care, cu nesemnificative sincope, s-a prelungit până în zilele și nopțile noastre de firoascoasă tranziție. Ion mi-a plăcut întotdeauna dintr-un motiv obiectiv: scria bine – avea talent, pehlivanul! – și din două rațiuni subiective: era neîntrecut în arta păguboasă de a se pune rău cu mai marii regimului și dovedea o iubire pătimășă și o patimă iubitoare pentru concitadinul său, medicul severinean și universal Ștefan Odobleja, și pentru opera lui de ilustru precursor (ca să nu zic întemeietor) al ciberneticii, pe care l-a cunoscut și i-a fost cu dragoste alături în ultimii ani de viață ai savantului.

Și iarăși timpurile s-au învolburat pentru amândoi. El a luat drumul Petroșanilor lui I.D.

Sârbru, cel cu care a hălăduit pe cărări lungi de nopți bahice și literare. Mai apoi, l-am aflat pornit pe cărarea anevoioasă a studierii istoriei, ca o a doua facultate, ceea ce mi-a provocat iarăși fiori de invidie amicală. Au mai trecut ani, a mai trecut și o revoluție (el, istoricul, o califică drept „așazisă revoluție”..., mă rog, fiecare cu părerea lui...) și iată-ne încă odată reuniți de destin în Bucureștii postdecembriști. Eu, ceva mai norocos într-ale gazetăriei dâmbovițene, el, mult mai norocos în captivante deplasări de studiu, pe la congrese și simpozioane internaționale și-n corespondențe cu specialiști în ale trecutului de pe toate meridianele și în alte asemenea dichisuri de cărturar. Filologul cu vocație de istoric și istoricul cu studii de filolog au coagulat ferice, izvodind o struțo-cămilă interdisciplinară de mare interes și farmec – calități transferate deja în paginile câtorva cărți seminate de Ion Vulpe din care transpare aplecarea și aplicația sa în zona istoriei religioase a străromânilor și pasiunea pentru valorificarea cu acribie și știință de carte a sugestiilor oferite cercetătorului de onomastică și etimologie.

În primăvara primului an al noului mileniu, întâmplându-mă eu vremelnice robotitor prin redacția „Cronica română” și avându-l adesea pe prietenul meu ca musafir agreabil (fiindcă se știe: musafirii fac întotdeauna plăcere: dacă nu la venire, măcar la plecare...), într-o bună zi, spun, mă interoghează Vulpanu dacă am eu știință că, pe locul unde vorbeam atunci discuții risipitoare de timp, se săvârșise, în urmă cu nu știu câte secole, o bătălie însemnată pentru istoria Țării Românești și pentru marele ei domn Matei Basarab. Mi-am mărturisit cu umilință ignoranța. Dar, m-a mai interpelat dumnealui îngăduitor, că biserica Sfântul Spiridon Nou din imediata vecinătate a redacției, pe Calea Șerban Vodă, este unul dintre puținele lăcașuri de cult ctitorite în stil neogotic știam eu? Nu, nu știam nici asta, dar cum nutream convingerea că nu sunt singurul în această ingrată situație, m-am străduit să-l determin pe erudit a-i bucura și pe cititorii „Cronicii române” (între care, sporadic și pe sărite, mă numărăm) cu asemenea neașteptate și încântătoare lucruri. Am reușit cu asupra de măsură: n-am fost doar nașul băftos al unei rubrici de cotidian, ci și al unui volum pe care doar cărările întortocheate diabolic ale pieții noastre de carte l-ar putea deturna de la destinul fast al unui succes fulminant și binemeritat.

Ferestre spre rai este o tipăritură făurită cu mintea și sufletul pentru înflorirea minții și sufletului tău, iubite cetitorule. Ion Vulpe izbutește aici mezelianța rară între condeiul unui reporter îndrăgostit de locurile, lăcașurile de cult și personajele istorice pe care le evocă sensibil din perspectivă contemporană și până austeră a istoricului hrănit organic cu disciplina reconstruirii în spiritul profesionalismului prob și competent, a adevărului despre vremurile și oamenii din preajma cărora alungă colbul uitării. O cercetare documentară de (și la) prima mână, presărată cu informații de maxim interes, inclusiv pentru specialiști (multe inedite) se împletește în paginile cărții cu rafinamentele stilistice ale unei scriituri fluide, expresive, încărcate de subtilități, în măsură să asigure o lectură plină de voluptăți rare.

Plăcerea aproape hedonistă de a desfolia înțelesuri surprinzătoare în perimetrul onomasticii și toponimiei, excursiile palpitante prin labirintul semantic al unor etimologii ce ascund reconfortante revelații, harul narativ, investit în

refacerea genealogiilor unor ctitori de biserici și mănăstiri (câte romane istorice, zac, în nuce, în laconicele saga de familie cu care Ion Vulpe își însuflețește evocările!) sau în derularea biografiilor spectaculoase și pitorești ale unor eroi de legendă ai evului mediu românesc – toate acestea fac din *Ferestre spre rai* o carte incitantă și folositoare inimii, pentru care, neavând norocul s-o scriu eu, îl invidiez încă o dată sincer pe autor.

Nu merg cu răutatea până la a vă dezvălui detalii privitoare la minunile arhitectonice și iconografice despre care Ion Vulpe scrie inspirat (mănăstirile Nucet, Râncăcirov, Robaia, Aninoasa, bisericile din Drăghești, Dedulești-Topliceni, Băjești, Rucărul de Sus, cărora li se adaugă alte câteva din Capitală) și nici referitoare la personaje ca Pazvante Chioru, Baba Novac, Paracelsus, ciobanul Bucur, marele spătar Mihai Cantacuzino, Răzvan Ștefan, Mihai Viteazul, un Shakespeare al străromânilor, cu care veți avea întâlniri memorabile. Vă las, așadar, intactă bucuria unei lecturi sărbătorești.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Regretații: Cezar Baltag, Matei Călinescu, Mircea Ivănescu, Nichita Stănescu, Modest Moraliu și Petre Stoica

Anca Sîrghie

**“DESTIN
NECRUȚĂTOR” SAU
“GHINION” ÎN
FAMILIA STANCA?**

„Nu voi fi ajuns atât de rău încât să nu mai am dușmani.” afirma un contemporan al nostru, prea cunoscut, ca să mai trebuiască numit. Uneori, țin să le mulțumesc lor, dușmanilor mei, pentru că mă stărnesc, ca de data aceasta, încât să povestesc niște lucruri ținute tainic.

Publicistul N.I. Dobra în „Tribuna” Sibiu, din 16 martie 2023, p. 4, a atins ideea “blestemului” familiei Stanca, dar nu are cunoștințe concrete ca să și argumenteze, drept care vom puncta în continuare câteva momente edificatoare din viața acestei familii. Din prudență, între rudele care au comentat acest subiect, verișoara din veri a scriitorului, Sorana Georgescu-Gorjan, soția inginerului Coloanei brâncușiene, Ștefan Georgescu-Gorjan, cu decență ei specifică, înlocuiește cuvântul “blestem”, pe care îl folosea Horia Stanca în paginile sale memorialistice, cu “ghinionul stăncesc”, iar mărturisirea ei figurează sub titlul *Radu Stanca -coincidențe și premoniții*, în volumul nostru *Radu Stanca -Evocări și interpretări în evantai*, Editura TechnoMedia, Sibiu, 2016, p. 109-118. Citim de acolo selectiv: „În 1916, Avram Stanca, strămoșul scriitorului, a fost alungat de trupele imperiale, s-a refugiat la Sebeș și a murit în ajunul Crăciunului, când tocmai împlinea 73 de ani. În timpul Primului Război Mondial, preotul Sebastian Stanca fusese arestat și închis la Sopron”. Șirul nenorocirilor continuă cu numele protopopului Ioan Duma, “arestat în biserică, în duminica Rusaliilor din anul 1949, deținut fără proces și eliberat după un an și jumătate. Au cunoscut universul concentraționar comunist și Horia Stanca, fratele lui Radu, și inginerul Gorjan”, adică soțul celei care comenta. Domnia Sa continuă povestind că “Momentul cel mai tragic a fost cutremurul catastrofal din 4 martie 1977, când a dispărut aproape toată familia lui Octavian Stanca”, cea secerată cumplit la căderea Blocului Scala. Cinci persoane din acea locuință, dacă numărăm și pe guvernanta, au murit atunci, unii instantaneu. Soția medicului, Letiția, și mama ei erau împreună pe

o canapea, luând tensiunea. Căzând peste ele, oglinda de cristal le-a secerat capetele. A murit nepoțica Roxana, de nici 6 ani. După 4 zile de la cutremur, doctorul Octavian este scos de sub dărâmături, ca și fiica Marina, dar medicul nu va supraviețui. Marina avea să se confeseze cu emoție că în cele 4 zile de așteptare sub dărâmături, ea se încuraja spunând versuri ale lui Radu, mai ales poezia *Testament* și a fost salvată de câinii speciali, folosiți anume. De necrezut este faptul că în creația lui Radu Stanca există versuri care preziceau cutremurul, cum este poezia *Cri-nul negru*, care începe cu versurile: “M-ați îngropat crezând că am murit./Paloarea mea de mort vă înșelase,/ Surâsul împăcat și liniștit/ Și fruntea albă care-mi înghețase.” O tragedie teribilă, cu adevărat.

Coborând în timp la anul 1962, moartea lui Radu Stanca a putut să fie pronosticată după suferința lui pornind din adolescență și ineficiența tratamentelor în epocă la afecțiunea sa. Dar tragică a fost, după stingerea lui Radu, acest creator strălucit, plecat la Domnul la numai 42 de ani, succesiunea la 6 luni a lui Barbu, fiul unic al său, la nici 9 ani. Din diva scenei sibiene, Dorina a devenit o eroină tragică, la modul cel mai concret. Și-a revenit târziu în ani, spre finalul vieții ei, dar durerea ei nu s-a stins niciodată. Cele trei tentative de suicid, despre care mi-a vorbit Monica Lazăr, o apropiată a familiei, care în 1980 a scos volumul admirabil de *Versuri* ale lui Radu Stanca, nu sunt o poveste, chiar dacă Dorina nu a recunoscut decât pe unul dintre ele, când a fost salvată de un vecin, cum mi-a mărturisit și mie.

Nu se poate vorbi, în schimb, de tragism, cum afirmă nedocumentat dl N. I. Dobra în articolul menționat, la Horia Stanca, chiar dacă el a rămas 6 luni finale fără soția care îl îngrijise cum putuse ea până atunci, la ani de bătrânețe. Horia avea angajată o femeie, care făcea cele necesare spre a-l ajuta. Deci durerea lui era provocată mai mult de povara vârstei și a singurătății, decât de lipsurile materiale, care nu mai erau o noutate pentru el de mult timp. Dar până la “cumplită mizerie” și tragism mai este o cale.

Pe Horia Stanca l-a umilit cu spiritul ei justițiar, de multe ori neavenit, Marta Petreu, contestând un fapt absolut real, anume dorința lui Radu în ceasul morții ca Horia să se ocupe de fiul său în creșterea lui intelectual-spirituală, exact așa cum se ocupase și cu el, mezinul fami-

liei. Nimeni nu afecta rolul mamei, Doamne ferește, cum credea clujeanca aceasta aprigă, semnând articolul *Doti: cea mai importantă, pentru Radu, persoană din lume* din "Apostrof" an XXVII, nr.7 (314), 2016, p. 15, erijându-se în apărătoarea Dorinei. Și sunt convinsă că pe mulți i-a convins, deși Marta Petreu susținea acolo un neadevăr. Insinuarea dnei Petreu se baza pe așteptarea dispariției lui Octavian, după care Horia ar fi dat frâu liber lăudăroșeniei sale frățești. Interesantă supoziție, numai că nu este deloc dreaptă, întrucât din familia Stanca mai trăiesc și astăzi niște nepoate ale lui Bubu, cum era numit în familie Horia. Între ele, dna Ruxandra Sofronie, nepoată din frați, trăind la Sibiu, cunoaște adevărul și afirmă categoric că dna Petreu i-a făcut o mare nedreptate unchiului ei, Horia Stanca, cel care deplângea la Radu "un destin care i-a putut fi atât de necruțător". Nenorocul a făcut la Barbu să moară mult prea timpuriu, la 6 luni după tatăl său, încât orice discuție pe tema formării lui intelectuale ne apare acum superfluă.

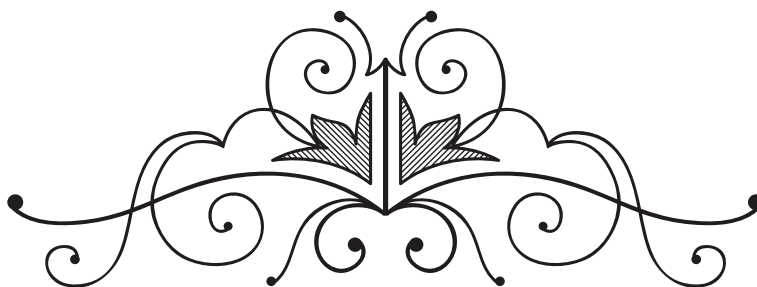
Revenind la nenorocul acestei familii ilustre, vărul lui Radu, poetul actor la Cluj, Dominic Stanca, a murit la doar 50 de ani, măcinat de o boală necruțătoare, lăsând la rândul său o creație neterminată, dar fără să fi avut talentul uriaș al lui Radu. Iar Barbu, fiul lui Radu Stanca, nu a fost singurul copil pierit la o vârstă fragedă, ci și Miorița Duma, care a murit tot dintr-o eroare medicală. Teribil ghinion!

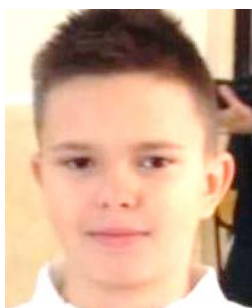
Ne întrebăm, dacă se poate susține ideea unui blestem, cum întâlnim în tragediile antice, sau mai repede este vorba de ghinion ori de un nenoroc, ce a marcat destinul unor ființe strălucite ale familiei, mărindu-le și azi nostalgia celor care cugetă la neîmplinirea lor așteptată.

Cu referire la răutatea pe care o semna N.I. Dobra în numărul ziarului sibian din 16 martie 2023, ea face trimitere la texte de acum șapte ani, dacă mă refer la articolul Martei Petreu deja menționat, și respectiv 3 ani, când Ion

Vartic în aceeași revistă "Apostrof", pe care o folosește după bunul plac, crede că poate discredita niște cărți dedicate cu multă preocupare lui Radu Stanca, ale mele și ale universitarului Marin Diaconu de la București. Aceasta, după ce în 1978 eu semnase prima recenzie la eseu monografic al lui Ion Vartic Radu Stanca, *Poezie și teatru*, (Editura Albatros, 1978), publicat înainte de Nicolae Manolescu, Gheorghe Grigurcu, Doina Uricaru și alții, iar la Sibiu am organizat și desfășurat lansarea cărții în 4 mai, invitând 3 actori de la Teatrul de Stat local, care au susținut un recital din poezia stanciană. De reținut că de la eseu monografic din 1978 până astăzi, nicio altă carte pe această temă la Ion Vartic, în afară de două îngrijiri de ediții, ceea ce nu este deloc mulțumitor în 45 de ani calendaristici. Iar de vreo 15-20 ani de când a luat în stăpânire arhiva lui Radu Stanca, stând precum cloșca pe ouă, și anunță o ediție cu operele lui Radu Stanca, care nu mai apare, tocmai noi am socotit decent să-i oferim lui Vartic volumul Radu Stanca *Dăltuiiri*, cu pagini ale scriitorului uitate în presa românească a perioadei 1932-1962, iar răsplata sunt niște injurii de cea mai joasă speță. Se crede, cumva, fostul meu coleg de an în Facultate stăpânul absolut al unei teme literare ca aceasta? Prea preocupată de lucruri mai utile, cum sunt recente mele 3 cărți, cele 80 de conferințe prin zoom la câteva cenacluri literare internaționale de la începutul pandemiei de covid, lansări ale unor cărți, articole pentru presă etc., n-am avut timp și nici n-am crezut necesar să reacționez la așa o murdărie.

Dar acum voi reveni cu toată atenția la această temă, mod de a-mi reaminti momente din activitatea pe care i-am dedicat-o scriitorului Radu Stanca, publicând cinci cărți dedicate lui și popularizându-l în comunitățile diasporei noastre din U.S.A și Canada, cu o tenacitate de care nu dispune Ion Vartic. Așa că voi mulțumi răuvoitorilor care m-au stârnit.

Massimo Taslica

BERETĂ ȘI PUȘCĂ

Harcov, 6 aprilie 2023.

Dragă jurnalule, nu mai suport. Un an, un an în care continuăm să luptăm – pentru că trebuie să rămân aici, da, să lupt pentru interese politice și povești vechi din trecut. Azi dimineață eram într-un spital militar: acolo un prieten de-al meu murise din cauza schijelor de la o bombă. Avea încă pușca în mână, bereta pe cap și, în buzunarul jachetei, un bilet scris de fiul său, înainte de plecare. „Velica Ucraina“ sau „Go Ukraine“, în chirilic. De la fereastră am văzut doi ofițeri vorbind între ei. Nu am auzit prea multe, dar am reținut un număr, „54“. Acel număr, am aflat mai târziu, era pentru soldații care au murit, un întreg pluton de soldați măcelăriți degeaba. De ce, mă întreb, de ce au trebuit să moară 54 de oameni, fiecare având un tată, o mamă, poate copii, un loc de muncă, o poveste în spatele lui... Nimeni nu va fi amintit ca un erou, în timp ce 54 de familii vor plânge moartea inutilă a copiilor lor. Vreau să mă opresc, a trecut un an de când au apărut zvonuri despre „Posibilă pace între Rusia și Ucraina“ sau „Posibilă încetare a focului între Rusia și Ucraina“, dar a trecut un an de când nu s-a realizat nimic. Acum trebuie să plec, nu vreau să mă mai gândesc la asta, ne revedem curând.

Iosyp

Aceasta este o pagină de jurnal, găsită prin noroi, udată de ploaie, poate pierdută pe câmpul de luptă de Iosyp, un băiat de 19 ani din Kiev, care, deși tocmai terminase liceul, s-a trezit nevoit să lupte pentru națiunea sa, după atacul cu rachete de la Kiev.

*

Dnipro, 15 aprilie 2023.

Dragă jurnalule, vreau să îți povestesc despre un eveniment destul de frumos petrecut în această dimineață. Eu și alți trei soldați mergeam într-un camion pentru a aproviziona o tabără de refugiați când, la sosirea la fața locului, am văzut un grup de copii plângând pentru că erau foarte fericiți de sosirea noastră cu mâncare și apă.

Acest fapt m-a emoționat: mulți dintre ei nu mai aveau adăpost sau, și mai rău, deveniseră orfani, pierzându-și părinții din cauza bombardamentelor. M-am gândit mult și cred că sunt chiar norocos să fiu încă aici, știind că cei dragi sunt „în siguranță“ și că nu am fost nevoit să trec prin durerea de a nu-i mai avea. Acum trebuie să plec, pauza s-a terminat, ne vedem.

Iosyp

*

Dnipro, 16 aprilie 2023.

Dragă jurnalule, cel puțin astăzi, sărbătoare pentru noi ortodocșii, nu vreau să spun nimic anume. am spus ceea ce aveam de spus, o „încetare a focului“ nu a fost hotărâtă, deși mulți se așteptau. Sper că totul se va termina curând.

Iosyp

*

Zaporoje, 17 aprilie 2023.

Dragă jurnalule, astăzi este Luni după Paște, dar rușii nu ne vor lăsa pauză. Plutonul nostru a fost mutat pe frontul principal: Zaporoje, locul centralei nucleare omonime, unul dintre obiectivele principale ale Kremlinului. Suntem pe teritoriul inamic, am putea fi atacați în orice moment, am suferit deja două atacuri pe măsură ce ne apropiam.

Iosyp

Între timp, Iosyp și plutonul său au suferit un atac inamic: ciocnirea s-a încheiat cu 15 morți. Rușii și-au început retragerea, iar ucrainenii au avansat.

Este seara târziu, am suferit un atac inamic, bătălie care s-a încheiat cu moartea a 15 militari în total, inclusiv comandantul plutonului de atac. Și noi, din păcate, am pierdut patru dintre tovarășii noștri, dar acum vom merge mai departe, ne vom lupta să nu uităm sacrificiul lor.

Iosyp

Plutonul ajunge aproape de Centrala Nucleară Zaporije, neștiind prezența unor unități rusești, inclusiv unele cu puști cu lunetă și mine antipersonal și antitanc.

*

Zaporije, 18 aprilie 2023.

Este ora 3:51 dimineața, ne apropiem, văd Centrala Nucleară în depărtare. Pentru noi este un obiectiv strategic: reluarea lui ar însemna să încercăm să-l facem din nou operațional pentru producția de energie electrică. Planul este simplu: cu sprijinul unităților marine ale NATO, precum cele românești și bulgare, vom încerca un atac asupra Sevastopolului, pentru a crea mai multe zone portuare care să primească nave americane de aprovizionare cu uraniu pentru energie și pentru a ținti atacurile de mărime mai mare. Este 4:06 și am ajuns. Acum trebuie să așteptăm plutonul de asalt cu vehicule blindate. Ar trebui să ajungă la br...

*

* *

O scrisoare de la Ministerul Apărării ucrainean a sosit la casa familiei lui Iosyp, cu următorul mesaj:

- nume / prenume / reședința: Iosyp Moroz / Kiev

- gradul / specialitatea: soldat (recrutat) / infanterist

- statut: Decedat

*

Ajunși la fabrică, soldații au trecut peste o mină antitanc care a ucis pe toată lumea pe loc. S-au găsit și alte pagini ale jurnalului, unele întregi, altele arse sau sfâșiate în bucăți.

(Povestea de față a câștigat Premiul I la Concursul literar școlar din Rocca di Papa, provincia Roma, Italia. Autorul, Massimo Taslîca, are 13 ani și este fiul unei familii din Craiova, Flori și Leonard Taslîca. Felicitări copilului și, de asemenea, organizatorilor! Traducere electronică din limba italiană).

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

Alexandru Ovidiu Vintilă, Marius Chelaru, Nicolae Panaite, Leo Butnaru, Arcadie Suceveanu și Adrian Popescu

Evelyn Maria Craitoru

ANOTIMP

La tâmpla ce strigă a toamnă,
nepăsător, fără cuvinte,
mă răspândesc în miresme de vară,
când mâinile tale-mi sculptează
trupul și sufletul în rostogoliri
incandescente de primăvară.

SINGURĂTATEA POETULUI

Poetul singur este inima
eternă a simțirii.

Vâslaș printre false combustii,
are adesea soarta nisipului
spulberat de vântul deșertului.

Rareori, firul își găsește
locul în scoică.
Atunci luminează poetul.

Singurătatea îi adâncește
căderea în libertate.

TĂCEREA COPACILOR

În tăcerea copacilor verzi
sunt doar amintirile
rădăcinilor libere
crescute în aer
pe colinele abrupte
din care și-au tras cândva
măreția și puterea.

Azi pălesc.
C-un oftat zdrențuit
încurcă înțelesurile
nedeslușind mânia din tăișul securii.

SPRIJINIREA PE VORBE

Alunecăm în plan secund.
Așezăm orice surâs în vitrină
să nu-l uităm.
Mimăm o clipă
jocul nepotricnirii.

Monoton repetăm
sprijinirea pe vorbe,
coatele-s sprijinite pe disperare.
Apune o lume.

SUB RUNELE TREZIRII

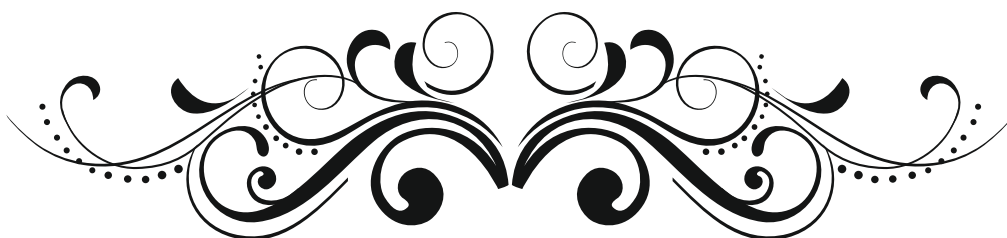
Atât de fine sunt brazdele iubirii,
drumul nădejdiilor lor fără martori
încolțește acolo unde pasărea
își înalță bucuria primului zbor,
sub runele trezirii.

O străvezime grăbită de scrumul
viitoarelor arderi.

CORBII TÂMPLEI

Frunză ruptă dintr-un liliac
înghețat, inima mea
e purtată de corbii tâmplei
pe marginea valului tăcerii tale.

O secundă, doar o secundă,
poposită primejdios în privirea ta
și inima-mi fulguiește a iarnă.

Emilia Dănescu

LA CAPĂTUL NOPTII

Se făcuse frig
peste strigătul meu.

Tu veneai încet
cu un trandafir roșu
în dreptul inimii.
Eu te așteptam
la capătul nopții.

Să te duc de mână
peste gânduri
și vise
spre marginea pământului
de unde nu se mai
întorc decât licuricii
înlăcrimați
prin iarba uscată
de nesomn
La capătul nopții.

NE IUBEAM, NE IUBEAM

Ne iubeam
sub ochiul mirat
al lunii.

Ca atingerea mării
erau îmbrățișările tale,
petale de maci
buzele noastre,
înfiorând noaptea.

Doamne,
foșneau până la cer
pinii în grădina Stancului
și noi
Ne iubeam, ne iubeam.

EL MĂ AȘTEAPTĂ

El vorbește cu marea
și cu pescărușii.
Uneori îmi apare în vise
colorate,
zâmbindu-mi cald, ciudat.

Și-atunci îmi trece
dorul de El
și de mare.

Acolo, pe nisipul fierbinte,
înconjurat de zeci
de femei,
El mă așteaptă,
doar pe mine
mă așteaptă...

CERUL DIN MARGINEA INIMII

Eram atât de singură
și tristă,
încât îmi părea
că nu mai pot cuprinde
cerul cu inima.

Atunci am sădit
un pom
și l-am numit
cu numele tău,
mirosind a înserare.

CU MINE-N GÂND

În nopțile insomniace
mă învelesc cuvinte,
venind dinspre tine.

Cuvinte, necuvinte
dănțuiesc nebune,
desenând pe cerul
înstelat
semne de neînțeles.

Apoi, adormind
într-un târziu,
visez că ningi
cu mine-n gând.

Victoria Milescu

SÂNGELE

Ce ușor pleacă sângele
când ești doar gând, sunet, idee
nedeprins cu acte lumești
ar vrea să mă ducă cu el, departe
din dragoste fiindcă
nu cunoaște alt sentiment
așa eram și eu la început
neștiind cum să folosesc darurile primite
le-am risipit, le-am împrăștiat la răscruci
așa-i la început când ești inocent
rostul inocenței e să te apere
nu știi ce însemni în palma cuiva
care te ține cât timp se odihnește
respirând lent în iarba cerului
stai de veghe neîntrerupt
fiindcă așa trăiește viața, dacă adormi
adoarme și soarele, luna, stelele
care ne-au plămădit.

SECETĂ

Râurile, fluviile au secat
cerul a secat de stele
a secat și sângele în trupul sub arșiță
acum poți merge cu piciorul prin mine
poți traversa locuri intime, inaccesibile altădată
poți străbate kilometri de artere și vene
cu urme de prădători mici, mari
ca viața să nu fie plictisitoare
stai într-un trup care are faină, sare
dar cu lacrimă prea puțină pentru o pâine
din care să presari firimituri în urmă
să știi de unde ai plecat.

PLASE

Dar păianjenul te-a zărit
vine spre tine cu plasa pe umăr
când dormi, noaptea
ești mai ușor de capturat
somnul își vede
de treburile lui stabilite ancestral
îți inspectează trupul
de-a lungul și de-a latul, traversează
munți, văi, râuri

somnul te ține în plasa lui
mai puternică decât cea a păianjenului
care se apropie ușor de fața ta
ca un îndrăgostit privindu-ți pleoapele
așa închise îl apără de ochii tăi –
dacă s-ar deschide brusc
speriați, scârbiți, l-ar ucide
cu flacăra lor violetă.

UN SENTIMENT SERIOS

Am transformat orice nefericire
într-o nefericire mai mare
care, nemaivând loc în mine
și-a căutat o casă mai spațioasă
cu vedere la mare, să se simtă-n largul ei
să experimenteze fantezii
ființa mea resimte un gol, refuză
orice-i ofer în loc:
bucuria e nebună de legat
bogăția are chipuri înșelătoare
mi-aș dori ceva statornic, serios
cu care să-mi petrec viața până la capăt
o tragedie premium, dacă-mi aduci
nu știu unde se fabrică, dar mă interesez
urmăresc știrile, ultimele descoperiri științifice.

SUFLUL ORAȘULUI

Hai, adună-ți clipele rămase
să faci din ele un timp întreg
măcar o eră mai omenoasă
în care să respiri relaxat
de la un capăt la altul al trupului
obosit de utilizare
e cerul destul
și timpul a fost destul, dar
te-ai mișcat în afara spațiului adecvat
te-ai irosit, arterele au plesnit
globii oculari și-au schimbat orientarea
ești pe fudul paharului
ești ultima înghițitură
degeaba ești dacă n-ai fost acolo unde...
ești o incizie pe hainele nepurtate
o pată pe bijuteriile nedăruite la timp
ești pe marginea acoperișului și
te clatină suflul orașului incendiat
dintr-o greșală de transcriere pe curat.

Victor Martin

ÎNTÂLNIRE

Pentru a rămâne atei,
mulți nu găsesc nimic
pe lumea cealaltă,
nici îngeri hipnagogici destui
în dulceața parfumului,
nici tot mai mulți trandafiri sculptați
în lemn de trandafir.
Arătând direcția
din care ar trebui să vină,
mâna e o prelungire a sunetului.
În țările civilizate
au loc lucruri oribile,
de la furia apei potabile
și trecătorilor cu pumni atârânanzi,
la relații de prietenie
în pustiul dintre generații.
Nimeni nu poate fi mai prejos,
te văd, acolo, departe, ca un chin,
cu brațele pline de șoapte.
Îmi întinzi un deget,
iar eu îți sărut mâna.
Cât timp tac,
sunt liber să tac.
Gardienii sunt înlocuiți cu gardiene,
hoții ridică puțin cămașa nopții,
nu mai fură,
aleargă pe poteci aburinde,
în respectul lor ridicol pentru putere,
în respectul lor religios
pentru inteligență.
Mai e o oră între noi, nu știu care,
zilele se succed, tu te succezi.
Ca un cult
al lipsei de personalitate,
nu putem fi atât de proști
încât să nu existe Dumnezeu
și nu înțelegem de ce
importăm modelul american,
modelul japonez de credință
fiind mai delicat, mai fiabil
și cu un consum mai mic
de umbre ale nopții.
Timpul curge mai gros,

miere a sunetului,
mă aștepți acolo unde credem
că nu e nimeni.
Nesfârșit, cerul e tot mai plin
de păsări neterminate,
închid cartea cu lacăt,
nu e asta luna în care cred
că te întâlnesc.

COSTUMAT CA DE SERĂ

Poetul nu poate iubi
mai mult decât un cititor,
nu poate trăi nici o zi
fără alegeri anticipate,
problema nediscutată de el la infinit
nu există,
doar el vrea să aplice politica
pașilor mici în jurul cozii.
E sigură relativitatea poetului,
premiul Nobel poate ucide,
Constituția țării e mai democratică
decât constituția lui.
Se confundă singur
cu limba română
și strânge în sine atâta liniște
câtă stabilitate în peste hotarele sale,
vastă europă de șoapte.
Fotogenia poetului,
știința a genei zâmbetului,
e un fel de ghilotină turnată în zahăr,
ca un birocrat adoarme
pe scaunul său gestant,
plin de hârtii până la inimă,
face din grădini
parcuri de mașini și tractoare,
iar din acestea locuri de joacă.
Într-o revoluție a clipei,
scoate o limbă de lemn,
lumea lui fiind într-adevăr frumoasă
și tu orb
s-o vezi așa.
Între a nu vrea el și a nu vrea voi,
nu vrea el,
este politica poetului.
În lupta asta cu lumina,
auzim siberiile lui de șoapte,
nu trebuie lăsat să moară.
Când nu are nimic în cap,
nu știi ce are în cap.
Când va fi sănătos de toate necazurile,
o alocație pentru nebunie

merită și poetul.
Cu toții suntem de partea sfârșitului,
cu noi, Dumnezeu a-nceput tipărirea
operei complete.
Priviți!
E ca și cum fiecare copil e poetul
costumat ca de seră.

ZIDULE!

Zidule, construcție genetică,
nu vrei să înțelegi
decât ceea ce ești tu construit.
Zidule, legendă a postmodernismului noncognitiv,
unde orice Dorel își conservă,
cu multă grăsime în gândire,

Teodor Preda

SPRE VISUL UNGHIURILOR NOASTRE IMPOSIBILE

știam că vei avea nevoie de mine
ca atunci când întindeai mâinile
spre galbena mea speranță
ce-ar fi crezut în tine o mie de ani

ne-am despărțit definitiv
într-o zi ce coborâse între noi
să se răzbune pe timpul
ce strigă și azi
cât de singuri și sărmani am fost

eu nu mai exist în ce ai dorit să fiu
iartă-mă iartă-mă iartă-mă
cât încă exist
iar dacă ai nevoie de mine acum
gândește-te la tine cum te gândești
la mine sau la altcineva pe care-l iubești
în spațiul și timpul ce ne-a umilit pe amândoi

te-am ascuns în buzunarul unui înger
ca-n sânul lui avram
să-ți spun povești despre tăcerile mele
suprema mea dorință
eu cel îmbrăcat în zdrențe sufletești

meșteșugul ipocriziei,
și fățarnicia de a te placa
punând pe tine un veșmânt de faianță
lipită cu dosul în față.
Zidule, un fel de nebunie a meșteșugului,
unde un fel de Manole,
un fel de escroc sentimental,
consumator de sentimente prăjite,
de dovleac, de floarea-soarelui, de susan,
ridică un monument al posterității nevastei,
cu soclu cu tot,
în orgasmul colectiv
al votanților săi.
Zidule, ne strivește tăcerea,
ca un poet, scos din context,
pe cap de creier spălat.

să izbucnesc ca un simbol
când prinț când cerșetor
spre visul unghiurilor noastre imposibile

PRECUM UN CUIB DE RÂNDUNICĂ

nimeni n-ar trebui să desconsidere un punct critic
sau cum să folosești un semn de carte
ce desparte apele inspirației unui poet
când mângâie o pisică
sugestii ce vin din inspirația zen
cum să mă așez într-un poem
să-i pot cuprinde permanența reveriei
sau cum să înfrățesc semnul întrebării
cu nenumăratele sale potențiale răspunsuri
ce-mi vor folosi cândva
de-atât cred că mai sunt în stare
să cobor în această viață ca un vis
dintr-un tablou cu temă cinegetică
în care am învățat cum se ține o pușcă-n epolare
pentru orice eventualitate
când îmi va fi foame
în vechea grădină am descoperit pașii mărunți
să am timp să scriu despre o altă reverie
ca despre răbdarea poetului alexandrin
ce se întoarce la vechile-i instrumente
urmează un epitaf un portret și un triptic
acestea sunt limitele acestei serii de noiembrie
interiorități ca niște vederi de pe pod
când vrei să faci comerț cu lumina
și-aceste gânduri pe care le adresez oricui
o adorabilele
cum încearcă ele să dezvolte poemul
neștiind ce urmează după

și zgomotul în cântul căruia
te va întâmpina veșnicia acestor locuri
din care mi se trage discursul
cu dragoste despre Cuvânt
pentru a fi același
precum un cuib de rândunică
așezat pe un colț de suflet

IMAGINEA EI

o simt cum se așază lângă mine
falnică elegantă frumoasă
însoțită de umbra ei
și brusc iau hotărârea
cum s-o spânzur
de blana roșcată a căciunii vizigoților
ce-au cucerit
lumea civilizată și bogată
cu mintea lor de barbari

în lumea pe care n-am reușit s-o cuceresc
eu nefiind barbar
am înțeles cum să-mi primenesc zorii
lângă fereastra prin care voi privi
pentru ultima dată grădina copilăriei
să aflu cum m-a purtat
indiferența timpului ce-n sine m-a părăsit de
mult
de parcă nici n-am existat

Ionuț Calotă

ÎNAINTE DE FIECARE POEZIE E TĂCERE

Îmi amintesc cum citeam seara
la lumina pârlăriei bunicului meu
apoi stăteam suspendat pe marginea balconului
ca deasupra unei prăpăstii
și priveam lumea
în interiorul ei

Îmi aduc aminte de bunicul
când îmi vorbea de război
Stăteam pe câmp și priveam avioanele
care se ridicau de pe aeroport
și bombardau gărilor
Luminile lor treceau ca un tren
prin fața ferestrelor nevăzute
iar mie îmi venea de fiecare dată
să mă arunc pe burtă

ÎN URECHEA TIMPULUI MEU

rana produsă de săgeata singurătății
e poarta
prin care oricine poate să intre
să vizualizeze somnul
ce-mi inventează visul următor

trecerea luminii
mă ajută să respect legile
și energiile ce se așază în genunchii
sub țeasta universului
sau cine sunt eu de atâta timp aici
printre cei mulți
vinovați și indiferenți

ah singur pe prima treaptă a spaimei
copilul soarelui ce a primit
groaza și indiferența lumii
ca pe un dar distrugător

acum păstrez
sunetul neauzit de nimeni
pocnetul constant al universului
în urechea timpului meu

Uneori era atât de frig la noi în casă
încât bunicul se aprindea el însuși
Pletele lui se întindeau
raze de soare
peste privirile noastre înghețate

Când nu a mai fost el
mă ascundeam sub pătură
și făceam lumină cu singura portocală
pe care o primeam de la Moș Gerilă

ÎNTRE DRAGOSTE ȘI RĂZBOI

Femeile acestui popor au
rochii negre tot mai lungi
cu care își leagă strâns
obiectele din casă de ele
Bărbații lor au brațele pline
de tot mai multe caserole de tablă
mici sicrie cu lut ars
Imaginile groazei atârnă din ei
ca niște puști
în timp ce câmpurile sunt pline
de toate numele rămase nerostite

Totul părea înainte atât de firesc
fiecare stradă avea un poet imaginar
furtunile erau calme
Soldații supraviețuiau atâtor respirații
până când murmurul cântecelor a fost acoperit
de bombele în picaj
și acum ei privesc uimiți
cum se înalță fumul
de pe fiecare loc
de unde dispar
copii nevinovați

CATHARSIS

Mi-a înflorit o floare nouă-n piept
și-acum sunt orb
îți văd doar vocea
care îmi strigă să te-aștept

Îți scriu poezii de iubire
pe scoarța celui mai falnic copac
devenit casa pe care în mintea mea
de mii de ori o dărm și o refac

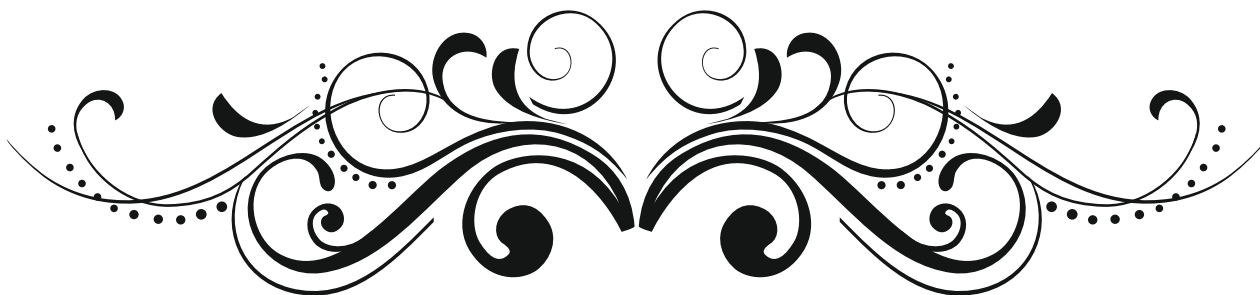
Îți scriu din interiorul trupului
uitat într-un ungher de palat
un fel de conservă
din care cândva am evadat

Mă uit la jucăria strivită
părăsită în natură
ca și când m-aș privi pe mine
în miniatură

Nu îmi mai amintesc nimic
doar port bucăți din mine
până la acest capăt al lumii
de unde și dragostea provine

CEASORNICELE GOLITE

Stau față-n față cu această zi
rostesc cuvinte
și camera se umple de aripi
Sus, la mansardă
pianistului i se încurcă fluturii
între degetele cu care cântă sonate
Soarele se visează traversând strada
în timp ce ne măsoară mirat
trupurile desperecheate
Canalele uitate deschise, din drumul lui
plâng speriate
Orașul sângerează
prin toate arterele sale ascunse
în timp ce noaptea se înfige
în carnea noastră
până la os
Pe pământ cad frunze
parc-ar fi din nou
pentru prima dată toamnă
iar fulgerul prinde rădăcini
în asfaltul proaspăt
Ceasornicele golite atârână
de pleoapele lumii
precum liniștea
pe gâturi de lebedă
Așa mi se face noapte
tot trupul îmi curge
îngenunchind

Constantin Pădureanu

MIȚA PRIMĂVARA

Mitică Marinescu, primarul nostru din
Rudarii Olteniei, m-a găsit la văru-său,
Nicolae Smarandache, acasă.

Și i-am spus că m-am întâlnit
Pe coasta Șolomonului cu
Mița Primăvara.

- Mă, Mițo, de când te aștept,
Mi-a fost dor de tine și m-am
Tot uitat în calea ta.

Unde ai fost până acum ?!
Întreb și eu, nu dau cu parul.

- Pe aci, mi-a răspuns, trăiesc și eu
Cum pot în vremuri de criză.

- Mă, Mițo, ți-aș lua o basma înflorată...

- Constantine, să-ți pui pofta în cui
Și ai grija sa nu cazi din puț în lac.

Nu e nevoie, că m-am încârduit
Cu Mitică a lu Marinescu,
Că tot este dănac.

El mi-a dat basmăluță
Și măgele.

- Ei, e bine, că ăsta este prietenul meu
Și de acum sunt cu ochii pe tine
Ca pe butelie.

Să nu te împingă Nesfîlnicul
Să calci în străchini, că te dau pe goarnă.

- Constantine, un bob zabavă,
Ascultă-mă: fii și tu secretos,
Că...poate mă razgândesc și îi dau
Basmăluța și măgelele înapoi.

Da tu ce-mi cumperi ?

- Îți iau toarte de aur și pantofi Guban.
E bine ?

- E bine...

MUIEREA CU POSTRUNGĂ

Mitra Ciulu venise la noi în Rudarii Olteniei
Din Balta Verde și se măritase cu Mărin Ciupagu.
Și, după cinci ani bătuți pe muchie,

Într-o iarnă, Mărin, care făcea naveta cu trenul
De Calafat și lucra la Electroputere ca sudor,
Alunecase de pe scara vagonului
Și murise.

O lăsase văduvă și cu un băiat, Vasile,
Care abia împlinise trei ani.

Era o femeie înaltă și voinică,
Se purta întotdeauna îmbrăcată în
Negru.

Avea mâini lungi și puternice.

“Cu ele ar fi putut doborî un bărbat din
Statul lui”, zicea Baba Ilinca Guguloaica.

Pe la care venea Mitra Ciupagu și îi
Mai povestea ba una, ba alta
Deschis și fără perdea.

Dar ea o învăța de bine și cum
Să se apere de gura lumii.

Și eu stăteam lângă sobă, într-un colț,
Până mă vedeau și mă dădeau
Afară pe ușă.

Deși intrase în cea de-a doua vârstă, trupul
Ei își mai păstra frumusețea din tinerețe.

Mijloc subțire și șolduri potrivite.

- Băbică, eu aș vrea să-mi iau muiere
Ca Mitra Ciupagu cu țâțele mici
Și ochi albaștri...

- De unde știi tu, drace, că are țâțele mici ?!
Mă întreba bunică mea și se apropia de mine,
Să-mi de o palmă și să-mi rupă urechile
Dar nu mă prindea, că fugeam pe ușă
Și îi strigam din prispă:

- Lasă, băbică, nu știi când a venit de
Sfânta Mărie a mică, să-ți arate
Că i se umflase țâța stângă și eu mă
Uitam din podul grajdului
Pe fereastră.

Da nu-mi place de ea, că are un negel pe
Obrazul stâng.

Și postrungă între dinții de sus.

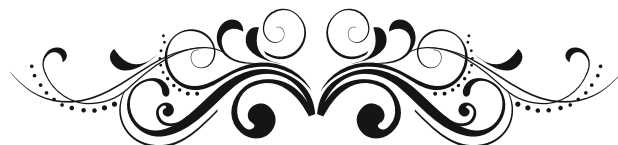
N-ai zis, mata, că muierea cu postrungă
Umblă prin odăi după bărbați și o dă

La toti cei cu nădragi

Care îmi sunt dragi.

Na și ție, na și ție,

Na și lu popa Ilie.

Constantin Lupeanu

ROMÂNIA ETERNĂ

Am trăit ca-n vis. Eram regele Olteniei și urma să mă însor. Dăduseră cei de la Ceremonial sfoară-n mări și țări, domnițe veniseră care mai de care mai mândre de ele și de țările lor să mi se ofere drept regine și mame ale viitorilor prinți și prințese. Mă aflam la palat, palatul meu, construit în Murgași, loc devenit capitala Olteniei imediat ce fusesem ales rege. Dormisem în Dacia. Să nu credeți cumva că îmi petrecusem noaptea într-o mașină, în autoturismul Dacia 1300. Când am acceptat titlul de rege, pusesem trei condiții. Una, capitala să se stabilească la Murgași, unde m-am născut eu cu ceva ani în urmă. A doua, să mi se construiască un palat cu tot atâtea dormitoare câte state românești sunt, în care să dorm pe rând. A treia, să mă însor cu o româncă de viță nobilă. Palatul fusese ridicat aproape de pădure, în locul cunoscut drept Valea lui Dan din Picăturile și să nu ziceți că nu vă place numele acestui cartier - Picăturile!

Dacia, pe timpul acela, era o țară cât un piticot, cu capitala la Deva. Dormisem prin urmare în camera care purta acest nume. Aveam camere pe care le numisem România, Transilvania, Maramureș, Bucovina și așa mai departe, pentru că românii nu se mai uniseră în 1918. Țara se destrămasese și în locul României Mari apăruseră nouă țări mici, constituite pe principiul vechilor provincii din moși-strămoși.

Ce se întâmplase? Puțină istorie nu strică. Pe 26 octombrie 1917, adică pe 8 noiembrie stil nou, Lenin dăduse citire „Decretului asupra păcii”, iar SUA făcuseră cunoscute „Cele 14 puncte ale președintelui Wilson”. Ambele documente au proclamat încetarea imediată a războiului, încheierea păcii și dreptul popoarelor la autodeterminare. Wilson era un vizionar, vedea egalitatea statelor lumii și a lansat atunci ideea organizării unei Ligi a Națiunilor. Lenin se pare că o făcuse din obligație: nemții îi dăduseră bani să facă puciul cu care a venit la putere, în schimbul scoaterii Rusiei din război!

Eu fusesem luat din București. Era spre seară, abia mă întorsesem de la Ministerul Afacerilor Străine unde eram consilier diplomatic, când am auzit vociferări neobișnuite în curte. Până să ies, cineva a ciocănit la ușă și, fără să mai aștepte vreun răspuns, a apăsă pe clanță, ușa s-a deschis - eu nu obișnuiam să încui cu cheia decât seara la culcare, și un tânăr neobișnuit de înalt a intrat întâi cu capul, plecându-se foarte mult, pentru a putea trece de canatul de sus al ușii, mult prea scund pentru el.

- Alteța Voastră prințe Litovoi, vă cer iertare că dau buzna, dar împrejurările ne presează.

Mă aflam la masa de scris. M-am ridicat, cu totul jenat. Prinț nu mai fusesem numit din anii facultății, când mă amuzam cu colegii de presupusa mea obârșie regească. După tradiție, familia părinților meu descindea din voievodul Litovoi, dar nu dețineam nici o dovadă, doar că aveam acest nume de familie. Nici starea materială nu era la înălțimea rangului presupus. Ai mei erau agricultori cu ceva pământ și atât și mici negustori olteni prin capitală!

- Bun venit în casa mea! am rostit, invitându-l pe bărbatul cel înalt să ia loc. Ce joc e asta? Cine sunteți și ce vreți?

Nu a vrut să se așeze și mi-a spus că fusesem ales regele Olteniei. A doua zi, Oltenia urma să fie declarată stat independent. El era emisar al noilor autorități de la Craiova, împreună cu un coleg, care aștepta în curte. Trebuia să plecăm imediat cu un autoturism condus de Petre Petria din Murgași, poate că auzisem de el. Mi-a arătat un document, pe care l-am citit în grabă. Timpul ne presa. O să-mi vorbească pe drum, îmi va da toate explicațiile trebuincioase, m-a asigurat. Mă ruga să iau cu mine într-o geantă strictul necesar. La Craiova se amenajase o locuință provizorie într-o veche casă oltenească de pe strada Lecca. Văzându-mă indecis, a precizat:

- Nu puteți refuza, alteță! Am ordin să vă duc la Craiova pe orice cale, prin orice mijloace!

- Domnule...

- Excelența Voastră, Majestate, a adăugat, vă rog să mă scuzați. Noi vă așteptăm în curte. Mașina este parcată în stradă, în fața intrării, a mai zis, a făcut stânga-mprejur și a ieșit.

Noi. Înseamnă că erau mai mulți. Am rămas locului, nevenindu-mi să cred ce mi se întâmpla. În minister erau cunoscute frământările din țară. Se conturasera mai multe curente.

Unioniștii, separatiștii, revoluționarii... Ce să fac? Ce puteam să fac? Știam că politica nu e o joacă. Iar cei doi sau trei bărbați erau simpli emisari. Ei îndeplineau niște ordine.

Așa plecasem din București, vrând-nevrând. Nefiind însurat, locuiam cu chirie pe strada Smeului nr.3, o stradă ușor arcuită, ca o ramură altoită pe trupul Căii Moșilor. Erau două case mansardate, așezate față-n față, mărginind o curte ovală încărcată cu pomi fructiferi. Casa din partea stângă, de cum intrai pe poartă, era a mea. Casa cealaltă aparținea proprietarului, Tiberiu Zamfirescu, profesor de latină la Școala Secundară Cantemir-Vodă din vecinătate.

Pe drum am aflat că fuseseră mai mulți candidați, inclusiv Nicolae Titulescu, care era ministru al finanțelor, dar că eu, ca prinț de Lituania, am fost ales în unanimitate. De la perplexitate, am trecut la angoasă, apoi m-a cuprins o stare de amuzament.

- Totul este o farsă! am rostit ca pentru mine. Fie! Fac o plimbare, mă înscăunez rege, o să mă distrez pe cinste o zi sau două, apoi îmi reiau îndeletnicirile mele diplomatice.

Dar n-a fost așa. Bărbatul cel înalt mi-a vorbit tot drumul cu aceeași deferență și cu același limbaj demn de înaltele curți monarhice. Vorbea scurt și îmi respecta tăcerea, atunci când eu mă întrebam ce este cu mine, ce mi se întâmplă, dacă nu cumva visez.

Au urmat zile parcă decupate dintr-un basm. Oltenia s-a declarat teritoriu independent, apoi regat. Eu am fost uns rege. În zilele și în lunile următoare, România Mare visată de atâția și gândită de cele mai luminate minți s-a destrămat în puzderie de state pe care numai eu le ținam laolaltă simbolic, acolo, în palatul meu, sub forma unor dormitoare de rege holtei. Parcă renăscuseră țările minuscule de pe vremuri sau ne întorseserăm la uniunea de triburi. Iată-le: România, pe calapodul Munteniei, Bucovina, Moldova, Dobrogea, Oltenia, Banat, Transilvania, Maramureș și Dacia. Cele mai mari erau România și Transilvania, care și ele s-ar mai fi putut fărâmița, dacă s-ar fi ținut cont de tradiție.

Începutul acesta al poveștii a trecut ca un flashback și iată-mă pe punctul să îmi aleg o soție și o regină.

Ion Dulugeac

CÂND VREMURILE NE PERMIT

Precum o vedere de epocă rătăcită în timp, dar rămasă vie pentru istorie, maiestuosul Castel Brâncovenesc se oglindea cu unduiri ciudate în apa lacului Mogoșoaia. O boare plăcută a dimineții mângâia fața liniștită a întinderii de apă, alintând parcă acest frumos loc plin de istorie seculară.

În acest minunat peisaj, într-o zonă căutată adesea de către orașenii dornici de aer proaspăt, iarbă verde și distracții, Ioan Brâncoveanu avea în proprietate, chiar în vecinătatea imediată a castelului, la doar șapte-opt sute de metri, un teren de două hectare.

Preocupat de arborele său genealogic, bărbatul aflase de la înaintașii săi că se trăgea, după bunicul din partea mamei, din neam de brâncovean, coborând dintr-o ramură bastardă a renumitei familiei boierești.

Astfel, când vremurile i-au permis, Ioan a făcut diligențe la prietenul său Dan Țărușanu, primarul Mogoșoaiei din anii '90, să-i fie restituite terenurile bunicului său Ion Grosu. Atestând cererea sa cu acte legale de proprietate l-a determinat pe primar să-l împrumutească cu ceea ce aparținuse și se cuvenea de fapt și de drept familiei sale.

Terenul a fost cerut așa cum era el trecut în actele încheiate înainte de venirea comunismului, astfel că suprafața solicitată a fost obținută pe același amplasament. Restituirea a fost făcută pe numele celor trei fete ale bunicului său, grădinarul Ion Grosu, care se numeau Ioana, Tanța și Elena, cea din urmă fiind mama copilului și întâia născută a gospodarului cu sânge albastru.

Înainte de colectivizare, în ziua confiscării bunurilor și terenurilor sale, Ion Grosu avea peste douăsprezece hectare de teren pe care le cultiva plin de pricepere și pasiune cu legume. Politica de după evenimentele din 1989, fiind strâmbă, decisese să fie restituit doar un hectar de persoană, lucru ce a făcut ca familia brâncoveanului să primească cu mult mai puțin decât i se cuvenea.

Om întreprinzător, Ioan Brâncoveanu a cumpărat de la mătușa lui Ioana și de la vărul său Costel, fiul Ioanei, terenurile revenite acestora; a mai cumpărat de la unchiul său Titi Iureșescu o suprafață pe care a alipit-o celorlalte, așa că, adunate, aveau împreună aproape două hectare situate în dealul numit La Motoc. Aflat cu o latură la malul lacului, terenul avea o deschidere de aproape o sută de metri la luciul de apă, fiind astfel bine plasat și având o minunată priveliște către castel.

Pe hotarul strămoșesc, Ioan Brâncoveanu a construit un complex sportiv format din hotelul Rider Club, restaurantul La Hanul Boierilor și clubul sportiv Academia Ecvestră Mogoșoaia, unde a detașat cei mai buni treizeci și cinci de cai de sport pe care-i avea în proprietate și unde a mai adus și alte exemplare valoroase.

Bărbatul a încercat aici, în vecinătatea castelului neamului său situat la numai câțiva kilometri de centrul orașului București, să îmbine utilul cu plăcutul, formând o școală de călărie unde se desfășurau activități hipice de înaltă performanță pentru iubitorii de echitație, dar și activități recreative sau de odihnă pentru cei doritori de liniște, de verdeață, de pescuit și de aer curat.

Totul decurgea conform previziunilor, locul devenise cunoscut de multă lume, viața familiei Brâncoveanu se desfășura firesc, se muncea mult, dar se bucurau de fiecare succes și priveau cu încredere spre viitor.

Într-o zi însă, mereu adept al progresului, încrezător în oameni, dar total neinspirat, Ioan Brâncoveanu a acceptat să facă un lucru care urma să-i aducă mari probleme și să-i schimbe cursul întregii vieți. Mințit și înșelat de profesorul Sorin Ionașcu, director al unui program de formare profesională în România, bărbatul a acceptat să ia parte la mai multe proiecte din programul european de formare profesională Leonardo da Vinci, pentru angajații și colaboratorii săi, dorind să apropie nivelul specialiștilor români de al celor din branșa creșterii cailor din Europa.

Astfel, în anul fatidic 2002, venise timpul ca una dintre firmele sale să predea cel de-al șaselea dintre proiectele realizate, care urma a fi derulat la Varesse, lângă herghelia Villeneuve-sur-Lot, în sud-vestul Franței, aproape de Bordeaux, la un crescător de cai de rasă care îi era bun prieten.

Profesorul Ionașcu știa că Ioan este foarte ocupat cu susținerea doctoratului, fiind și acesta

la rândul său conducător de doctorate la Politehnica din București. Așadar, pentru a fi sigur de succesul matrapazlăcurilor ce dorea să le facă folosindu-se de crescătorul de cai, profesorul a reușit să-l aiurească și a infiltrat, în curtea acestuia, pentru început, un fel de rudă a soției sale, un bărbat în jur de patruzeci de ani.

Iulian Olteanu, căci despre el este vorba, era un personaj cunoscut în lumea echitației. Lucrase la Calipso, club înființat cu doar câțiva ani în urmă la Institutul Agronomic din București de interlopul Predescu Costin, zis Bugatti, care preluase dubios cantina institutului agronomic, omul fiind un locotenent neloial de-al lui Nuțu Cărmădaru, cunoscut cămătar în capitală.

De la Calipso, Olteanu a plecat la clubul de echitație București situat în pădurea Băneasa, lângă Casa Lupeasca, unde era un sediu al SRI și unde Dan Filimonache, un prieten apropiat al lui Ioan, un tip boem, fin și de mare calitate, a fondat un nou club de agrement călare în codrul din margine de București.

În toamna anului anterior, profesorul Ionașcu venise la un concurs de sărituri peste obstacole disputat în Cupa României, concurs organizat cu mult fast la Băneasa, unde se afla invitat și Ioan Brâncoveanu. Aici l-a prezentat pe Olteanu ca rudă, fiind numit verișor al soției sale, originară din zona Teleormanului.

După acea întâlnire de la Băneasa, Ionașcu l-a propus pe Olteanu Iulian să facă proiecte Leonardo pentru crescătorul de cai de rasă, ajutat fiind atât de profesor, cât și de oamenii săi din politehnică. Așadar, Ioan l-a angajat pe băiat, știind că Iulian care lucra în lumea ecvestră de zece ani, pe la diferite cluburi, era un om de specialitate.

Tot atunci, la numai două zile, profesorul Sorin Ionașcu l-a recomandat pentru angajare și pe specialistul în computere Puiu Dan, zis George. Puiu era un tip care avea ceva cunoștințe despre cai, deoarece o vreme lucrase alături de Iulian la Calipso. Bazându-se pe aceste informații și recomandări, crescătorul, dornic de întra-jutorarea breslei sale, s-a grăbit să-l angajeze.

Și așa cei doi bărbați au ajuns să facă echipă pe fonduri structurale pentru Ioan, atât pe Leonardo da Vinci, cât și pe Sapard. Și asta pe o durată de peste trei ani, se tot gândea Ioan, în timp ce conducea mașina spre Mogoșoaia, unde a sosit lăsând nori denși de praf în urmă, pe strada Zamfirei, încă neasfaltată de primărie.

Odată intrat în curtea clubului, bărbatul opri mașina pentru a o lăsa pe Tia, femeia adusă de la vila fiicei sale din Martha Bibescu, iar după ce angajata și-a luat bagajul de pe bancheta din spate, a parcat în fața biroului.

— Bună dimineața, Gabi! rosti Ioan către primul angajat întâlnit.

— Bună ziua, domnule! Să trăiți șefule! răspunse acesta când îl văzu pe stăpânul său intrând pe ușa larg deschisă.

— Te rog, cheamă la mine pe Iulian și pe George.

— Am înțeles! Să vină aici jos, în biroul dumneavoastră? repetă, vesel, băiatul.

— La mine în birou, da! completă Ioan, scurt și apăsător.

— Bine, plec să-i aduc, șefule! răspunse Gabi, care alergă dispărând după colț.

— Ce faceți, iubii mei? se adresă Ioan, cu drag, celor patru cai din grajdul mic, la capătul căruia se afla biroul.

Luând o mână de cubulețe de zahăr, bărbatul trecu pe la fiecare boxă și oferă bucuroș câteva fiecăruia dintre caii de sport aflați în acel adăpost, zâmbind cu satisfacție către bidiviii ce înfulecau cu plăcere bucățelele dulci și-și întindeau grumazul în dorința de a primi și câte-o mângâiere.

— Bună ziua, domnule director, se adresă din ușă George, care venise cu un vraf de dosare, urmat fiind de Iulian, care și el salută în același mod.

— Salut băieți, intrați, vă rog, în birou! Mă spăl pe mâini și vin imediat, adăugă calm, cu ochii plini de bucurie, proprietarul celui mai vestit centru ecvestru la acea vreme.

— Da, șefule! Vă așteptăm în birou! au rostit în cor cei doi angajați.

Când cei doi au trecut pe lângă el spre birou Ioan simți un damf ușor de alcool. Închise robinetul și se șterse pe mâini. În drumul său spre fotoliu, în timp ce se așeza, spuse calm:

— Ai consumat din nou prietene! Nu vrei deloc să termini cu prostiile astea, care știi bine că la mine... sunt interzise?! Nu vrei, nu?

— Aseară am băut două beri, șefule, să moară mama! Sunt supărat, bre șefule, că iar a plecat Steluța, nevastă-mea, la mă-sa.

— Vrei să spui, *concubina, prietena sau gagică*, măi Iuliane, nu-i așa? întrebă sec Ioan, aruncând o privire veselă spre acesta.

— Așa e, domnu' Brâncoveanu, dar eu o consider ca... soție! răspunse îngrijitorul.

— Păi de ce nu te însori cu ea, măi băiete? întrebă Ioan, pe un ton pedagogic.

— Nu este divorțată, iar bărbatu-su e... la pușcărie. Asta-i cauza, șefule!

— Vezi, te rog, să nu mai bei, da? Că voi fi obligat să te dau afară, prietene! Cu toate pilele tale, te dau afară, măi cetățeanu' turmentat, ai auzit? ridică tonul bărbatul către angajatul său.

— Da, șefule, așa voi face! spuse el trist, lăsând ochii tulburi în pământ.

— Acum să trecem la lucruri serioase. Azi merg la Politehnica, la sediul Leonardo da Vinci, unde trebuie să predea Cristina ultimul proiect finalizat, explică el, apoi completă: Voi ați rezolvat toate documentele care trebuie depuse? Am înțeles de la Crina că au fost probleme la decontul de cheltuieli. Este adevărat? continuă interesat bărbatul.

— S-a rezolvat, șefule! Am făcut decontul cum ne-a învățat domnul profesor Sorin. Acesta ne-a spus să vă comunicăm că vă roagă să mergeți mai întâi la el, la birou, apoi la inspecți... ca să depuneți, da?

— Da, m-a informat secretara de lucrul ăsta. Dar am câteva nelămuriri. Am înțeles că nu știu ce probleme au fost în rapoartele stagiarelor, este adevărat? mai întrebă crescătorul pe cei doi.

— Da, le-am pierdut la Mc'Donald, la Corbeanca, unde au rămas pe un scaun, iar când noi ne-am întors nu mai erau, parcă le înghițise pământul.

— De ce nu sunteți atenți, măi amatorilor? Le-ați refăcut, sau ce dracu' ați făcut cu ele? întrebă iritat Ioan.

— Le-am rezolvat. Am vorbit cu profesorul și ne-a dat soluția, este în regulă, domnule.

— Cristina unde este? Am înțeles că trebuie să meargă ea, ca titular de contract...

— Da. Așa este! Dânsa trebuie să depună sau să fie acolo când se depun documentele.

— Doamna Cristina a plecat la Buftea ca să plătească rumegușul pentru cai. Dar vine înapoi să se întâlnească cu dumneavoastră. Așa a zis!

Ioan Brâncoveanu se ridică și băgă mâna în buzunar de parcă ar fi căutat ceva, apoi ridică foile întinse pe birou să facă loc dosarelor aduse de cei doi. *Nu este ceva mai imoral decât purtarea aceloră ce caută să pară oameni de treabă atunci când sunt necinstiți*, gândi acesta în vreme ce răsfoia documentele, amintindu-și expresia lui Cicero. Turnă puțină apă dintr-o

sticlă în cana lui de pe birou, pe care apoi o duse încet la gură, sorbind câteva înghițituri. Dan stătea nemișcat pe fotoliul din fața sa, de unde îi urmărea mișcările.

— Foarte bine! Vă rog să-mi prezentați ce ați făcut cu documentele ce trebuiesc depuse.

Iulian făcu doi pași în fața biroului, apropiindu-se pentru a pune pe birou dosarele pe care tot timpul le ținuse la piept.

— Aici sunt documentele în copie care trebuie depuse la Leonardo! Aici trebuie să semnați că... sunt conforme cu originalul, șefule! spuse angajatul smerit.

— Dosarul ăsta verzuliu se depune la sediul Leonardo, da? întrebă, curios, șeful celor doi.

— Da, șefule! Țasta cu galben este dosarul cu documente originale, pe care trebuie să-l vadă acolo inspectorii, iar apoi îl dăm doamnei Mihaela, contabilă, să-l pună între documentele firmei!

— Bine măi, dacă zici tu, așa am să fac! spuse Ioan, zâmbind sarcastic. Sper să nu faceți vreo prostie, să dau de belea, că vă mănânc cu fulgi cu tot, ați înțeles?

— Nu facem, șefule! Noi îl chemăm pe domnul Sorin înainte de fiecare finalizare, ca să vadă documentele. El ne spune ce trebuie și cum trebuie să facem! Apoi noi le operăm, le îndosariem și vi le dăm dumneavoastră ca să le depuneți.

George Geafir

SPIRIT DE BREASLĂ

Scriitorul Petre Nițescu, persoană cumsecade și onorabil profesor de liceu, fusese făcut albie de porci de un cetățean cu nume lipsit de importanță. În atare situație, ceru sprijin unui confrate:

- Domn' Alecu, sunt parte reclamantă într-un proces. Calomnie. Am solicitat despăgubiri, daune morale. Am nevoie de un martor, să probeze moralitatea mea. N-ai vrea să fii mata acela?

- Ei bravos! Cum să nu! Scriitorii sunt ca și frații, trebuie să se ajute între ei. Numai să-mi spui când..., se arată binevoitor scriitorul Alecu Minea, om subțire, școlit în sociologie și pian.

*

Veni și vremea înfățișării la judecată. Recent renovată, clădirea judecătorei insuflă un plus de sobrietate și de dreptate actului de justiție, iar uniforme impecabile ale funcționarilor inspirau respect, dacă nu teamă.

- Îl cunoașteți pe reclamant?, fu întrebat Alecu Minea, după ce se consumase chestionarul de rutină: nume, vârstă, ocupație. În fața completului de judecată, martorul adoptă o mină severă, semeață, potrivită cu statutul său scriitoricesc, de

autor a peste zece tomuri cu greutate, ce bat la poarta istoriei literaturii:

- Da, onorată instanță. Îl cunosc foarte bine.

- De când și în ce împrejurări v-ați cunoscut?

- Îl știu de aproape douăzeci de ani. Eu eram deja consacrat, înregistrasem câteva răsunătoare succese, atât în poezie, dar, mai ales, în proză. Domnul Nițescu, atunci un tânăr cam timid, a venit la mine cu un manuscris.

Alecu Minea face o pauză, ca pentru a câștiga timp de gândire.

- Mă iertați, nu chiar cu un manuscris, acolo...câteva foi...cu ceva versuri...și cu niște proze..., niște compuneri de elev conștiincios...

*

Presimțind că lucrurile vor lua o turnură neplăcută, Nițescu dă semne de nervozitate. Își întreabă, din ochi, avocatul, care îi face semn să fie răbdător.

- M-a rugat să-mi dau cu părerea - continuă martorul. Am mers împreună la un păhărel. I-am spus, atunci, ca să-l menajez: „Domnule, ceva talent ai. Dar, cel mai bun lucru ar fi să te lași. Mai devreme sau mai târziu o să ai de suferit”. Așa l-am sfătuit, dar nu m-a ascultat.

- Doamnă Președintă, se adresează solemn avocatul. Să ne spună martorul de ce l-a îndemnat pe reclamant să se lase de scris. Pentru faptul că scrisul, ca și creația, în genere, e predestinat să aducă suferință?, întreabă acesta sugerând un anumit răspuns, în încercarea disperată de a readuce lucrurile pe vechiul făgaș.

- Doamnă Președintă, rostește Alecu Minea, cu emfază, ce să ne mai ascundem după deget, nu era de el! Scrisul nu era de el, domnule!

- Domn Alecu, vă rog...- protestează reclamantul, complet uluit. Vă rog...

- Liniște!, intervine autoritar președinta completului de judecată.

- Păstrați-vă calmul - îl temperează și avocatul. Apoi, spre instanță, pe un ton liniștit, poate puțin patetic:

- Doamnă Președintă, îl rog pe martor să vină în prezent. Îl rog să ne vorbească despre domnul Nițescu cel de acum, de scriitorul și omul de prestigiu care este acum.

- Aiurea. Tot timpul a fost egal cu el însuși. Adică, tot ce a scris, la vârste diferite, e marcat de același infantilism agresiv. Trebuie să recunosc, însă, mâna i s-a dedat puțin. A căpătat ceva deprinderi de ordin tehnic... Că talent nu are, onorată instanță!... Talentul îl ai ori nu-l ai. Se naște o dată cu tine și mori o dată cu el.

- Protestez!, intervine indignat avocatul. Clientul meu e cel puțin la fel de talentat ca și martorul și are o operă cel puțin la fel de importantă. Pot aduce dovezi în susținerea acestei aprecieri.

- Doamnă Președintă, distinsul nostru avocat se hazardează, dar are scuze, pentru că așa îi cere meseria. Eu, însă, n-am nicio scuză, pe mine nu mă poate ierta nimeni, nici măcar eu. Conștiința mea de scriitor merituos nu mă poate lăsa în voia aserțiunilor gratuite. Nu pot afirma, de pildă, despre un animal monocelular că este cel puțin la fel de înzestrat ca o ființă rațională, așa cum nu pot afirma că reclamantul este cel puțin la fel de valoros ca mine. S-a terminat cu egalitarismul! Ne-au ajuns cincizeci de ani de egalitarism! A sosit vremea ierarhizării valorilor, fie că ne convine, fie că nu.

Ședința se încheie imprevizibil, într-un vacarm neobișnuit.

*

- Vezi tu? îmi zice Cineva. Unii scriitori se bucură de glorie în timpul vieții, alții doar după moarte. Eu m-aș bucura și așa, după moarte, glumește el și se răsfață, râzând. Știi anecdota cu Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei...

- Nu, n-o știu. Dar chiar de-aș fi auzit-o, nu m-ar deranja s-o mai aud încă o dată.

- Cică mergeau pe jos, în drum spre sediul Uniunii Scriitorilor. Când ajung acolo, văd cum, dintr-un Jeep, coboară un tip masiv, unul din poezii de curte ai zilei. „Uite, domnule, ade-

vărații poeți nu merg ca noi pe jos”, zice Tomozei. La care, Nichita îi răspunde în maniera sa inconfundabilă: „Asta este, prietene, unii sunt poeți toată viața, alții ca noi, toată moartea”...

*

Afară din sală, cu lacrimi născute din adâncă ofensă, scriitorul Petre Nițescu cerșește, pur și simplu, o explicație:

- Domn' Alecu, de ce? Te rog să-mi spui, de ce?

- Venerabile coleg, eu m-am oferit ca martor în probarea moralității dumatiale. Însă, nimeni nu m-a întrebat dacă ai preacurvit, dacă ai furat, dacă ai mințit, dacă... poftim, dacă ai omorât pe cineva. Că te-aș fi susținut. Eram dispus să și mint pentru dumneata, făcând abstracție de jurământul pe Biblie. Pe când, așa... Ce puteam să spun? Că ești un mare scriitor? Că ești internațional? Că, în curând, vei intra în manuale și vei fi oferit cu unt pe pâine la ora de română? Nu, nu. Asta n-o puteam face. Nu puteam să te scot genial. Nu, nu...M-aș fi negat pe mine însumi. Îmi pare rău... Nu așa ne-a fost înțelegerea... Nu așa... – repeta, întruna, Alecu Minea, pierzându-se în mulțimea împricinaților buluciți pe coridoare.

Constanța Abălașei-Denosa

AMINTIRI CARE NU MOR....

Din adâncul vieții trăite, ne apar în memorie tot felul de amintiri din timpul copilăriei, adolescenței ori când anii se duc spre maturitate, apoi ele se topesc în sufletul ochilor noștri spălate de lacrimile bucuriei ori ale tristeții. De cele mai multe ori pentru oricare dintre noi, gândurile se opresc la anii copilăriei, cum s-au oprit și ale mele; la părul lung și castaniu al mamei împletit într-o coadă lungă și groasă apoi strâns în formă de coc, la ochii albaștri ai tatălui precum apa iazului Dragșani din minunatele locuri ale copilăriei sale, Bucecea, ori la casa copilăriei mele în care m-am născut, așa cum scriam cu nostalgie cândva, într-una din cărțile mele de versuri. „Panseluțe, albăstrele, pensule și multe cărți,

Ceas cu cuc și-o casă veche e tabloul cu-amintiri
Al copilăriei mele, unde am copilărit.

De când anii s-au tot scurs, gândurile se topesc
În petale de crin și flori, ceas cu cuc și casa veche
Gândurilor dau fiori, și pe seară și în zori.”

Copilăria a trecut. Am trecut prin școala primară, apoi cursurile Liceului nr. 5 din Brăila pe care le-am urmat în paralel cu Școala Populă-ră de Arte-pictura, condusă de artistul plastic Vespasian Lungu. Aici la pictură mă simțeam în largul meu! După terminarea liceului și a Școlii Populare de Arte, am susținut câțiva ani la rând examene de admitere la Institutul de Artă Nicolae Grigorescu din București, spre a deveni artist plastic, însă de fiecare dată mă găseam pe locul 4-5 sub linia roșie. Într-o bună zi când am trecut de vârsta de 22-23 de ani, mama mea, cu lacri-mile în ochi care i se făceau ghem pe față, mi-a mărturisit cu insistență să-mi schimb planurile de-a deveni pictor, și să urmez o altă școală spre a-mi câștiga existența în viață. La auzul cuvintelor spuse printre lacrimi, tuturor dorințelor mele pentru pictură și poezie, le-am închis într-un sertar al inimii suferind în ascuns din această pricină! Neîmpăcată cu mine am început să mă pregătesc cu străinicie cu o rudă prin alianță, profesor la Institutul de Arhitectură ION MINCU din București.

Nu-mi dorea, dar am reușit la examenele de intrare aici. Urmam cursurile, însă gândurile mele tot la pictură îmi erau! Cel care m-a învățat de mic copil să simt valoarea pentru frumosul desăvârșit în artă, a fost artistul plastic Ion Gâță, spirit cu care am copilărit, mi-am petrecut anii adolescenței și o parte din anii de studiu la Bucu-rești, fiindu-mi ca un frate mai mare de la care am învățat taina desenului, a acuarelei ori a uleiului pus cu pensula s-au cuțitul pe pânză ori pe carton. Aceste fapte se întâmplau pe când aveam 5- 6 ani, când el deja urma cursurile Școlii Popu-lare de Arte , pictura, având ca profesor pe Gheorghe Naum, iar în timpul său liber, mă folo-sea ca model de studiu. Mă puneă să stau pe un scaun, așezându-mi ceva pe cap drept pălărie, și-i pozam. Mândră că mă pictează, uneori mă plic-tiseam de atâta nemișcare și-l rugam să mai facă câte o pauză ca eu să merg să mă joc cu fetele pe stradă! La cei 6 ani ai tăi, îmi spunea el cu o se-veritate în vorbe, nici o fată nu se joacă cu tine fiindcă nu ești de seama lor! Stai aici și pozează-mi și vei avea mai mult de câștigat! Vezi pe viu cum se face arta! Îl priveam ca pe un om pose-

siv, parcă pe mine mă interesa cum se face arta!

Când își așeza culorile pe paletă, priveam pe furiș. Vedeam cum își mișca mâna cu rapiditate ori cum își amesteca culorile pe paleta imensă, considerând-o ca o roată a carului. Cu trecerea anilor, uneori i-am mai pozat ca model, însă, deseori îmi cerea să lucrez alături de el, fiindcă din răutate copilărească îndrăzneam să-mi dau cu părerea când mă întreba dacă-mi place lucrarea pe care mi-o arăta! Consideram că vrea să-mi vadă simțul creației, însă pe mine mă ambiționa acest lucru! Până să termin școala generală, am fost singura elevă din acea școală de cartier măr-ginaș al Brăilei, care desena pe coli imense de carton duplex; hărți geografice, animale domes-tice și sălbatice, flori și copaci, fructe și zarzava-turi pentru laboratoarele școlii, fiindcă acestea nu existau! Niciodată nu m-a ajutat prin a mi le desena el. Îmi explica, atât. Desenam, ștergeam unde greșesc apoi o luam de la capăt. Mă contro-la cu severitate de parcă era profesor. Eu îmi spuneam doar mie că își dă importanță. Nimic din ce gândeam eu nu era adevărat. Pe când eram prin clasa a VI-a, la una dintre orele de limba franceză pe care o făceam cu domnul Ion M. Gane, poet, eseist, traducător și fondator al unor reviste ale vremii- parcă revăd și acum acea imagine - s-a apropiat de banca mea, a rămas puțin aplecat asupra caietului pe care scriam, după care mi-a spus cu o voce blândă:

- Scrisul tău este frumos și dantelat, parcă ar fi scrisul lui Eminescu! Cum te numești? După ce mi-am rostit numele, îmi amintesc ce emoție puternică m-a copleșit pentru că mi-a comparat scrisul cu cel al lui Eminescu, mai ales că la acea vârstă mă străduiam să-i înțeleg poe-zia, citindu-l și recitindu-l. Mai mult m-au cople-șit urletele colegilor de clasă care mult s-au amuzat pe nedrept, pe seama vorbelor spuse de domnul profesor de limba franceză. Așa mi-am dat seama că voi ocupa un loc aparte printre pri-villegiații Domniei Sale, iar în momentul în care nu m-aș fi descurcat, aveam curajul să-i cer tot ajutorul necondiționat. Slăbuț, de statură potrivită, cu trăsăturile feței uscățive, ochi mari albaștri și nas acvilin, cu glas liniștit în vorbire și privi-rea mereu hotărâtă, domnul Gane era pururi pre-zent la toate activitățile culturale ale orașului din timpul acelor ani 1966! La ședințele Cenaclului „ Mihai Dragomir ” al scriitorilor din Brăila, la lansări de carte și vernisaje de expoziții. Într-o zi, la una din orele de limbă franceză i-am arătat

domnului profesor Gane, un caiet de versuri scrise de mine. A luat caietul cu multă bucurie pe chip și uimire, spunându-mi că va citi, va face corectura și mi-l va da înapoi. La acea vreme nu știam că dânsul scrie versuri, face traduceri și are cârți editate. După ce am dat examen la liceu, Ion Gâță a insistat să dau examen la Școala Populară de Arte, la pictură, fiindcă le puteam urma în paralel. Eram în clasa a IX a de liceu și în același timp elevă la Școala de Arte. Deseori domnul Gane îi făcea vizite domnului Lungu, la clasa noastră de pictură. Mă bucuram să-l revăd. Nu știam că totul era predestinat: gândeam că totul este întâmplător! Mult mai târziu am aflat că prin orice vizită la clasa noastră de pictură, domnul Gane se interesa de situația mea școlară, cum mă comport ca elev, de sunt punctuală la ore. Totul m-a încărcat emoțional și m-a ambiționat și mai mult. La sfârșitul clasei a IX a, domnul Gane mi-a propus să frecventez Cenaclul Literar „Mihaela Dragomir”, din care făcea și dânsul parte alături de alți scriitori și profesori care predau la diferite licee și școli din orașul Brăila, aici venind și elevi străluciți la limba și literatura română. Această propunere a reprezentat pentru mine un adevărat accelerator al pasiunii mele pentru poezie și pictură. Aici, o perioadă de timp cât mi-a fost posibil să frecventez, am întâlnit lumea care mi-a deschis gustul pentru poezia scrisă, eu debutând cu poezii în anul 1970, în Revista „Convorbiri Literare”, Iași. În anul I de studiu la pictură, domnul profesor Vespasian Lungu ne predă cursuri de perspectivă în desen, anatomie artistică, istoria artelor și teme compoziționale. Tot Domnia Sa ne supraveghea atent cu creionul în mână, pregătit pentru orice corectură, în orele lungi de lucru în fața șevaletului. În perioada acestor ani, la sfârșitul fiecărui trimestru de-a lungul anilor, în număr de 17, având încă 5 în lucru. Cărțile editate sunt de poezie, proză scurtă și memorialistică, albume de artă cu lucrările mele și critică literară. Acești toți ani, au însemnat pentru mine formarea criteriilor proprii de apreciere a tot ce fac prin muncă multă și exigență. Poate din aceste motive multe, foarte multe lucruri i-au marcat pe mulți confrăți din orașul copilăriei mele, ținându-mă departe în penumbră, ignorând eficiența tehnicilor mele în grafică pe care începusem să o abordez ca motiv în arta plastică dar și pe tărâmul scrisului! Prin arta grafică și pictură am obținut multe premii naționale și internaționale. Mult mi-a plăcut în

tru, se ținea examen cu o lucrare executată în creion, acuarelă sau ulei pe pânză și teme de istoria artelor, despre care noi, elevii, trebuia să știm totul din scoară în scoară, precum o rugăciune. La acel examen, fiecare elev trăgea un bilețel, trebuind apoi să spună pe de rost tot ce-i pica spre expunere. Cunosându-mă de când eram elevă în clasa a IX a de liceu și anul I la pictură, după ce am terminat cursurile la Institutul de Arhitectură ION MINCU din București, școală la care adesea îmi sugera să merg și să dau examen, pentru domnul profesor Lungu devenisem ca o persoană familiară. Când se întâmpla să mă întâlnesc, îmi puneă întrebări despre ce am reușit să realizez în pictură și ce am mai scris. La prima mea expoziție personală, care a avut loc în luna august 1973 la Brăila, domnul profesor Lungu a făcut vernisajul acesteia!

După această personală, au urmat altele și altele. Deseori am participat și la multe expoziții de grup, concursuri și etape pe țară obținând numeroase premii. Tot timpul am avut un desăvârșit respect și asupra scrisului. Dacă nu publicam în revistele mari din țară, publicam în revistele și ziarele ce apăreau la Brăila.

Severitatea și precizia meseriei învățată la Institutul de Arhitectură, mi-a prins atât de bine în încercările mele de a face grafică în peniță ori cu pensula, unul din domeniul plastic de care nu m-am lipsit niciodată. Voi încerca cu modestia care mă caracterizează, să vă prezint pe rând în cuvinte scrise despre tehnicile pe care le abordez în arta pe care o fac, în urma unor viziuni personale fructificate prin experiența zecilor de ani în fața șevaletului ori la masa de lucru. Acestea se reflectă în cele peste 56- 58 de expoziții personale în țară și în străinătate. Aceiași mărturisire o fac și despre cărțile editate de anul 2015 când la Botoșani, am obținut Medalia TEIUL DE ARGINT, cu expoziția de grafică „Dor de Eminescu”. În anul 2016, un alt motiv elocvent este expoziția mea din China- Beijing, la Institutul Cultural Român și Palatul Imperial, dedicată marelui poet Mihai Eminescu, atât de cunoscut și de apreciat aici în țara lui Confucius! Publicul dar și oamenii de cultură chinezi, traducători și vorbitori de limba română, plăcându-le atât de mult grafica mea închinată lui Eminescu, anul acesta 2018, au editat o antologie de poezie eminesciană tradusă în limba chineză, ilustrată cu grafica mea, această carte fiind prezentată în luna august la Târgul de Carte de la Beijing.

Premiile mele pentru literatura scrisă au fost în decursul anilor astfel:

Premiul I pentru poezie religioasă cu cartea „La ușa iubirii” în anul 2014, la Asakusa în Japonia.

Premiul Octavian Moșescu în cadrul Festivalului Internațional de literatură scrisă Titel Constantinescu de la Râmnicu Sărat în anul 2016. În anul 2017, am obținut Premiul II pentru poezie în cadrul Festivalului Internațional Renata Verejanu la Chișinău. În anul 2018, august, am obținut Premiul II pentru eseu, tot în cadrul Festivalului Internațional Renata Verejanu care a avut loc la Chișinău.

Pentru mine pictura cât și scrisul, este ca dragostea!

Acestea nu vor fi reușite dacă câmpul de imagine vegetal, acvatic, floral ori portretul pus

pe pânză sau hârtie, nu-ți transmit o părticică sublimă din sufletul meu. Cuvântul este același lucru dar mereu altul! Prin cuvânt, scriitorul, poate ascunde ori poate dăruii cuvinte despre sine ducându-și gândul până la capăt, încât să dureze în scrierile sale, scrieri fără de moarte care sunt cărțile! Pentru mine cuvintele scrise sunt cuvinte ale iubirii peste care am plâns sau le-am supus spre ascultare, prin întreaga mea dăruire.

Ca și arta plastică, arta grafică, arta monumentală ori cea compozițională a muzicii și cărțile sunt niște punți peste moarte, legându-se pentru totdeauna de cei rămași. Cu aleasa mea prețuire pentru cel care citește, alături modestul meu CV-ul meu (24 de cărți editate și 67 de expoziții personale / din care 56 în România și 11 în străinătate), pentru care mulți dintre semeni m-au ignorat, ori au spus hotărât NU!

Corneliu Mihai Ungureanu

PREGĂTIRI DE PAȘTE

- Fii cuminte mă, tată, mă! Că te iau la nuntă, mă!, glumea Lale. La câte nunți n-am fost și eu!

Pe Natalia cine a învățat-o să joace? A fost *ușoară* și ea, a prins repede, o duceam de mâini, ca pe cal, să țină ritmul. Știi cine mai juca așa bine? Sabin, frate cu tata. Da' și eu jucam!

- Ce mai face Sabin? E pe picioarele lui?, întrebă Natalia.

- Pe picioarele lui juca!, spuse Lale, cu convingere.

- Taci, mă! Nu mai toca mereu, ca la moara frântă! Te întreabă fata dacă e sănătos Sabin, dacă e pe picioare, îl lămuri Mane.

- E pe picioare, dar e orb. Degeaba îi deschiți ochii, că nu vede.

Mâncaseră, bunicii Nataliei își luaseră medicamentele, acum stăteau toți patru *de taină* în odaia în care dormeau cei bătrâni. Nici nu ar fi avut ce face afară, turna cu găleata, bătea și vântul, Filip se bucura că le spăla mașina de praful câmpului. Fusesse cu Lale în tâg, apoi îl dusesse să vadă locurile cu grâu, cu porumb, în timp ce Mane

și Natalia pregătiseră cozonacii, sarmalele, drobul, friptura de miel.

Se puse mai tare, zise Filip, privind pe fe-reastră. Dar nu-l văd pe Ursu.

- Câinele nostru, când plouă, se respectă, spuse Mane. Pot să vină hoții să ia casa pe rulmenți și el nu iese din cușcă!

- Ce bine miroso cozonacii!, se bucură Natalia.

- Înainte făceam și pentru neamuri, pentru vecine, când aveau vreo nuntă ori vreun botez, zise Mane. Încălzeam odaia, îi frământam, pe atunci făina nu era așa bună, și-i băgam în cuptorul de cărămidă în care încăpeau opt tăvi mari. Ce drag mi-era! Să fi avut eu atunci ce am acum! Ce trai pe noi! Unii sunt în altă parte, adăugă, cu gândul la părinți, dar și la frații ei, Pavel și Dragomir, care se odihneau sub tufe de liliac în cimitirul îngrijit, cu morminte înconjurate de pietre date cu var. Mane crescuse într-un cult al familiei, își iubise frații, le puneau ouă în pâine, din loc în loc, când veneau în permisie, unul de la Sibiu, altul de la frontiera cu Iugoslavia, se gândise mereu la ei, le purtase grija și când îmbătrâniseră.

Natalia era obosită, știa toate poveștile bunicilor, plecă în camera vecină, să facă patul și să privească puțin la televizor, Filip însă îi mai iscodi cu întrebări, după obicei, încerca să-i cunoască, îi plăceau întâmplările dintr-o lume care doar părea îndepărtată. Așa află că Mane învățase la școala de lângă biserică, iar Lale, la cea din

apropierea primăriei. Avuseseră profesori “ca lumea”, dacă nu știai, “îți dădea două băte la palmă”, zicea Lale. “Te pune în genunchi și te lovea cu bățul. Întindeam singură mâna. Copiii știau de frică, nu ca acum, să răspunzi. Astăzi s-a încrezut lumea, tineretul, mai ales. Auzi: *l-a insultat, l-a jignit*, nu mai poate învățătorul să-i zică nimic elevului”, adăuga Mane. Nu aveau uniforme, era război, o sărăcie lucie, se îmbrăca fiecare cum putea, iar tăblița și condeiul le țineau în traista de pânză pe care o cărau în spate. Mane nu-și amintea dacă spărsese vreodată tăblița, Lale da, căzuse când se dădea pe gheață. Cumpărase alta de la prăvălie, nu erau magazine, ca acum. Și prăvălii erau puține, nu se găseau zahăr, ulei, doar pește sărat aduceau câteodată, de măsline sau icre auziseră, dar nu știau ce sunt. Și de-ar fi adus, n-aveau oamenii cu ce să cumpere, bărbații erau în concentrare, doar câte unul bătrân rămăsese. În rest... muieri. Muieri amărâte.

- Dar nemții, rușii au ajuns pe-aici?, întrebă Filip.

- Au ajuns, Lale, au ajuns. Nemții îmi dădeau bomboane, mă mângâiau pe cap. Au urcat în deal și acolo, în vârf, au pus mitraliera, își aminti bătrânul. Ziceau că fac aerodrom peste Olt. Dar n-au stat mult, doar două-trei zile.

- Erau cazați la școala din vale și ne-am dus și noi – douăzeci, treizeci de copii – să vedem cum arată, zise Mane. Erau curați și frumoși, albi ca strugurii. Ne-au dat ciocolată. Nu știam ce e aia, pe atunci nu vedeai nici picătură de zahăr, iar ei râdeau de noi că ne băteam pe ea. Frate-meu Pavel era la premilitară, îi munceau nemții.

- Și rușii?, continuă Filip.

- În bătătură la noi era baltă, de-acolo beau apă găinile, câinii. Și mai era un dud mare. Ai mei plecau la muncă, la câmp, și eu rămâneam să am grijă de casă. Aveam o scroafă, care nu luase purcei, în vara aia, și îmi spunea mama: când o veni umbra dudului aici - nu erau ceasuri ca acum, nu știam ce-i aia oră - tu să dai drumul la purcea să se scalde. Era foarte cald și ea prea grasă, ne era frică să nu moară, o băgam în apa aia și se răcorea. Când aud deodată: “Pârrr! Pârrr”, zgomot de motoare, pe atunci nu era nicio mașină și eu, curioasă, m-am uitat printre gard și-am văzut niște ruși care fugeau pe drum la deal cu pături să copere animalele luate de la oameni. M-am speriat, crezând că-mi iau purceaua, dar au trecut repede, doar frica mea a fost.

- Dacă voiau un pahar cu vin, trăgeau cu pistolul în fundul butoiului și pe urmă lăseau să curgă până se golea. Au făcut dezastru mare, completă Lale.

- Și după război?

- Ce să fie, oameni amărâți... Fierbeam drugi de porumb și mâncam zeama aia cu gust acrișor. Ceaușescu ne-a scos de la opincă la papuc, răspunse Mane. Eram de 12 ani mă, mamă, când m-am dus cu frate-meu, Dragomir, și cu un călugăr, Varnaba, cu un butoi de 60 de vedre cu vin, în căruța cu boi, tocmai până la mănăstirea Arnota. Se judeca tata cu o soră a lui și se apucase să facă o casă în alt loc, unde a stat pe urmă Pavel, și avea nevoie de materiale. Mănăstirea e sus, în deal, dar jos, într-o vâlcea, era o fabrică, a unui om, și vorbea tata să-i dea vin, că bani n-avea, în schimbul lemnului pentru uși, ferestre și ce mai era nevoie. Veniseră comuniștii și trebuia să dai tot la stat, dacă te prindea cu un kil de vin în traistă, ți-l confiscă, și-ți lua și căruța, cu boi cu tot. Și călugăru’ ăsta de câte ori trecea încolo, încolo, da pe la noi, și auzindu-l pe tata, a zis să-l ajute și a mers cu mine și cu Dragomir, să spună că e vinul lui, dacă ne prindea, că ei aveau voie să mai strângă vin pentru mănăstire. Au pus butoiul jos, în căruță, acoperit cu scoarță și deasupra nutreț, mult nutreț, și-am plecat seara, hai-hai, hai-hai, am luat-o pe Băbeni în sus și mână și mână, toată noaptea. Am ajuns a doua zi, pe la prânz, eu am rămas cu boii afară și nu știu cum au răsturnat butoiul și-au încărcat căruța cu materiale. Călugărul a urcat la Arnota, s-a rugat săracu’ de noi: “Stai, mă, Dragomir, nu pleca, mă, că vă prinde noaptea, vino sus și dormi la noi!”, dar frate-meu n-a vrut. Și-am mers o noapte întreagă, nu se vedea casă și-mi era urât, orice tufă de mărăcini mi se părea că... Erau hoți, pe atunci, și întunerice pe drum, n-aveam nici felinar, nu te întâlneai cu nicio mașină. Acum ți-e frică să mergi până-n vale că trec una după alta.

- Dar de cunoscut, cum v-ați cunoscut?

- Eram prieten cu Dragomir, fratele Lenuței, răspunse Lale. Se făcea horă duminică în gura uliței, dar și lângă biserică, ne întâlneam acolo. Îmi plăcea de ea, am vrut să mă însor înainte de a pleca militar, dar tata a zis: “Nu stau cu muieră ta în casă. Du-te la armată, faci trei ani și când vii, o iei pe care vrei tu”. Și așa am făcut. Când m-am liberat, într-o duminică am vorbit cu frate-său, *afară* de ea, să nu audă: “Mă, Dragomire, uite care e treaba: aș vrea să mă căsătoresc”, „Păi nu te căsătorești, mă?”, “Vreau s-o

iau pe Lenuța.” „Așa? Brava! Treaba ta, dacă vrei s-o iei, ia-o!”. Am vorbit și cu ea: “Măi, fată, vreau să mă însor și îmi place de tine”, “Și mie îmi place de tine, da’ să întrebi pe tata”, a judecat așa, omenește. Și seara, m-am dus la ei: “Mă, nea Gheorghe, vreau să mă căsătoresc. Îmi place de fata dumitale”, “Și de familia mea?”, “Exact! Corect! De familia dumneavoastră!”, “Bine, mă. Dacă îți place de familia mea, iei fata. Dar eu nu am bani să fac nunta”, “O fac eu!”. Și așa s-a întâmplat, am făcut nuntă, au plecat oamenii de la masă, am ridicat casă ici, în curte, am muncit la câmp, ba încolo, ba încolo, cu Lenuța, cu mama, stropeam la vie, prășeam, pliveam, pe urmă am plecat pe șantier. Duminica mă duceam cu Lenuța pe acasă pe la ei, mâncam, beam, glumeam. Nu eram un om care să nu știe ce să spună sau ce să facă, eram *vorbitor*, nu mă țineam mărș. Veneau și ei pe la noi, ne ajutam cum puteam. Și asta a fost toată cârma.

- Și cum te duceai Mane la horă? Îți dădeai cu oă, ruj?

- Mereu! Cine să-și dea? Veneau fetele desculțe la horă, cu fețele arse de soare, muncite. Eu am ieșit destul de târziu, la 17 ani - altele se duceau de la 16, chiar de la 15. Mi-am pus ghețele făcute pe comandă, înalte, din piele, cu șiret, pe care le purtase și mama când mersese prima dată la horă. Uncheașul ăsta era mai tânăr și mai arătos, când a plecat militar l-am întrebat: “Dacă părinții mi-or zice, între timp, să mă mărit, nu te superi pe mine?”, că pe vremea aceea așa era, din cuvântul tatei nu puteam să ies. “Nu mă supăr. Treaba ta, ești stăpână pe tine și pe viața ta”,

zicea și el așa, dar cum s-a întors, m-a și cerut. De emoție, m-a și călcat, la horă, mi-a rupt sanda. Ia uite-l, îl fură somnul!, arată spre Lale, care dormea cu fața în sus și gura deschisă. Am venit aci, după el, și în primele luni mă simțeam străină, mâncam puțin, doar când mă duceam pe la părinți mâncam pe săturate. Apoi a ridicat casa asta, a muncit din greu, Dragomir a făcut instalația electrică, Pavel tâmplăria, într-o lună a fost gata.

- Hai, Filip, că a început meciul!, se auzi vocea Nataliei. Și tu, Mane, n-ai obosit?

- Niciodată. Ce, eu sunt bătrână?

- Filip, las-o să se culce, n-o mai ține de vorbă.

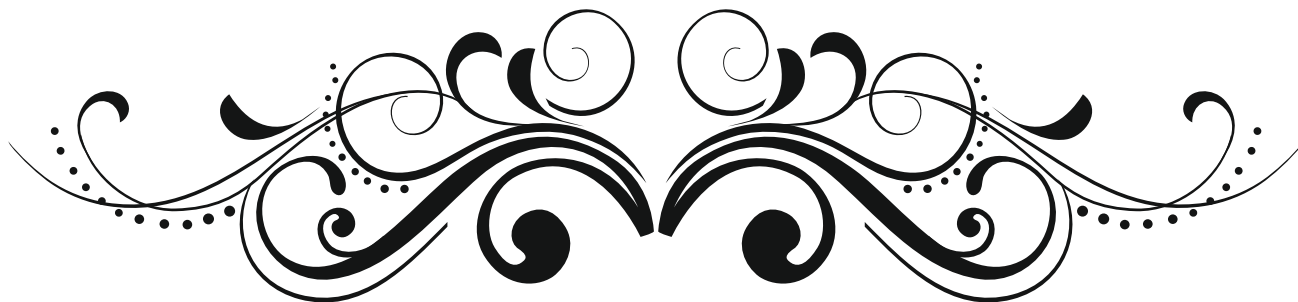
- Grămadă de somn și de bani n-am văzut nicicând, răspunse Mane.

- Sărut mâna! Noapte bună!, ziseră tinerii.

- Să trăiți, să fiți sănătoși! Noapte bună!

Natalia adormi repede. Filip nu se uită la meci. Auzea, din camera vecină, tic-tacul deranjant al unui vechi ceasornic, iar gândurile i se întorceau la Mane și la viața ei sugrumată de muncă. La lumea aceea fără radio și televizoare, fără mașini și telefoane mobile, fără ceasuri... care nu te lasă să dormi. La oamenii care noaptea se uitau la stele să vadă dacă e vremea să dea la boi, ca dimineața să plece cu ei sătui.

Lale sforăia de se-auzea din stradă și Mane îl înghionti, să-l mai potolească. Încuie ușa, stinse lumina și privi afară. “Aprinseră becu’n par!”, se bucură, cu glas tare și se simți în siguranță. Își luă cămașa de noapte și se întinse lângă omul ei, așa cum o făcuse de atâtea ori: obosită, dar mulțumită. Învieră putea să vină.

Geo Constantinescu

CĂILE DOMNULUI

Veniseră de la arat. Dejugaseră. Boii blânzi, masivi, osteniți și resemnați se înfruptau domol dintr-un maldăr imens de costreie reavănă. Matei dădea jos plugul și grapele și le aranja la locul lor din totdeauna de sub șopron. Bătea un vânticel dinspre miazănoapte cu un iz de-abia simțit de ploaie. Flăcăul mergea domol, cu mulțumirea în sine a încheierii trudnice a lucrului bine făcut. Ploaia care va cădea va îmbiba bulgării grei iar boabele de grâu vor încolți repede. Grâul va crește, iar zăpada care va veni îl va găsi voinic. În vara viitoare se așteaptă o recoltă bună. Simțea încă în nări mirosul crud al brazdelor tăiate spornic de plug și mărunțite mai apoi de grapă. Revedea zburând mâna spornică a lui Gheorghe, frate-său, aruncând către cer norii de semințe, ce cădeau precum stolurile de păsări arămii peste bulgării negri. Retrăia în gând clipele cele mai mișcătoare ale trudei lor, când pământul iubit primea semințele ca pe o binecuvântare.

În așteptarea chemării mamei pentru masă s-a așezat greoi pe scară, cu părul răvășit de vântul care se întetea furând frunzele arămii ale pomilor din curte. Simțea cum fiorii pământului întreg amenințat de ploaie îi pătrundeau în trupul înalt, vânos și puternic, de flăcău zdravăn. Pe Gheorghe, fratele său mai mic, scund și gras, din care pricină copiii îl porecliseră Burciu și așa îi rămăsese numele, îl vede, însă, nefericit, încrunțat și grijuliu, așa cum tot umbla de mai mult timp. Acum stătea tolănit, cu capul în mâini, pe loitră. După ce toată ziua muncise împiedicat, cu gesturi greoaie, parcă împotriva voinței, acum părea și mai negru, deși duseseră lucrurile la bun sfârșit. Îl știa tăfnos și invidios pe statura și frumusețea flăcăilor din jur, care fermecau fetele de cum treceau în drumul lor, ba chiar și pe frate-său, care se avea cu Lisava lui Bleocă și urmau să facă nuntă în vară. El îi spusese să nu se grăbească, pentru că încă nu își ridicase casa, dar Matei nu mai voia să aștepte. Parcă nu el, cel mic, va fi moștenitorul casei părintești. Și o să-l întârzie pe el, dacă va face acest pas. Însă nu avea până acum nici o ibovnică așteptându-l să-i

dăruiască sau să se învrednicească el să-i fure” batista.

- Dar ce ai, „Burciule”, de stai așa înlemnit, de parcă ploaia asta ți-ar scufunda toate corăbiile. Acum am terminat treaba, ploaia va înmuia boabele și vom avea o recoltă bună.

- Nu la asta mă gândeam, măi Matei, spune el cu ciudă în glas, pentru că i s-a adresat tocmai cu porecla. El m-am hotărât să nu mai stau aici. O să-i cer muichii partea mea de avere, o vând și plec la București.

-Dar de ce, măi omule, nu-ți place la casa ta, la ogorul tău agonisit de moșii noștri? Uită-te în jur la casele celor ce au părăsit satul pentru o viață mai bună pe alte locuri. Aproape toate-s pustii, prin curți au crescut bălăriile cât gardul... așa vrei să ne rămână casa părintească?

-Parcă nu o să rămâi tu în ea, dacă plec, iar banii cu care voiai să-ți faci alta o repari pe asta și o parte mi-i dai mie să mă apuc de o meserie prin lume.

-Bine, măi Gheorghe, răspunde Matei grav, dacă ăsta ți-e gândul, eu nu mă împotrivesc. Dar dacă nu-ți va merge pe acolo să știi că ușa casei părinților noștri îți va fi întotdeauna deschisă...

- Voi veni cât mai rar pe aici, răspunde cu răutate neînțeleasă fratele cel mic. Mie satul ăsta sărac, cu dealurile lui pustii și golașe nu-mi spune nimic. La București e rostul meu. De-acolo o să vă salut din caleașca mea cu cai albi...

Pe Matei îl întristează vorbele fratelui. Aproape că îi pierde pofta de mâncare. Vrea mai degrabă să coboare la fată să-i povestească și ei despre gândurile lui Gheorghe. Îi pare rău de hotărârea lui, hotărâre pe care fratele său o pritocea de mai multă vreme. Acum a dezvăluit-o, însă, cu năduf. Iar la judecata lui firească cu privire la ceea ce va rămâne după pribegie, ăsta a răspuns cu atâta dispreț. Ca și cum la București umblă câinii cu covrigi în coadă. Mai ales pentru el, venetic sărman de pe coastele Vasilaților. Dar ce să-i faci omului dacă i-a venit dor de ducă? Se va întoarce, el, umilit, într-un sfârșit, acasă, cu coada între picioare. Dar până atunci, va discuta el cu viitoarea nevastă cum să facă ei doi ca totul să fie bine...

O ia ușor pe uliță cu gândul aiurea. Nu mai simte oboseala, cu gândul că fata din vale, cea care i-a promis căsătorie îl va lumina cu mintea-i ascuțită. Își vor încheia împreună cuibul visat, vor trudi fără istov și-i vor păstra și lui

Gheorghe partea. Deși era încă devreme, satul parcă încremenise în pâlpăirea amurgului. Rar, câte o muiere grăbită, trecea să împrumute jărat. În acea vreme, chibriturile erau rare și scumpe. Trecuse Marele Război, Țara se întregise, pământul celor ce luptaseră pe front se înmulțise, dar unii nu se mai întorseseră. Și tatăl lor căzuse pentru eliberarea Transilvaniei, iar Primăria îi înzestrăse cu pogonul râvnit. Cei care se întorseseră, majoritatea fumau, având la chimir bucăți de cremene și iască. Cu mișcări precise loveau cremenea, aprindeau firul de iască și mai apoi țigara răsucită cel mai adesea dintr-un ziar. Matei era întotdeauna impresionat de gesturile lor, dar nu le luase obiceiul. Nu-i plăcea mirosul de tutun și mai ales nevoia acestora de a se înconjura cu norii de fum. El trecea drept flăcăul cel mai frumos și cel mai harnic din sat. Femeile îi știau drumul peste Piscul Roșu spre Irimești unde îl aștepta frumoasa fată a primarului. Îl înțelegeau și aprobau cu toată ființa, știind că o nouă și bravă familie se va înfiripa pe acele locuri binecuvântate de Dumnezeu, dar atât de încercate. Și ei trebuiau să plătească cu truda brațelor lor costurile războiului sfânt și ale Marii Uniri. O făceau cu dragoste și dăruire. Pentru prima dată românii din toate provinciile răpite și stăpânite de marile imperii ale Europei își cuceriseră dreptul la vatra strămoșească și își duraseră o păstorire proprie.

Matei cobora pe drumul de care cu pași mari, puțin îngreunați de gândurile de pribegie pe care i le mărturisise fratele lui. Știa că va trebui să grăbească faptele întemeierii căminului, să facă rost de banii necesari plecării și construirii noului destin orășenesc al fratelui său. Îl cunoștea pe Gheorghe cât de încăpățânat era când își puneă ceva în cap. Iar ei trebuia să-l ajute să nu se risipească în concasorul de suflete al marelui oraș. Străbate pâlcurile de salcâmi cu frunzele îngălbenite șfichiuite de zefirul ce prevestea rodnică ploaie. Nu ia în seamă ulmii bătrâni cercetați de ciocul neobosit al ciocănitărilor. Mirosul de iarbă veștejită îi gădilă nările.

Ajunge, în sfârșit, face semnalul cunoscut, imitând ciocărlia, pasărea devenită semn al sufletului satului de pe malurile Oltețului. Fata nu întârzie, iese la poartă, ca de obicei, îmbrăcată cu iia albă, cusută cu râuri măiestrite de arnici

roșu. Șoarțele negre îi acopereau șoldurile subțiri unde tresăltau doritoare de viață fibrele tinere ale mușchilor. Matei nu se mai grăbește ca de atâtea ori până atunci s-o îmbrățișeze și să-i mângâie părul negru, prins în cozi bogate, revărsate pe spatele drept, tresăltând. Îi ia mâna în mâinile lui, o strânge protector și-i mărturisește hotărârea fratelui lui. Lisava îl liniștește spunându-i că știa asta, Gheorghe i-o spusese și ei și chiar faptul că, dacă se vor căsători mai repede, vor putea să-i facă rost de banii necesari, iar ei să păstreze averea familiei neîntinată.

-Îi vom da lui banii din nuntă, iar noi ne vom chivernisi modest cu recoltele viitoare ale câmpurilor noastre și ale lui...

-Dar ce va zice tatăl tău că ne grăbim atâtă cu toate?

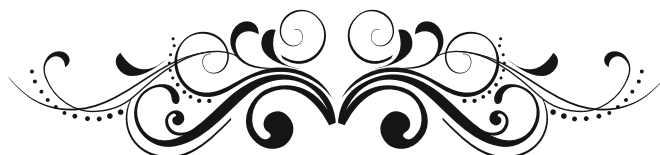
-Tata va înțelege situația și nu ne va face nouă greutate.

Matei ia în brațe fata care nu se lasă furată de efuziunea sentimentală a flăcăului, ci își încordează cu dibăcie voința, desprinzându-se ușor, pe nesimțite, spunându-i mai apoi.

-Grăbește tu, Matei, lucrurile și vom fi de atunci încolo, mereu, tot atât de aproape.

Flăcăul își revine în fire, simte că va trebui să iasă din copilărie, că va trebui să fie mai responsabil de gesturile sale, de faptele sale și să zidească cu ele și să poarte mai departe tot ce au adus din vechimea vremurilor trecute cei ce le-au dat lor înșele viață. Îi sărută mâna alesei sale și se despart cu credința că împreună își vor construi cu cerbicie și răbdare fericirea, vor asigura continuitatea și înflorirea vieții aici și acum, la încremenirea dealurilor Oltețului cu oglinda vie a curgerii nesfârșite a undelor râului.

Urcă acum cu multă ușurință Piscul Roșu mânat de vorbele atât de înțelepte și de încurajatoare a viitoare sale iubiri și credințe în valorile continuității vieții. Lângă ea nu vor mai fi acele rupturi sufletești prin care unii își strecoară în mod laș viața. „Să se ducă Gheorghe unde a întârcat mutul iapa, că va găsi mereu în căminul meu o ușă deschisă. Casa străbunilor noștri nu se va prăbuși de părăsire și nevrednicie, ci va înflori mereu... Noi suntem făcuți chiar din lutul acesta crezut de unii sărac și neroditor. Dar nu este așa... Noi îl vom face să dea roadele cele mai bune. Noi și copiii și copiii copiilor noștri...”

Daniel Cristian Dumitru

**FRAGMENT DIN
ROMANUL „O NOAPTE
ÎN PARADIS”**

„O treziră o serie de bubuituri. Cineva bătea atât de tare în ușă, încât avu impresia că urma să o smulgă din țâțâni.

— Cine e?! strigă ridicându-se brusc în picioare.

Din pricina sperieturii, glasul său răsunase mult mai tare și mai amenințător decât și-ar fi dorit. În plus, era amețită, iar camera părea să se rotească în jurul ei. Se clătină, dar nu căzu. Găsind pe bâjbâite un punct de sprijin, reuși să se mențină dreaptă și să-și adune oarecum gândurile – doar atât cât să priceapă că dormise puțin, mult prea puțin, și tocmai de aceea era atât de buimacă.

Cel ce lovea cu putere în ușă încetase deja bocăniturile.

— Cine e?! repetă întrebarea, de data asta pe un ton ceva mai potolit.

— Eu, cine ar putea fi? auzi răspunsul celui ce insistă să intre.

Cu ochii încă mijiți, porni cu mers nesigur către ușă.

— Marian?... întrebă încă nevenindu-i să creadă că vocea pe care o auzea era chiar vocea lui Marian Postelnicu, colegul său de serviciu.

Crăpă ușor canatul, cât să se convingă că dincolo de prag se afla într-adevăr el.

— Nu, Moș Crăciun! Dumnezeu Mare, de un sfert de oră încerc să te sun! izbucni bărbatul, strecurându-se aproape cu forța înăuntru.

Prea adormită ca să se poată împotrivi vizitei aceleia inopinate, Ina îl lăsa să intre apoi, căscând, închise ușa în urma lui.

— Poate s-a întâmplat ceva cu telefonul, mormăi. Cât e ceasul?...

— Bună întrebare, spuse Marian bâjbâind prin încăperea cufundată în întuneric. Ceasul e nouă și un sfert. Iar asta înseamnă că ne rămân nici mai mult, nici mai puțin decât cincisprezece minute ca să ajungem la timp la serviciu.

— Doamne, Dumnezeule să nu-mi spui că am întârziat atât de tare! se impacientă Ina, gândind că de fapt era nouă și un sfert dimineața.

„Nici nu e de mirare că mă simt de parcă m-ar fi lovit trenul. Am luat pastila aia și am dormit ca o buturugă, fir-ar să fie!...” își spuse, judecând cu mintea încă în ceață.

— Mă bucur că în sfârșit ți-ai dat seama, spuse colegul său, căutând ceva, numai el știa ce.

— Stai puțin!... continuă Ina sesizând abia atunci că ceva nu era în regulă. Ai spus că peste un sfert de oră, adică la nouă și jumătate, vom întârzia la serviciu. Dar, nu începem programul la opt?

— Care opt?... Păi, dacă ai fi binevoit să răspunzi la telefon, ai fi știut că Nae ne-a convocat de urgență. Și, apropo, *pe tine* te-a sunat prima oară și abia apoi pe mine.

— Pe mine?...

— Ca să vezi! Chiar pe tine. Nu-ți spun ce furios era când mi-a vorbit.

— Când ți-a vorbit?... Stai puțin, cine zici că era furios?

— Nae, nu de el vorbim? Poate i s-o fi întâmplat ceva, i-am zis să-l îmbunzez, dar el nici vorbă de îmbunat. Urla în telefon de ziceai că-i apucat de streche: „De ce își închide telefonul?! Unde crede că lucrează, de stă cu telefonul închis, la magazinul de pantofi?” Mă reped chiar acum, să văd ce-i cu ea, am insistat. Mi-a zis: „Să vă văd pe amândoi la mine în birou la nouă și jumătate. Fix! Niciun minut mai târziu, s-a înțeles!”. Să te ții acum, după ce o să întârziem, ce o să ne scarmene de o să ne meargă fulgii.

Zicând acestea, Marian se aplecă și ridică ceva de pe covor.

— Nae? Mă îndoiesc că Nae ne va scărmana vreodată, spuse Ina, cu gândul la șeful său, supervisorul departamentului *Relații cu publicul* al Casei de Economii și Consemnațiuni, unde lucra, un om bun și blând ce n-ar fi făcut rău nici măcar unei muște.

— Te îndoiești? Ce te face să te îndoiești?

Deși avea o groază de argumente pentru a-și susține afirmația, nu răspunse. Continuă să caute orbește întrerupătorul pe care, deși știa prea bine unde se afla amplasat, abia îl găsi. Aprinse lumina.

— Aha!... Deci, de asta nu răspundeai mătăluță la telefon! exclamă Marian.

Ținea în mână dreaptă un cablu prevăzut la capăt cu un mic ștecăr.

— Ce ți-o fi venit să-l scoți din funcțiune? continuă privind mirat cordonul din mâna sa. Te pomenești că ai avut o vizită romantică de la

care n-ai vrut să fii deranjată și l-ai uitat, așa, decuplat?

Ina rămase năucă. Din dreptul ușii, unde încă se afla, privea spre o încăpere mică și scundă, cu tavan înclinat, pe care nu o recunoștea. În locul canapelei pe care se întinsese după ce înghițise pastila de Sycodil, se afla un divan cu două perne, aranjate la unul dintre capete. Urma pufului cu care erau umplute pernele încă păstra forma capului ei. Alături de divan, se afla un lampadar cu un abajur cu ciucuri. Un paravan despărțitor acoperea jumătate din peretele din dreapta al camerei, iar pe el stăteau atârinate o pereche de dresuri și un furou dantelat. În partea opusă, pe o mäsută ovală, se afla telefonul – o piesă demnă de un magazin de antichități, pe care Marian îl puse în funcțiune introducând ștecărul într-o mică priză din perete. Tocmai verifica conexiunea telefonică, ascultând tonul în receptorul ridicat.

— N-am... N-am avut... nicio vizită romantică, bâigui Ina, privind confuză în jur.

— Mie-mi spui! spuse bărbatul pe un ton sugubă. Mmm, beție!... comentă mai apoi trecând în bucătărie și mirosind paharul din care, cu

doar câteva minute mai înainte, Ina își amintea că băuse Carla. Cu beția, da, sunt de acord, continuă imperturbabil Marian, doar că băutul de unul singur... Știi cum e... Aiurea de tot! Data viitoare, cheamă și tu un prieten. Sau un coleg, mă rog...

Bucătăria, nu mai era nici ea cea pe care Ina o știa. Lipseau hota, aragazul și mobila modernă din placaj melaminat, locul lor fiind luat de o mașină de gătit cu ochiuri de fontă și un dulap cu uși vopsite, în care câteva vase păreau pierdute printre rafturile altminteri complet goale.

Privi pe fereastră.

În locul cartierului cu blocuri din beton prefabricat, descoperi acoperișurile câtorva clădiri cu două etaje, cu fațade tencuite în stil art deco și balcoane din fier forjat, încadrând o mică piațetă ce forfotea de oameni și mașini de epocă. În locul băcăniei *Alimentara*, Ina văzu un alt stabiliment, mult mai mare și mai impunător decât magazinul de cartier cu care era obișnuită. *Hotel Paradis*, scria din zeci de becuri colorate, așezate deasupra unor uși mari, din lemn masiv lângă care, pe verticală, se întindea o pictură înfățișând o oază dintr-un deșert imaginar. (...)

Ian R. Papa

PĂREREA ITALIANULUI

După ce au petrecut Sf. Paști împreună, familiile lui Călugăru și Angelo au preferat, în schimbul oricărei alte activități, o plimbare în parcul orașului, unul dintre cele mai frumoase și interesante de pe continent.

În timp ce înconjurau lacul, Sabina s-a trezit strigată de către Marilena, aflată la brațul soțului său, Sorin. Grupurile au făcut cunoștină și au hotărât să meargă împreună la o bere. Când s-au așezat la masă, Sabina a făcut lui Angelo o prezentare mai adecvată intrușilor.

- Ei sunt familia care m-a scos din încurcătură în acel moment greu, când a murit tata și nu mai aveam niciun ban. Mă aflu în vizită la Marilena când a telefonat un vecin spunându-mi că tata fusese luat cu salvarea.

- Îmi amintesc momentul; eu am dat telefon că vin acasă și Mari mi-a spus că sunteți împreună, a adăugat Sorin.

- Da, așa procedează el întotdeauna înainte de a se îndrepta spre casă, a ținut să completeze Marilena.

- Să vă spun de ce, a intervenit Sorin. Când eram activist, am participat la o ședință de excludere a doi tovarăși care compromiseseră organizația pentru... 25 de bani, cât îi costa să fi dat un telefon.

- Cum vine asta? a fost curios Călugăru.

- Activistul a venit acasă pe neașteptate, fiindu-i anulată plecarea într-o delegație. A găsit nevasta, secretară de partid în cooperatie, în pat cu un vecin. Ăla a fugit, ea a început să țipe, când activistul a trecut la aplicarea unei... corecții. S-a strâns lumea, au scris ziarele..., e drept, fără să menționeze nume. În adunarea de partid, tovarășul a fost criticat pentru maltratarea soției, om cu răspunderi...

- Cu celălalt cum a rămas? a devenit interesat Angelo.

- Acum vine partea cea mai tare. Cazul a fost identic, ceea ce l-a determinat pe secretar să

formuleze o concluzie, devenită apoi directivă. Anume, ca activiștii să nu mai aibă necazuri de acest gen în familie, când vin din delegații, înainte de a se îndrepta spre casă, să dea un telefon, fiindcă de aceea au fost aprobate cu prioritate posturi telefonice la domiciliile tuturor. „Pentru 25 de bani, tovarăși, nu are rost să vă destrămați familia și să compromiteți organizația!”, a reproșat Sorin.

S-au distrat cu toții, au ronțăit din alunele aduse de ospătar și au ciocnit halbele. Marilena a dorit să mai spună ceva:

- Am impresia că, în acea organizație, cam toți erau preocupați de așa ceva.

- Să înțeleg că ați fost activist de partid în vechiul regim? Sunt bucuros a-l cunoaște pe unul care recunoaște deschis, a schimbat subiectul Angelo.

- Doar la uteceu; când urma să fiu promovată la partid, a venit revoluția. Dar cam aceleași sarcini aveam și unii, și ceilalți.

Pentru că Angeelo nu a înțeles ce înseamnă uteceu, Vasile Călugăru i-a explicat că e vorba despre organizația de tineret a partidului.

- La revoluție nu ați pățit nimic? a vrut să se edifice Angelo.

- Nu, dimpotrivă, au fost unii dintre noi care au salutat-o, o întrevădeau și o așteptau. Nu pretind că aș fi fost printre aceia, dar asta e realitatea. Ca să apreciați just situația, e bine să știți că fostul partid o fi avut el patru milioane de membri, dar nici a zecea parte a lor nu erau adepții cauzei, ai programului și mai ales ai conducătorului...

- Vecinii, cunoscuții, subalternii nu au avut nimic de reproșat? a insistat Angelo.

- Au fost câteva voci, dar s-au stins repede, dacă le-a dat televiziunea de lucru, ba chiar a dirijat oamenii. În timpul acesta, noi am început să punem ... *bazele economiei de piață*, și a început să râdă Sorin, privind în juru-i.

- Cum ați procedat? a întrebat Vasile încercând să zâmbească.

- Noi, cei mărunți, luam produse de pe aici, în special din unități economice, și le vindeam în Turcia, iar de acolo aduceam blugi și geți. Cei cu funcții mari au vândut piese, aparent mărunte, dar scumpe, chiar utilaje... pe bani grei. De cele mai multe ori au falimentat fabrici mari prin crearea în apropiere sau chiar în incintă a

unor unități „private” cu același obiect de activitate, către care au dirijat apoi materia primă, personalul, producția... Ei sunt cei care au învățat masele să strige „Nu ne vindem țara!”, fără să observăm că ei și-o însușesc gratis.

- Nu a ripostat nimeni dintre autorități, dintre sindicate, dintre...

- Sporadic și anemic, unele sindicate, dar au fost repede acaparate și anihilate sau li s-a închis gura prin atragerea liderilor la jaful național.

- Nici societatea civilă? era tot mai uimit Angelo.

- Ce să facă societatea civilă când patrimoniul tehnic fusese catalogat ca un morman de fier vechi? Muncitorimea? A fost păcălită cu... libera circulație a forței de muncă și acum o găsim pe drumurile Europei în căutarea de ... „joburi, auzi!”, pentru că „locurile alea de muncă” nu erau bune, miroseau a comunism.

- Nici factorul politic nu s-a opus? a mai încercat o părere Angelo.

- Păi cine era factorul politic dacă nu tocmai cei care beneficiaseră de situația creată chiar de către regimul pe care îl întemeiasse noua putere? nu s-a lăsat Sorin. Ce, noi mai credeam în vechea ideologie că, fiind în funcție, trebuie să acționăm în interesul maselor? Abia ce scăpaserăm de cei care ne dădeau peste mână. Acum doar te folosești de cei mulți și vorbești în numele lor, dar totul îl pui în slujba propriului interes. Asta este *noua politică economică* practică la noi.

- Cu ce vă ocupați acum, domnule Sorin? nu știa Angelo.

- Am o firmă de aprovizionare a abatoarelor și plătesc niște oameni de colindă prin târguri și prin sate, de unde adună porci, viței, miei, oi.

- Și gălesc cu ușurință, la prețuri convenabile? a fost curios Angelo.

- Daa! Când ajunge omul meu în târg sau într-un sat, se duce la unul mai răsărit, îl ia deoparte, îi dă cât cere pe porcul sau vita lui, ba chiar mai mult, apoi acesta declară celorlalți producători că a vândut la un preț mai mic, care îmi convine mie. Și uite așa se face prețul pieței când cumperi cu ridicata. De aceea, mi-am făcut și o unitate proprie de sacrificare cu o secție de desfacere pe piața locală. Totodată, aș vrea să extind activitatea și cu o tarabă pentru vânzarea peștelui, dar, mai întâi, trebuie să pun mâna pe o baltă de la Dunăre.

- Dacă se petreceau la noi asemenea fapte, l-ar fi mâncat pușcăria pe respectivul, s-a îngrozit Angelo.

- Cum așa? Eu vă arăt ziarul partidului nostru unde scrie că așa s-a făcut capitalismul. Ori, noi ce facem? Economia de piață nu e capitalism? s-a ofensat tânărul om de afaceri.

- Ba da, este proprie capitalului liber, dar are regulile ei. Ce faceți aici se numește capitalism sălbatic.

- Și ce-are? Nu e tot capitalism? S-o domestici el cu timpul..., a găsit explicația fostul activist, râzând cu satisfacție.

- Ba da, este tot capitalism, dar se bazează pe sărăcirea unora și îmbogățirea altora. Asta nu-i etic, nu-i moral, nici loial și, până la urmă, nici legal, a ripostat răspicat Angelo, după care a mai murmurat pentru sine: *Doar sunteți în propria țară.*

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Acad. Mihai Cimpoi, Daniel Corbu, Ion Munteanu, Dumitru Augustin Doman, Olimpiu Nușfelean și Valentin Ajder

Florian Capcea

TEOSOFIE ȘI ONTOLOGIE ÎN POEZIA ZOIEI ELENA DEJU

Universul liric al cărții Zoiei Elena Deju – *Rotitor* (Editura Eurostampa, Timișoara, 2022), topit în substanța ontologică a unei realități mitizată „pe coloanele cuvântului” (*Regăsire*), este, hotărât lucru, îndepărtat de retorica frustantă, postmodernistă, fapt care ne determină să fim de acord cu prefătorul Eugen Dorcescu: „viziunea antropocosmică este însăși arhitectura poeziei acesteia, o poezie profund originală, demnă de talentul, viețuirea și lucrarea unui *homo spiritualis*”.

Versurile, cu rădăcini absolute în discursul gnosticilor, poartă amprenta unui inefabil expresionism, căruia autoarea îi datorează (re)facerea / (re)găsirea lumii atemporală, transcendentă, aflată, intuim, într-o ardentă stare de asumare a existenței: „Dădură în pârgă cuvintele/ regăsirii de sine/ străluminând/ în pridvorul de veghe// Vedeam până departe/ în inima răătăcitului/ Călător/ ce nu bănuia că sunt/ pe aproape/ că-l văd în toți/ și în toate...” (*Vedeam până departe...*); sau: „Încheie socotelile/ îmi șoptește un înger/ obosit (parcă cel de pe umărul drept).../ Afumată-i/ lampa vegherii Lui –/ opaiț la casă/ cu grinzi cioplite/ cu mușcate/ în ferestruici// Și îngerul/ cu ciocul în aripi/ abia respiră – poemul/ miere de scoruș curgând/ peste aprige sihăstirii/ (așteaptă cu înfrigurare/ trâmbele/ Ziurelului-de-ziuă)” (*Nocturnă*).

Limba actantului liric, permanent recordat la un imaginar indus de prezențe divine, pe care le simte „în viața risipitoare/ îndărătnică” (*Convingere*), sugerând subtil o încheștare între

spirit și materie, cu rezonanțe accentuat filosofice, este de o certă, spectaculoasă forță de explorare a trăirilor umane: „Cuvintele rănite/ destrămate/ pluteau...// [...] Să fie poemul/ statuie visând în ger/ menhir de veghe?” (*Fulguri*), și: „Nu cu mânie m-a certat/ ci cu dreptatea Lui m-a iertat/ (văzător-a-toate cele cuprinse/ în vechi scrise/ și necuprinse în vise)// De câte ori pe cărare/ nu l-am auzit vocea/ Mântuitoare...// Duh suflând în țărână,/ ridicatu-m-ai în Văz-Duh!” (*Văzător-a-toate*).

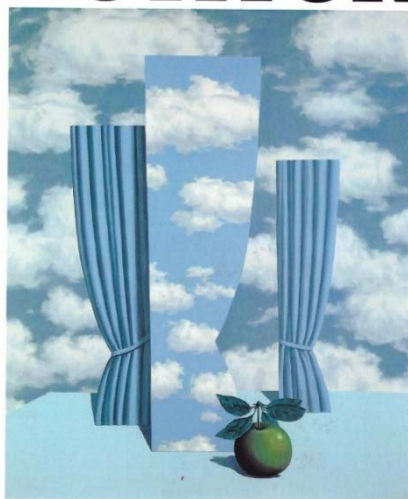
În viziunea „psalmistei”, cuvintele, reductibile la adevărul că „în slava/ lui Dumnezeu” înluminează Cărțile Vieții și ale Morții, înalță din cenușa rezultată „din istorirea/ poemului/ pe limbile rugului/ valpurgic”, poezia, închipuind-o, îndeosebi, ca pe o biserică eternă care, „în liniștea/ de după plângere” (*Însemnare*), „ziditoare de slavă”, rotește „sfârșitul într-un început” pentru a coborî celestul și rostul în lume, pentru a da ființare și înfățișare lucrurilor efemere, simbolurilor credinței abandonate în utopie și alienare: „Ea este după obiceiul unui/ pământ scaldat de sudoare/ floare rară pe ape – buru-

iană/ asemănătoare liciului spinos/ de pe fundul mării (o, nefericite/ drept pământean, Ghilgameș!),// Se-ntunecă de atâtea dezastre/ și măceluri/ orizonturile Lumii vechi,/ zările Lumii noastre,/ însăși Creația” (*Orizonturi*).

Vocea detectată în poeme, aparținând, fără exagerare, unui eu ușor recognoscibil, validează propensiunea către ludic. Datorită proiecției lumii lăuntrice, auctoriale, în transfigurări alegorico-mitice, cartea *Rotitor* (un titlu palindromic inspirat, sugerând „frământul” substanței eterne în devenire continuă, în ambele planuri, antropocosmice), se constituie într-o autentică odisee de inițiere în arta salvării „întregei omeniri” (Alexandru Macedonski) răătăcită inconștient „într-o ispășire crucificată”: „Avea acoperișul lui Cuvântul/ sufletul și el acolo bietul de el/ își

Zoia Elena Deju

ROTITOR

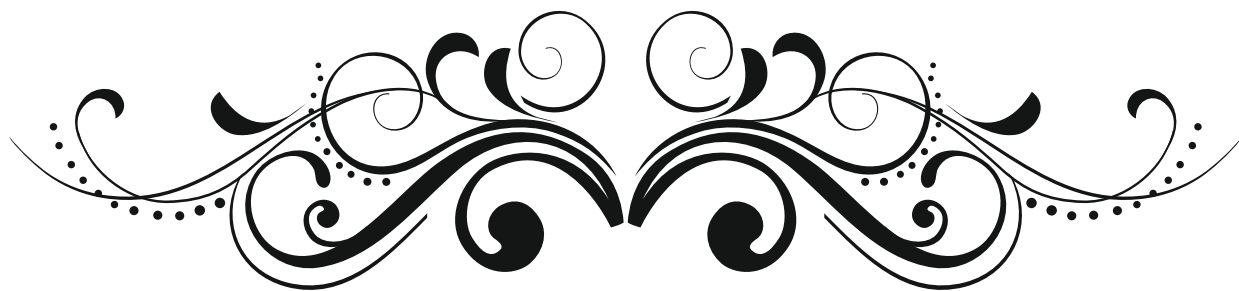
Eurostampa

juca umbrele pe pereții/ speluncii (ce mai petreceau/ furii de idoli în crucile nopții!)// Totul a căzut în ruină/ ștersu-s-au semnele și cărarea/ asemenea pielii de șarpe/ lepădată acolo, în spornică/ destrămare” (*Ca pielea de șarpe*), și: „Trage pleoapa/ peste fereastra din tine!// Noaptea vijelioasă/ va lovi în ea cu toate/ bubuiturile/ cu toate spintecările/ iluminate/ cu scăpărarea mâniei/ lui Dumnezeu!// Un tainic ecou/ izbește, strigă/ se pierde...” (*Vuiet nocturn*); sau: „Da, în Cartea Vieții/ sunt îngeri!// Prin brâu de clepsidră/ ei pot trece Marea./ Muntele. Deșertul/ întreg!// Și în Cartea Morții/ sunt îngeri, cu aureole/ de catran unii/ (ca în biserica Poetului/ cu tei înfloriți și buchete/ de miozotis/ la iconostas)” (*Îngeri...*).

Mitecele lirice, transferate dintr-un poem într-altul (ingenios mod de a intensifica tensiunea/incandescența rostirii!), sporesc armonia și luciditatea mărturisirii: „O urzeală de purpură/ O mângâiere de amurg –/ Păpădia cuvintelor îndreaptă/ desantul peste râu// Vino să vezi/ cum se moare/ în fel și chip!” (*Vino să vezi!*), și: „Numai tăcerea/ te poate împăca/ și aprinde stelele/ ielele, dânsel/ logostelele/ în lunatic argint” (*Castelul din vis* !); sau: „Cine ar mai aștepta să se întâmple/ ceea ce mereu ți s-a refuzat?/ Când de mult nu mai crezi în peștișorul/ de argint, cine s-ar putea bucura?!// Și totuși cu timpul lumea devine/ mai de trecut în amiazamare/ și mai încăpătoare de cum crezuseși...” (*Și totuși...*).

Revelațiile ideilor întrupate, pe care le identificăm în texte, mai ales, în semnificațiile ce le livrează cu predilecție obiectul adorației: *îngerul* (arhetip care ne aduce în memorie incantațiile de rară frumusețe ale lui Solomon, valorificat, firește, de Zoia Elena Deju, în manieră revendicativă), ne obligă să acceptăm, fără echivoc, opinia că avem în față o scriitură bogată în tribulații gnostice: „Cu brațele în semnul crucii/ Sfântului Andrei de la trecerile/ peste drumul de fier – mărturisind/ legătura cu Dumnezeu, // Cu dreapta spre cer primind harul/ în palma cu degetele-antenă,/ cu stânga spre pământ dăruind/ printr-o rotire în jurul inimii/ darurile-harurile celor de față, // În sunet de dobe și flaut/ iată Profetul prin care curge/ fluviul lui Dumnezeu/ spre lumea celor trecute/ care în sinea lor fiind substanță/ divină, vor fi mereu în numele/ jertfelnicului Mijlocitor” (*Ritual rotitor*); sau, mergând pe firul argumentelor de mai sus: „Poemul cu flăcăruia lui/ coborând pe ața de lumânare/ în nisipul din sfeșnice –/ susură cum o candelă/ la iconostas, cum/ cariul în grinda Veacului/ cum din abisurile lactee/ Mijlocitorul!...” (*Sărăcie opulentă*).

Întorcându-ne spre originea sincretică a cărții *Rotitor*, putem spune, fără nici o reținere, că sub forma lirică a unei „povești înflorite” (*Legătura de chei*), Zoia Elena Deju, a dat expresie literară unora dintre miturile existențialiste ale lumii, drept pentru care o considerăm o poetă de „linie înaltă”.

Florentin Popescu

**CU DL. NICOLAE
DRAGOȘ PRIN „ȚARA
LUI PAPURĂ VODĂ“**

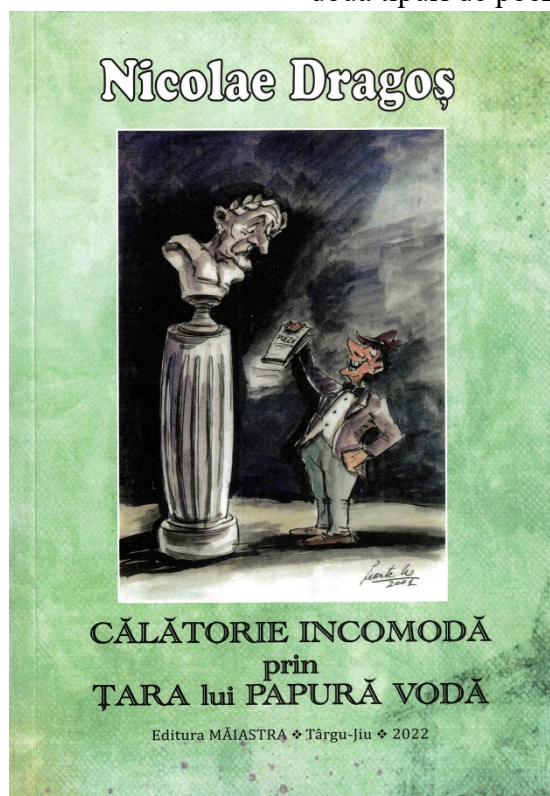
Am mai spus și am mai scris și în alte ocazii: Epigrama nu s-a bucurat/nu se bucură la noi nici de comentariile pe care le-ar merita din partea criticii literare și nici de locul cuvenit în contextul literar actual. Este aproape de neînțeles că prea puține apariții editoriale circumscrise acestui gen de scriere intră în atenția cronicarilor.

Este adevărat, ori-când și oriunde se aduce vorba de această specie a liricii sunt vehiculate nume consacrate ale genului: Păstorel Teodoreanu, Cincinat Pavelescu și alți câțiva, deși, mai ales la ora actuală „Bărăganul” literar românesc cuprinde numeroase alte nume care ar merita toată atenția, în întreaga țară existând o mișcare epigramistică largă. Cenacluri și reviste din România și din Basarabia și-au spus/și spun neîncetat cuvântul pe acest tărâm – dovadă limpede că foarte mulți dintre conaționalii noștri au talent, spirit critic, inspirație, scrierile lor producând prin cuvinte și versuri concise o neîndoieală empatie a autorului cu cititorii lui.

Dl. Nicolae Dragoș a devenit, de mai mulți ani încoace, un fel de clasic în viața al epigramei, semnătura sa putând fi întâlnită pe mai multe volume consistente (atât ca dimensiuni cât și ca – mai ales! – conținut).

Spiritul incisiv, capacitatea de observație asupra realităților luate în vizor, umorul și, peste toate, o înzestrare poetică aparte sunt cele dintâi trăsături ce caracterizează catrenele și epigramele acestui autor.

Și având în spate o bibliografie atât de bogată (prin multe fire legată de cealaltă poezie a sa, așa-zis „serioasă”), era de așteptat ca dl. Nicolae Dragoș să ne ofere și o antologie a volumelor anterioare. A făcut-o prin „Călătorie incomodă prin Țara lui Papură Vodă” (Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2022), carte care a adunat între copertile ei textele din aparițiile editoriale anterioare: „Cu ochii-n 4” (2014), „De toate culorile” (2015), „Scrimă în rime și catrene în zigzag” (2016), „Cu viziera ridicată” (2018), „De la lume pentru lume” (2020), „Cuvintele din nou se cearță între ele” (2021). Acestora le-a fost adăugată o „Negociere matrimonială / despre misterioasa căsătorie a Epigramei cu Sonetul” – o ingenioasă și totodată amuzantă personificare a celor două tipuri de poezie.

„Țara lui Papură Vodă” este un generic de mai mare răspândire (în 1996 eu însumi îl foloseam, preluând titlul unei schițe de Ion Băieșu la o antologie a prozelor acestuia, apărută în colecția „Bibliotecă pentru toți” a Editurii Minerva) atunci când presupune trimiteri, directe sau indirecte, la aspecte mai mult sau mai puțin relevante din viața contemporană. Firește, coincidența celor două titluri nu scade cu nimic nici interesul și nici valoarea cărții d-lui Nicolae Dragoș. Ba, am zice, le sporește chiar.

De cele mai multe ori sarea și piperul epigramei, a celor de după 1989 mai ales, îl constituie „atacul” la domeniul politic, autorii unor astfel de texte sesizând și punând în vers adevăruri în genere criticabile.

Dl. Nicolae Dragoș se dovedește a fi foarte inspirat pe această linie, catrenele sale fiind atât de savuroase încât comentariile pe marginea lor devin de prisos, sugestive și convingătoare fiind, prin citare, chiar versurile.

Iată „Norocul nostru”: *Sunt cârțițe peste tot locul/ Distrug recolte... Ce infern!/ Dar nu ne-a ocolit norocul./ Avem și cârțițe-n guvern, sau un „Arbore genealogic”: Ai lui, cu toți, din*

moși strămoși./ Vindeau gogoși în târg la Moși./
Ca deputat, ca om cu carte./ El altfel de gogoși
împarte, ori o „Declarație onestă a cetățeanului
turmentat”: L-am votat de patru ori/ I-am scris
și scurte scrisori./ La a patra, bag de seamă,/ N-
am uitat să-i scriu... de mamă.

Subtilitatea, aluzia, umorul și toate celelalte
„ingrediente” prin care operează îndeobște un
autor de epigrame experimentat sunt prezente și
la poetul nostru, indiferent de „tema” sau ideea
textului.

Câteva exemple ne-o dovedesc cu priso-
sință: *El voia să-i fie-aleasa/ Fata popii. Nu l-a
vrut./ Totuși, e satisfăcut./ S-a ales cu preoteasa*
(„Compensație”); *Cu altul când soția i-a fugit./
A plâns cu lacrimi de rănită slugă./ Plânge și-
acum, din nou căsătorit/ A doua numai vrea să
fugă* („Roata vremii”); „– Nu semăn, cum îmi
dau seama,/ Nici cu tine, nici cu mama./ Cine-
asemenea să-mi fie?”/ „– Nu știu, poate mă-ta
știe”; *Citesc neîntrerupt poezii/ versuri fade,
ușurele./ Am trecut în anii vieții/ Prin momente și
mai grele* („Consolare la o șezătoare literară”).

Proverbele, zicătorile, alte creații populare,
unele arhicunoscute, îi oferă poetului prilejul de
a versifica într-o manieră amuzantă: *Chiar de*

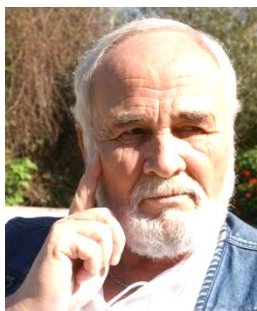
*rotesc cuvinte grele/ Declar deschis și răspi-
cat:/ „Atâtea gropi n-avem în sat/ Câți ar putea
să dea în ele!”* („Încă o certitudine”). Sau: *Cu
haina roasă vrea să facă/ Olteanul ceva propa-
gandă:/ O dă, că-i veche, numai dacă/ I-o
schimbi cu una pe comandă* („Îmi dau haina de pe
mine”). Pe alte teme: „*Să cugești cum e mai bine:/
Vin eu la voi, ori voi la mine?*”/ *El cugetă, dar e
buiumac/ „Oricum o dai, e tot un drac!”* („Dilemă
la cererea soacrei”); *A pledat cu mult temei/ Și-a
dezvăluit minciuna:/ „Cum să intre la idei,/ Dacă
n-a avut niciuna?”* („Dezmințire”); *E o piatră de-
ncercare/ Înainte să te-nsori.../ Bine-ar fi să ai
răbdare/ S-o-ncerci de mai multe ori* („Logod-
na”); *Pare-o cetate-adevărată,/ Cu șanse mari de
apărare,/ Însă mai uită, câteodată, /Deschisă
poarta de intrare* („Slăbiciuni de femeie”).

Considerată și numită de autor „incomoda”, „călătoria” d-lui Nicolae Dragoș prin „Țara
lui Papură Vodă” este nu numai incitantă și
„provocatoare” pentru cititor, ci și o dovadă lim-
pede că, neaflându-se într-un imaginar turn de
fildes, un poet poate fi receptiv la mai toate
„semnele realului”, transfigurându-le în texte
memorabile, capabile să transceadă timpurilor și
moravurilor care le-au inspirat.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Angela Furtună și Norman Manea

Mihai Antonescu

CUMINȚENIA POEMULUI

Primim din partea distinsei doamne Luminița Bratu, două cărți de versuri apărute la Editura grinta. Prima, *MEMORIA VÂNTULUI*, anul 2022, cea de a doua, *OMUL CARE A FUGIT DIN VIS*, anul 2022, ambele sub îngrijirea poetului Ioan Vintilă Fintîș.

Întrebarea adresată nouă de către Poetă este una simplă, directă: „Merită să continui, ori nu?”. Da! Merită să continuați! Poemele au limpezimea unor sentimente cuminți, interesante prin adâncimea cugetării la care doar spiritele alese pot ajunge. Mai există în ele și o nemăsurată decență a trăirii în spunere, așa ca și când sufletul celei ce le dă viață s-ar deschide precum floarea reginei doar în anumite momente astrale, numai de dragul ori învecinarea unui anume privitor.

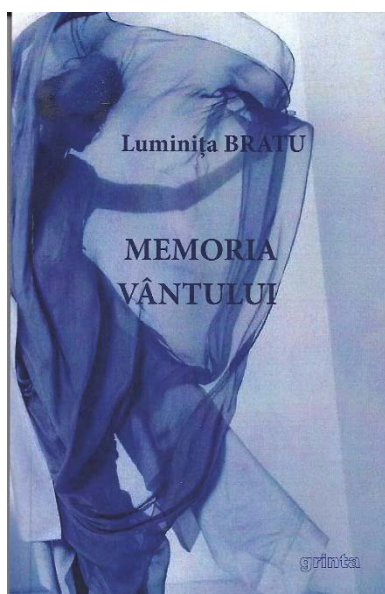
MEMORIA VÂNTULUI sună teribil de bine, volumul adunând între copertile sale versuri calde, meditativ – contemplative, uneori adeseori cu un ton elegiac, încărcând cu semne și profunzimi subtile spațiul privilegiat dintre „sinele mărturisitor” și prezența aleatorie a „celui-lalt”. Vezi poemele *Mi-e toamnă*, *Pagini întrupa-te*, *Telepatie*, *Râni deschise* și încă foarte multe, majoritatea, putem zice. În viziunea Poetei Luminița Bratu, *MEMORIA VÂNTULUI* sună ca o predestinare în jocul secund al unui timp istoric,

menită să recompună în ceva concret și de rămânere tot ce ar fi putut fi cândva doar un zbor aparent fără noimă, risipire. Cu bucuria unui arhivar conștiincios, Poeta naște, din albul foșnet al paginilor, stări, sentimente, trăiri, așezându-le cu sfială dar și motivat în calea altor vânturi din mâinele – poimănele împătimiților dumnezei cititori. Personal nu dăm citate aici, lăsând întreagă bucuria și interesul celor ce vor confirma, prin trăirea lecturii, spusese noastre.

Cel de-al doilea volum, *OMUL CARE A FUGIT DIN VIS*, volum bilingv român-englez de data asta, pare și el o prelungire a *MEMORIEI VÂNTULUI* cumva, într-un registru ușor schimbat totuși, cu un vag parfum de tentă filosofică vădind, credem noi, o altă latură a maturității în expansiune a Poetei. Versurile sunt cu ceva mai scurte, mai expresive, într-o notă gravă, cu trimiteri înspre o altfel de decriptare textuală. O apropiere mai vizibilă între cele două volume ar fi totuși exprimarea în rimă voit aleatorie, cu unghiuri și transcederi surprinzătoare, anticipând versul alb, de sorginte posibil metafizică înspre care Poeta trage pe furiș cu ochiul, ca înspre o nouă treaptă pe verticala creației valorice.

Da! Două volume de versuri, unul mai frumos decât celălalt și invers! Așa, deci continuați! La rîndu-ne subscriem cu plăcere spuselor distinsului domn, Gabriel Cojocar: „poemele se aseamănă unor rugăciuni”.

P.S. Vindecați tristețea îngerului păzitor cu încă o carte cel puțin la fel de frumoasă ca primele două, iar dacă îngerul va înflori la chip, aidoma surâsului poetului Ioan Vintilă Fintîș, cu atât mai bine.

Monica Grasu

**SCRIITORI ROMÂNI
DIN EXIL.
REVALORIZAREA
APROAPELUI DE
DEPARTE**

Autoritate remarcabilă în domeniul cercetării și al istoriei literare, dl. profesor universitar Mircea Popa își continuă, prin recentul volum, *Aproapele de departe* (Limes, 2021), exegezele dedicate literaturii exilului. Cu tenacitatea cercetătorului de cursă lungă, autorul „rotunjește” mereu portretul scriitorilor evocați cu noi și noi detalii documentare, revenind, reluând, completând sau rectificând tabloul monografic prin cele mai fine și inedite observații. Revuistica vremii îi este mereu la îndemână, ca și orice alte surse de arhivă, după cum o pot dovedi numeroasele volume publicate, din rândul cărora le vom aminti doar pe cele care tratează teme asemănătoare celei din cartea de față: *Convergențe europene* (1995), *Reîntoarcerea la Ithaka* (1998), *Apropieri literare și culturale româno-maghiare* (1998), *Sub semnul Franței* (2006), *Spania descoperită de români* (2007), *De la est la vest* (2010), *De la nord spre sud* (2015). Ca metodă de abordare, volumul recent continuă seria eseurilor din *Continuități* (2010), *Deschideri* (2011) și *Identificări* (2012).

Aproapele de departe este mai mult decât o culegere de eseuri, deschizând, în subsidiar, povestea despre scriitorul român descins pe alte meleaguri, unde continuă să promoveze cultura noastră, chiar dacă se afirmă într-o limbă nouă și se adaptează (mai mult sau mai puțin) societății de acolo. Fiecare caz în parte are ceva diferit și ne conduce într-o zonă mai amplă a relațiilor culturale dintre țara noastră și cea de adopție. Dl.

profesor Mircea Popa creionează în detaliu contexte ori fenomene literare, oferind completările necesare unei mai bune percepții asupra acestora. Itinerând între continente și țări diferite, atenția este călăuzită spre destinul unor scriitori pe care autorul fie i-a întâlnit la un moment dat, fie i-a citit, comentat sau chiar i-a recuperat, aducându-i în atenția criticii și a istoriei literare.

Îmbinând analiza cu evocarea memoria-
listică și chiar cu elemente de jurnal, criticul literar Mircea Popa îi conferă textului o notă de vivacitate și dinamism, care însoțesc, în mod reușit, seriozitatea abordării specifică genului. Astfel, sunt evocate, în ordine alfabetică, treizeci de personalități ale culturii române, scriitori și publiciști, militanți pentru cunoașterea țării noastre peste hotare. Cel care deschide seria este Bar-

tolomeu Anania, „omul providențial pentru arhi-
episcopia și mitropolia Clujului”, dar și cel care a efectuat un misionarism creștin în Statele Unite, având „un rol activ de a sesiza aspecte și fenomene ale mutațiilor culturale, fără de care secolul în desfășurare nu și-ar fi dovedit eficiența. A atras atenția asupra *elenismului* din America, asupra trezirii la viață a Indiei, a cooperării dintre Est și Vest...”, el fiind și cel dintâi care a încercat recuperarea unor scriitori români răătăciți prin lume: Nicu Caranica, Ștefan

Baciu, L.M. Arcade-Mămăligă, George Uscătescu ș.a. Periplul continuă cu istoricul de artă Grigore Arbore și utilitatea sa în largirea perspectivei asupra relațiilor româno-italiene, în special din câmpul artelor, apoi cu George Astaloș, pe care autorul îl vizitează la Paris, citindu-i apoi volumul despre *Utopii*.

Prezentând comunitățile de români din Sudul Dunării, autorul îl evocă pe poetul Vasile Barbu, semnatarul mai multor volume de poezie și directorul Societății Tibiscus de la Uzdin, cea care a inițiat o serie de simpozioane și manifestări artistice, întreținând interesul constant pentru limba și cultura românească din zona Voivodinei.

O altă comunitate de români la care profesorul Mircea Popa face referire este cea din Ungaria, de la Giula, reprezentată oficial de Maria Berenyi, autoarea unor studii importante cu caracter istoric și literar, dar și a unor cărți de poezie.

Din spațiul germanic, sunt creionate câteva portrete: scriitorul sas Hans Bergel, născut la Râșnov, în 1925, care „a rămas cu toată ființa lui ancorat în spațiul de cultură transilvănean, din care își extrage energiile, subiectele, căutările, nedumeririle, ezitățile, calvarul interior al drumului spre adevăr și lumină”; Rainer Biemel, un comparatist de anvergură, european fără granițe, aparținând la trei literaturi, română, franceză și germană; Paul Celan, ultimul mare poet al secolului al XX-lea, format în spiritul literaturii române, scriind apoi în germană și franceză și onorându-și toate patriile prin care a trecut; Herta Müller, laureată a Premiului Nobel; Titu Popescu, a cărui biografie este împărțită între exil și literatura din țară; folcloristul Ion Taloș care a activat ca lector de limba română, cultură și civilizație românească la Köln.

Unele eseuri sunt provocate de apariții editoriale sau întâlniri literare ce au dat curs unor schimburi de idei sau chiar unor proiecte memorabile ce au implicat scriitori români aflați dincolo de hotarele țării (Dan Culcer, în Franța, Daniel Ioniță în Australia, Eugen Lozovan în Danemarca etc.). Ipostaza de *homo viator* îi caracterizează și pe scriitorii români ajunși pe continentul american, unde devin autentici mesageri ai spiritualității noastre: Norman Manea, Theodor Damian, Virgil Nemoianu ș.a. Însă, studiul de față are în vedere mai multe zone și afinități literare decât am reușit să amintim aici, paleta de interes cuprinzând relațiile româno-sârbe, spațiul hispanic, britanic, basarabean, totul într-un creuzet hermeneutic de largă documentare.

La numeroasele volume publicate, istoricul și criticul literar Mircea Popa adaugă și aceste noi portrete în *aqua forte*, atent integrate într-un context cultural mai larg și cu atât mai elocvente pentru înțelegerea literaturii exilului și a relațiilor culturale dintre țări.

Ion Haineș

RADU VIDA-"IPPON"

Poet, prozator, critic literar și jurnalist, Radu Vida e mereu prezent în arena literară.

De curând, a publicat o carte de proză scurtă- "**Ippon**", Editura Napoca Star, 2023.

Titlul cărții e ușor înșelător. Trebuie să ni-l explice autorul însuși, vechi practicant al judo-ului, familiarizat cu această lume aparte. *Ippon* este "un punct câștigător (10), acordat într-o competiție de judo pentru o tehnică perfect executată".

Fondatorul judoului modern, Shihan Jigoro Kano, spunea că acest sport seamănă izbitor cu viața. Ne întâlnim cu o serie de termeni specifici, cum ar fi: "tatami" (suprafață de luptă), "maruta" ((abandon): „sensei” (învățător, îndrumător), "randori" (lupta în picioare și cea de pe sol), dar sensurile se pot înțelege și din

context. Este vorba, într-adevăr, despre învingători și învinși, într-o luptă dreaptă, sportivă.

Salutul specific de dinaintea luptei este o formă de respect atât pentru practicanți cât și pentru sensei. Instructorul de judo se mândrea că a fost campion republican "la 66 kg" și că a bătut Europa, învingându-i pe unii dintre cei mai buni judoka de pe continent și că fiii lui, toți trei, l-au urmat pe tatami. Nimic însă nu-l ferecea mai tare decât o centură tot mai colorată, cupele de sfârșit de an ale învățătorilor sau diplomele.

Iată însă că în fața antrenorului apare o frumoasă ingenuă, care dorește să se bată, să învețe de la antrenor tehnica victoriei." Judo nu înseamnă bătaie, îi explică acesta. E doar spiritul de a învinge. Vrei bătaie? Hai afară! Pe stradă, la box, la Ketch. Ura și folosirea forței nu au nicio valoare. Nu aici, nu în sala lui Jihan Jigoro Kano. Aici te bați cu eul tău. Să-ți dovedești că cel mai adesea trestia în bătaia vântului e mai tare decât pumnul ce poate zdrobi cremenea".

Între cei doi se leagă un straniu sentiment de dragoste, deși diferența de vârstă dintre ei e foarte mare, ca între tată și fiică.

Numai că trupul trudit al antrenorului de judo cedase, el se afla într-o clinică unde nimeni

nu avea voie să-l viziteze și unde boarea de afară a adus cu ea bilețul de adio.

În sala de nunți, Ariadna își imagina că se leagănă în brțele lui Dimache, antrenorul. Numai că Giovanni o străgea prea tare, acolo, unde de obicei, îți lega centura să-i țină chimonoul și să aibă control asupra adversarului.

O altă poveste, **"Logodnă cu zurgălăi"**, evocă o situație dramatică de viață a tinerei de 19 ani, Aniko, îndrăgostită de lăudărosul Janos, care o lasă gravidă și pleacă din țară în Germania, fără nicio explicație. Disperată, fata i se confesează mamei, care o sfătuiește să salveze situația, acceptându-l pe Mircea, îndrăgostit de ea, intrat la facultate, cu părinți onorabili, ... deși era urât. Fata acceptă, dar mărturisește că a sunat-o Janos și că va pleca după el în Germania, fără să bănuiască ce calvar o va aștepta acolo. Situații de viață!

O altă povestire, **"Împodobind crenguța de brad, amintirile... sau întotdeauna uke"**, evocă vremile de trustă amintire când sărbătorile tradiționale, Crăciunul, Anul Nou, Paștele, Sfânta Maria, erau abrogate cu totul. Omul, proaspăt îmbrăcat milițian, a jurat să nu se abată cu nimic de la "noile directive", doar că zicea ca ei și făcea cum l-au învățat părinții. Cu respect pentru fiecare sărbătoare, "cu respect față de tradiții și în taină, pentru tine și familia ta".

O schiță (**"Căutând"...**) relevă talentul de scriitor satiric al lui Radu Vida. O blondă dă un anunț provocator: "Caut loc de muncă, ofer seriozitate, blondă, chiar rubicondă, nu garantez frondă etc.

Și găsește un ofertant: director general peste șefii locotenenți, o matahală de om, care se năpustește peste ea, "și nu s-a stâmpărat până n-a lăsat-o fără fustă, bluză, sutien, doar portjartierul a rezistat, martor tăcut al primei lecții de angajare".

Femeia e foarte practică și profită din plin de situație, e o profesionistă, pentru că "un servici se găsește greu, șomajul te pune la pământ pentru o vreme, te scoate din formă și astfel rămâi priponită în diurnul cotidian, până la următorul anunț în ziarul local". "Poliția nu are cum să afle că a fost vorba doar de sex și un mărunțiș de câțiva firfiriști acolo, cât să-mi plătesc chiria, o masă caldă la restaurantul din colț, un taxi în caz de ploaie, până la următoarea ofertă de serviciu".

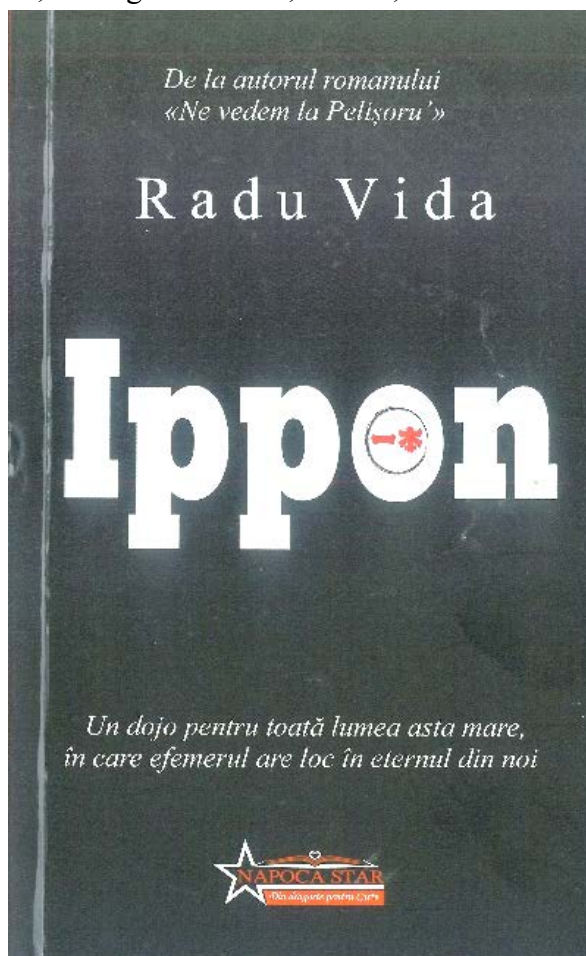
O frumoasă poveste de dragoste, **"Pisica din luminator"**, descrie relația erotică dintre doi adolescenți, Amanda și Vasile (Basile), care nu îndrăznesc să ducă lucrurile mai departe. De vină e și pisica din luminator, care le întrerupe inițiativa.

Peste ani, Amanda, departe de casa ei, de țara ei, în Youlouse-ul Occidan, căsătorită, cu trei copii, își amintește de anii adolescenței și le dă sfaturi copiilor să se fe-rească de o pisică neagră, să-și facă cruce și să ducă la capăt ce au început!

Ultimul text, **"De ce x pătrat plus y pătrat egal cu 0?"** este un pam-

flet foarte dur la adresa lui Cristian Tudor Popescu, acuzat că a desființat Clubul Român de Presă și că "s-a întors împotriva colegilor de breaslă, infestând, ori de câte ori a putut, aerul cu pestilențiala-i prezență".

El este numit "curva masculină a presei autohtone".

Mircea Păspai

MEMORIILE, CA O CARTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ...

Nu cu mult timp în urmă, a apărut de sub tipar un nou volum semnat de scriitorul craiovean Marian Barbu, cel de al treilea purtând genericul *În zigzag cu viața mea* (Editura Grafix, Craiova, 2022). Este un volum care continuă în mod firesc pe precedentele, demonstrând, dacă mai era nevoie, cât de multe lucruri a avut și are de spus profesorul, scriitorul și omul Marian Barbu semenilor săi, din toate generațiile.

„Cunoscut – cum nota recent mai tânăra cercetătoare în ale istoriei literare Rodica Păvălan – în Craiova și în țară ca una dintre figurile proeminente în rândul profesorilor de limba română, care a format peste patruzeci de promoții și a fost mentorul a mii de copii care s-au îndrăgostit de literatură, Marian Barbu este, deopotrivă, un redevabil critic și istoric literar, care a scris, în presa literară și în cărțile sale, despre circa trei sute de autori – din Oltenia, din țară sau din lume. Dar este și un poet ale cărui versuri se caracterizează prin încărcătură metaforică, profunzimea reflecțiilor și meditații filosofice, un prozator stăpân pe topica frazei, vioiciunea dialogului, acuratețea textului și limpezimea stilului, precum și un ziarist care a păstrat curiozitatea, capacitatea de descoperire și subliniere a esențialului, obiectivitatea – exersate la începutul carierei, când a lucrat în presă”.

Desigur, la o asemenea activitate, este normal să stârnească mare curiozitate considerațiile sale scrise sub „acoperirea” memoriilor, în

fapt fiind o privire retrospectivă profundă, atentă și responsabilă asupra unor etape și întâmplări din viață, situații relevante cu care a venit în contact sau despre care a auzit/citit de-a lungul timpului, personalități demne de tot respectul nostru sau personaje apărute vrând-nevrând în arealul de viață.

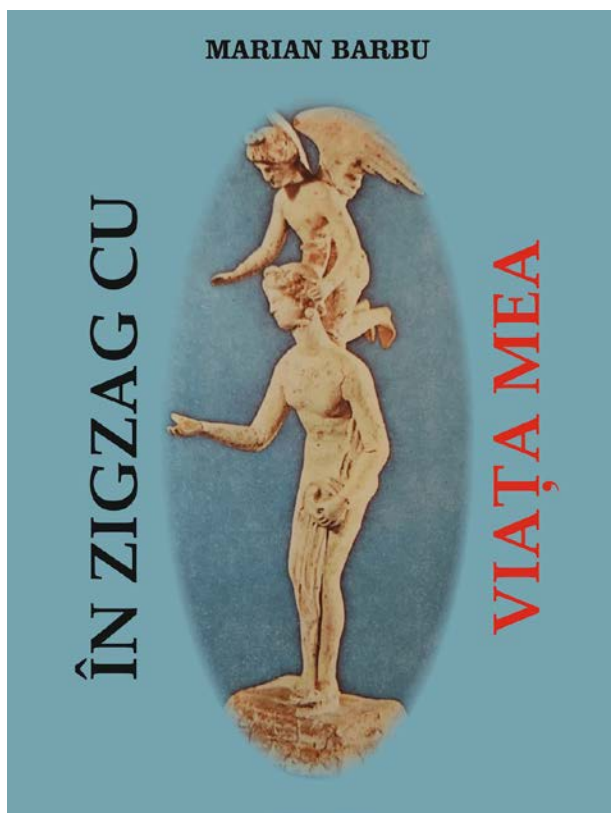
Intenționez să mă refer, în rândurile următoare, nu doar la acest ultim volum, pentru că se cuvine, cred, dacă tot am avut privilegiul de a le citi pe toate (și mulțumesc pentru primirea lor de la distinsul autor), să aruncăm o privire generală asupra tuturor celor trei volume.

Cărțile acestea ne poartă, cu o extraordinară măiestrie literară: din Mileștii Amaradiei (locul nașterii scriitorului) până la București și de la Craiova până în Statele Unite ale Americii; din condiția copilului ce a alergat desculț prin țărână (sau a făcut, în 1954, drumul de la Craiova la Milești prin nămeți cât casa), până la liceanul de la „Frații Buzești”, la studentul sânguinos, tânărul apoi experimentatul și exigentul profesor de limba română, ziaristul cu vocație, scriitorul și poetul dăruit cu talent, criticul literar temut și căutat în același timp; de la vecinii țărani (din

Milești, dar nu numai) până la mari intelectuali, filologi îndeosebi, ai țării; de la scriitorii și poeții provinciei natale, Oltenia, la corifeii literaturii naționale și la vârful literaturii mondiale.

Și încă s-ar mai putea spune de unde până unde ne mai poartă distinsul cărturar Marian Barbu, cu condiția ca noi să ne fixăm unghiul din care privim cele trei volume *În zigzag cu viața mea*. În timp, de exemplu, cele trei volume ne poartă pe aproape opt decenii de viață personală, de experiențe sociale, de mirări și decepții față de mersul lumii, de speranțe și scepticisme în, poate, mii de diverse împrejurări.

Ce sunt, de fapt, cele trei volume, însușind 1530 de pagini, format academic? Dacă ar

fi să-l ascultăm pe autor, acesta spune, într-un scurt „Cuvânt înainte“, intitulat *Prodomo*, la primul volum, în 2017, că: „Aceste texte le-am denumit (impropriu?) memorii, poate numai pentru că au fost scrise în America și în Canada, în 2015 și 2016, fără nicio bibliografie la îndemână“. Cinci ani mai târziu, pe prima pagină a volumului al treilea, notează „Scriu flash-uri, ca să-mi odihnesc memoria. Câte am văzut, câte am auzit și, mai ales, câte am gândit, vi le voi spune în aceste respirații epice. Ele continuă pe cele din volumul întâi – 2017 și volumul doi – 2019.“

Personal, aș crede că este vorba de scrierea unei altfel de istorii, rezultată dintr-o necesară *eliberare a memoriei*. Necesară nu biologic, ci din motive etice, ca o datorie, de a da seama, în numele generației sale, față de generațiile ce vor veni. Dacă acestea, viitoare generații, vor mai fi interesate de viața înaintașilor...

În orice caz, autorului i-a reușit (nu aveam nicio îndoială pentru această reușită!) un amestec coerent de memorii și eseuri, de gânduri răzlețe și analize profunde.

Am citit, în timp, sub semnătura domnului Marian Barbu, articole de presă, romane, cred

că toate cele zece volume de poezie, cărți, nici nu mai știu câte, de critică literară. Numai sub titlul generic „Trăind printre cărți“ au apărut zece volume, ultimul dintre ele în anul 2021.

Dar acestea trei, *În zigzag cu viața mea*, reunesc magistral gazetarul, scriitorul, poetul, analistul social și criticul literar.

Nici nu îți dai seama când, trecând de la o pagină la alta, se schimbă fațetele personalității sale creatoare. Mi-ar fi imposibil, aici, să argumentez afirmațiile cu citate sau măcar sumare trimiteri, pentru că, sigur, ar fi nevoie de pagini întregi.

Vreau doar să închei cu aprecierea, încă o dată, a demersului domnului profesor (nu am putut niciodată să-i zic altfel!) și printr-o invitație la lectură, din care ne putem alege: cu un volum imens de informații, din varii domenii; cu exemple originale ale construcției narative; cu pagini antologice de satiră sau, la polul opus, de omenească duioșie; cu mai multe învățături privind menirea scriitorului; cu învățăminte privind locul de unde bunul simț pune limite pornirilor omenești. Și încă altele, iar toate acestea într-un text atrăgător, pe cât de incitant pe atât de curgător la lectură.

Victor Martin

O NOUĂ FORMĂ DE FANTASTIC ROMÂNESC

Cu nu mult timp în urmă, la editura „Cristian PlusArt“, în cadrul colecției „Fantastica“, a fost lansat romanul „O noapte în Paradis“, carte scrisă de scriitorul craiovean Daniel Cristian DUMITRU.

Autorul practică un fantastic curat, pe linia trasată de Mircea Eliade, cu accente science fiction, în stilul lui Philip K. Dick, pe o țesătură epică absurdă, în stilul lui Franz Kafka, cu umor de sorginte autohtonă. Paradoxal, încurcăturile în care ne bagă autorul sunt clare și clarificatoare, totul ducându-ne pe calea thriller-ului practicat azi și foarte bine vândut pe piața vestică a continentului. Avem de-a face cu un amestec de polițier de tip american într-o atmosferă fantasy. De aici, rezultă o formulă originală, de roman fantastic

românesc, formulă modernă, demnă de un nou început de secol.

Autorul romanului „O noapte în Paradis“ este, totodată, și editor. Editura „Cristian PlusArt“ a existat și imediat după revoluția din 1989, sub conducerea scriitorului prezent, azi, cu această carte, și a promovat câteva nume locale, care, cum putem observa astăzi, s-au format de-a lungul timpului și s-au dovedit a fi de talent. Unul dintre aceste nume este și Daniel Cristian DUMITRU. El și-a format un stil propriu, cristalizat în timp, și practică un fantastic original, pe linia romanului „Iedera“, scriere apărută cu mai mult timp în urmă.

Fără a fi un roman de citit în tren, cartea prezentată azi, „O noapte în Paradis“, este fluentă și se citește ușor. Pornește pe ideea personalității multiple din „Dr. Jekyll și Mr. Hyde“, pe mai multe planuri, care comunică unul cu altul.

Avem de-a face cu o noapte în paradisul fiecăruia, o noapte în barul hotelului „Paradis“, într-o lume creată de un drog nou, cu efecte necunoscute și imprevizibile, aflat în ancheta Securității Statului, o lume a începutului de secol XX și, în același timp, o lume a zilelor noastre.

Falii în timp, transmutații, substanțe psihogene, pistoale, servicii secrete, spionaj, anchete, alcoolism, dispariții și apariții misterioase, polițiști sub acoperire, schimburi de focuri, mahalagism, argou, obsesii...Găsim aici tot tacâmul unui thriller de succes.

În același timp, romanul este un avertisment și o alegorie. Folosind cu succes trecerea unei distopii în altă distopie, autorul creează, dintr-o realitate înfricoșătoare, o realitate și mai înfricoșătoare.

Trecutul, prezentul și viitorul personajelor, toate sumbre, se schimbă între ele. La fel, personajele, toate personaje principale, se schimbă la fel, fiecare personaj luând locul altui personaj, făcând, astfel, scrierea și mai fascinantă. În orice tandem, cineva e cu un pas înaintea. Fiecare personaj crede că dreptul său la existență nu e o minciună și trage de el ca de un elastic până la rupere.

Romanul e o poveste dintr-o lume pe care nimeni n-ar putea s-o înțeleagă vreodată.

La nașterea acestei lumi, fiecare personaj are senzația că vine de undeva, dinăuntrul imaginației, spre afară. Fiecare personaj transmite cititorului senzația că vine, de undeva, dinafară, spre înăuntru și nu va mai putea ieși niciodată de acolo.

Orice personaj e bun la ceva. Niciunul nu e bun la altceva.

Deoarece a trecut vremea în care ploaia era personaj principal de roman, cititorului nu-i mai rămâne altceva de făcut decât să ia cunoștință de ceea ce se întâmplă afară.

Ca în romanul „Portocala mecanică”, o simfonie epică scrisă de Anthony Burgess, țesătura epică din „O noapte în Paradis”, romanul lui Daniel Cristian Dumitru, este foarte cinematografică.

Nu se calcă nici o clipă vreun paradox temporal sau vreun paradox spațiu-timp. Totul e o construcție logică, iar finalul e la fel de logic. Valoarea unei scrieri este dată de greutatea pe care le ridică autorul.

Cartea, în general, e o lume. Și acest roman e o lume. O lume nu se termină niciodată. Fiecare personaj își construiește posteritatea pe posteritatea altui personaj.

Conform unei expresii uzitate, poți să te bucuri de o lectură care te ține cu sufletul la gură, până la ultima pagină, acțiunea fiind aici o cursă contra cronometru. Și finalul e o cursă din care nu mai rămâne nimeni. După asta, poți să începi să gândești sau nu.

Nu te apuca să citești o carte așa bună dacă nu ai o pregătire fizică adecvată!

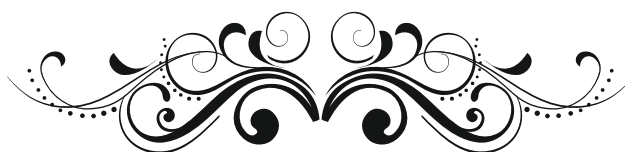
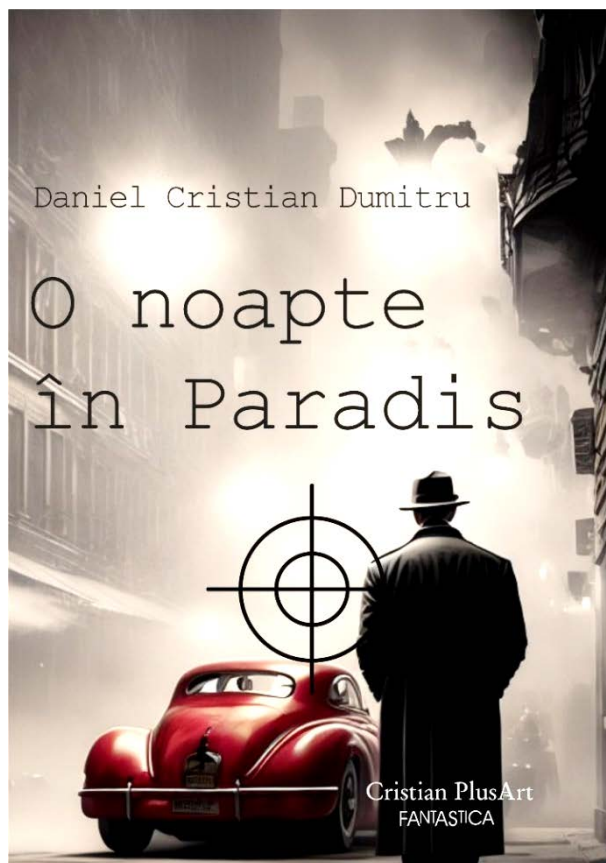
Înarmează-te cu talentul de a avea răbdare!

Până la urmă, lumea se plictisește și de banalități, nu numai de lucrurile serioase, abordate cu talent și responsabilitate. Viața personajelor unei scrieri de succes e singura oglindă care te definește.

Această carte e imposibil să nu te definească. Te oglindește așa cum ești.

Scriitorul Daniel Cristian Dumitru este o carte deschisă. O carte deschisă de tine, cititorule!

Ca după multe alte cărți publicate de editura „Cristian PlusArt”, și după romanul „O noapte în Paradis” se poate face un film foarte bun. Un film cu actori români și tehnică americană.

Rodica Pospai Păvălan

MANIFESTĂRI CULTURALE CRAIOVENE

1 – 5 martie. **Târgul de Carte „Gaudemus” Radio România la Craiova.** Ca în fiecare an, periplul prin țară al cunoscutului târg de carte a început la Craiova, orașul devenind, în zilele Mărțișorului, o adevărată capitală a cărții românești. În spațiul deosebit de generos al foaierei Teatrului Național „Marin Sorescu” au fost amenajate standurile a 38 de participanți, reprezentând 50 de edituri și folosindu-se, practic, întreaga suprafață, cu excepția locului destinat manifestărilor înscrise în program. Dintre editurile craiovene au fost prezente, cu stand de carte, Editura Aius și Scrisul Românesc Fundația Editură. S-a dovedit, și de data aceasta, că prezența Gaudemus la Craiova (ediția actuală fiind cea cu numărul 21) nu înseamnă doar vânzare de carte, produse auxiliare educaționale și muzică, ci și un veritabil prilej de trecere în revistă a realizărilor autorilor, în special ale celor din zonă, prin lansări de carte, dezbateri, conferințe. În total au fost 21 de evenimente editoriale, propuse de participanți și de Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România. Menționăm dezbaterile de impact deosebit, cu genericul *Cunoașterea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural craiovean*, organizată de Editura Aius și *Literatura feminină craioveană*, inițiată de Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor.

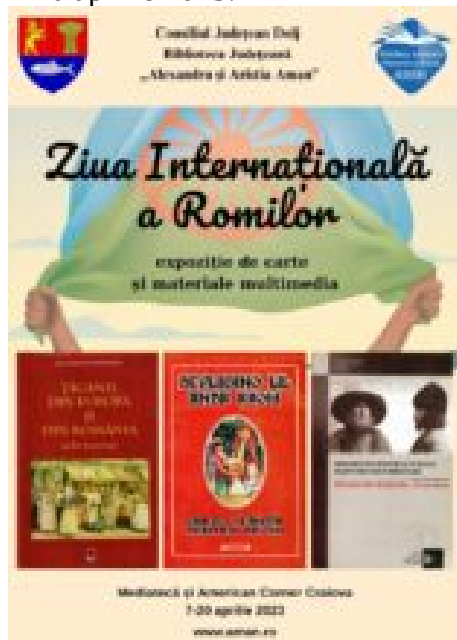
*

30 martie. **Patrimoniul cultural din Oltenia – element de identitate românească.** În organizarea Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, al Academiei Române, a fost organizat, un workshop destinat patrimoniului cultural, eveniment circumscris într-o serie de manifestări științifice pe care institutul craiovean le desfășoară, având ca tematică centrală istoria Olteniei. În cuvântul de deschidere, **prof. univ. dr. Sevastian Cercel**, directorul institutului, a vorbit despre importanța pe care o prezintă patrimoniul cultural mobil și imobil, motiv pentru care se află în atenția institutelor de cercetare, în mod deosebit ale Academiei Române, inclusiv cel din Craiova. Au susținut apoi comunicări științifice cercetătorii: dr. Ion Militaru – *Utopia existenței defecte (despre personalitatea lui Ion Ghica)*; dr. Iustina Nica – *Sanctiunea în lumea satului – poreclele defăimătoare*; dr. Anca Ceaușescu – *Așezări și arhitectură rurală tradițională în Oltenia*; dr. Nicolae Mihai – *Vizitii, curelari și croitori din Craiova în fața divorțului. Pe marginea unor cazuri de „neînțelegeri în căznicie” din anul 1847*; Gabriel Lohon – *Craiova postbelică în imagini. Pentru o mică teorie a vizibilului în istorie*. Au participat la manifestare și alți cercetători din institut, studenți de la Universitatea din Craiova, Facultatea de Istorie, precum și profesori și elevi de la Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul” din Craiova.

*

8 aprilie. **Ziua Internațională a Romilor.** În cadrul secției Mediatecă și American Corner, de la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, a fost marcată, și în acest an, sărbătoarea etniei romilor, care a debutat în anul 1990. De data aceasta, sărbătorirea a constat în organizarea unei expoziții de carte și materiale multimedia din colecțiile bibliotecii, legate de istoria, limba, cultura și civilizația romilor. Printre acestea s-au aflat: Alex Mihai Stoenescu – *Țiganii din Europa și din România. Studiu imagologic*; Lucian Cherata – *Filosofie, istorie și tradiții indiene în cultura rromilor*; Lucian Cherata – *Devlikano lil anda rrom/ Carte sfântă pentru rromi*, selecție de texte biblice; Lucian Nastasă, Andrea Varga (editori) – *Minorități etno-culturale. Mărturii documentare. Țiganii din România (1919-1944)*; Anina Ciuciu – *Mândră să fiu rromă: de la Fața Luncii la Sorbona*; Petre Copoiu – *Rromane paramica/Povești țigănești*;

Speranța Rădulescu – *Taifasuri despre muzica țigănească*; Gheorghe Sarău – *Culegere de texte în limba țigănească pentru clasele a II-a – a IV-a*. Au fost, de asemenea, prezentate CD-urile *Comori ale muzicii lăutărești. Fărămiță Lambru – acordeon și voce* și *Muzică țigănească din Transilvania*. Expoziția a rămas deschisă în perioada 7-20 aprilie 2023.

*

27 și 28 aprilie. Festivalul de Poezie și Dramaturgie „Patrel Berceanu”. Teatrul Național „Marin Sorescu” și Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România au organizat cea de-a III-a ediție a întâlnirilor în memoria cunoscutului poet și om de teatru care a fost Patrel Berceanu. În prima zi s-a desfășurat dezbateră cu tema „Teatrul contemporan – criză sau abundență?”, moderată de Nicolae Coande, având ca invitați pe Doina Papp, critic de teatru, și Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române, editor „Tracus Arte”. Cunoscutul actor Emil Boroghina, președinte al „Fundației Shakespeare” Craiova, a evocat personalitatea secretarului literar Patrel Berceanu. În aceeași zi au fost lansate patru volume antume de poezie semnate de poetul omagiat, reeditate prin grija scriitorilor Constantin Barbu (suport financiar) și Nicolae Coande (redactor de carte), la Editura Revers Craiova. Actorii Angel Rababoc și Petronela Zurbă au recitat din poezia lui Patrel Berceanu. În cea de a doua zi, scriitori și oameni de cultură craioveni, între care Mihai Firică (organizator), Nicolae Coande, Doina Pologea, Cornel Bălosu, Marius Dobrin, Liviu Jianu, Julien Caragea, Ana Paraschivescu, Amelia Etegan au

mers la Băilești, orașul natal al poetului, la o întâlnire cu elevi și profesori de la Liceul Teoretic „Mihai Viteazul”.

Întâlnire cu elevi, în școala din Băilești unde a învățat Patrel Berceanu

*

10 - 14 mai. Conferința Națională „BiblioNEXT” la Craiova. Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Craiova, cu sprijinul Consiliului Județean Dolj și în parteneriat cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, a organizat Conferința Națională – BiblioNEXT, cu tema „Biblioteca publică - sursă de promovare și păstrare a memoriei locale”. Deschiderea conferinței s-a desfășurat la Centrul Constantin Brâncuși din Craiova, cu participarea a aproximativ 250 bibliotecari din țară. La această ediție a Conferinței Naționale a ANBPR au participat și bibliotecari doljeni, care au reprezentat bibliotecile comunale, orașenești și municipale. În prezența unui public atât de numeros, Lucian Dindirică – managerul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, Adrian Cioroianu – managerul Bibliotecii Naționale a României, Cosmin Vasile – președintele Consiliului Județean Dolj și Dan Diaconu – prefectul județului Dolj au apreciat importanța bibliotecilor în păstrarea și promovarea memoriei locale. Aceeași temă a fost subiectul principal al celor 35 de comunicări științifice susținute de bibliotecarii din întreaga țară.

Președintele Consiliului Județean Dolj – Cosmin Vasile și directorul Bibliotecii „Aman” – Lucian

Dindirică, la deschiderea Conferinței „Biblio-NEXT”

*

30 mai. Concursul „Pe aripile poeziei”.

Ca în fiecare an, în preajma zilei de 1 Iunie – ziua internațională a copiilor, Secția pentru Copii și Tineret a Bibliotecii Județene Alexandru și Aristia Aman din Craiova a organizat Concursul de recitare *Pe aripile poeziei*. Anul acesta s-a desfășurat a 49-a ediție și a reunit copii din ciclurile primar și gimnazial, din Craiova și județul Dolj. Poeziile au fost alese din lirica românească sau universală, scopul concursului fiind acela de a evidenția talentul interpretativ al copiilor și prezența scenică. Biblioteca Județeană Aman a oferit, cu prilejul acestei zile, daruri constând în cărți și produse de papetărie.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Ștefan Mitroi și Dinu Săraru

Iolanda Mănescu

VALER DELLAKEZA – PAGINĂ DE ISTORIE VIE A TEATRULUI

Ideea de a cuteza să cuprindem, în câteva pagini, o viață și o carieră fabuloase sunt de natură să ne facă să simțim că „se sparie gândul” la o astfel de „osteneală”. Totuși, parafrazând din nou celebrele cuvinte ale cronicarului, „este inimii durere” să lăsăm nescrise crâmpie măcar de mărturii despre istoria Teatrului – pentru că personalitatea pe care o evocăm este cu adevărat un pilon de susținere a Teatrului Național din Craiova, instituție care s-a bucurat de-a lungul timpului de perioade de mare glorie și de artiști de uriașă notorietate.

Este vorba despre Valer Dellakeza a cărui viață s-a împletit din fragedă copilărie cu destinul teatrului craiovean pe care l-a slujit fără abatere în toată cariera sa. El însuși cronicar al propriei cariere formidabile, Valer își amintește cu drag de perioada când a fost invitat să joace, de mic copil, pe marea scenă a Teatrului pe care n-a mai părăsit-o apoi niciodată. În arhiva teatrului craiovean se găsește, donat de Valer Dellakeza, un dosar voluminos în care marele actor a consemnat și a adunat cu migală, cu grijă și cu infinită iubire de teatru, amintiri, articole, fotografii și mărturii ale prezenței sale în istoria prestigioasei instituții. Activitatea sa de istoric teatral, pe care și-a asumat-o alocându-i timp și energie în mod necondiționat, nu s-a limitat la documentul amintit, artistul continuându-și pasiunea, urmată cu rară consecvență, pe rețelele de socializare unde postările sale pe pagina personală de Facebook, pe cea a grupului „Prietenii Teatrului Național „Marin Sorescu” Craiova ” sau alte grupuri, abundă în consemnările sale despre mari actori, despre reușite teatrale, despre personalități recunoscute sau despre debutanți, despre scriitori, oameni de știință, dramaturgi, poeți, despre pictori și compozitori mai mult sau mai puțin cunoscuți sau despre slujitorii din umbră devotați teatrului. Generozitatea marelui actor egalează simțul său de răspundere pentru ca memoria colectivă să păstreze pentru veșnicie marile și micile momente ale istoriei locurilor, oamenilor, întâmplărilor. De multe ori pus pe glume, marele actor are o tolbă ineputabilă, plină de amintiri hazlii, de șotii, de farse pe care le face celor din jur cu nonșalanță dar cu bonomie, încât nimeni nu se poate supăra, chiar dacă se lasă păcălit de câte o năzdrăvănie. Publicul lui Valer se extinde până la cele mai mici vârste deoarece artistul își răspândește talentul, cu dărnicie, și către inocenții care îl privesc cu ochii măriți și sufletele deschise când se transformă pentru ei în Moș Crăciun și le aduce bucurie și daruri. Nu numai copiii au avut parte de generozitatea cu care își dezvăluie din secretele meseriei, ci și adolescenții dornici de cariere în teatru, Valer Dellakeza fiind pentru o perioadă profesor la Școala Populară de Arte Cornetti, ai cărei elevi își amintesc cu admirație și iubire de lecțiile maestrului.

Valer Dellakeza este, înainte de toate, un actor desăvârșit, rolurile pe care le-a interpretat și interpretează fiind aclamate și premiate pe toate meridianele. Marele său succes de la începutul anilor 1990 emoționează și astăzi, interpretarea din Unchiul Vanea ducând pe culmile desăvârșirii înțelegerea, pătrunderea și însușirea acestui rol celebru, actorul fiind încununat cu premii naționale pentru performanța sa. În aceeași perioadă, Valer a uimit și încântat cu travestiul făcut în mult apreciatul, pe plan internațional, „Ubu Rex cu scene din Macbeth”, spectacol ce a dus faima teatrului românesc în toată lumea după căderea cortinei de fier, și, în mod particular, a teatrului craiovean. O întreagă serie de actori emblematici ai Teatrului Național din Craiova au avut, de altfel, șansa și bucuria să lucreze sub bagheta marelui regizor Silviu Purcărete, datorită căruia au strălucit în roluri din spectacolele acestuia puse în scenă la Craiova, când la conducerea inspirată a Teatrului s-a aflat un alt titan al teatrului românesc, Emil Boroghina. Valer Dellakeza a jucat apoi în „Titus Andronicus”, „Orestia”, „A douăsprezecea noapte” și „Măsură pentru măsură”, toate aceste spectacole craiovene ale lui Silviu Purcărete străbătând lumea și obținând distincții prestigioase la marile festivaluri de teatru pe plan mondial. Valer a interpretat de asemenea roluri memorabile în spectacole montate de alți regizori cunoscuți pe plan internațional, dintre care îl vom aminti pe marele Vlad Mugar în al cărui spectacol „Slugă la doi stăpâni” pus în scenă la Craiova, Valer Dellakeza a jucat rolul Trufaldino pentru care a primit Premiul UNITER și a fost declarat cel mai bun actor de către Asociația Internațională a Criticilor de Teatru, România. În prezent, marele actor face parte din distribuția spectacolului „Bros”, în regia celebrului Romeo Castellucci, cu care strălucește din nou pe scenele internaționale, din Italia, Spania, Elveția, Germania, Olanda, Grecia, Irlanda, Belgia sau Ungaria. Spectacolul s-a prezentat de asemenea în România, la Timișoara, Capitala Culturală Europeană în 2023, iar următoarea călătorie a inovativei producții a avut loc în Polonia, la Toruń, unde, aflăm din bogata activitate a maestrului Valer Dellakeza pe rețelele de socializare de pe internet, acesta a fost din nou încununat, de această dată cu Premiul Asociației Artiștilor de Teatru din Polonia MAKŁAK pentru rol secundar. Romeo Castellucci însuși declara: „Pentru un regizor este un mare noroc să întâlnească actori ca Valer Dellakeza, artiști capabili să transforme materia în spirit.(...) Valer Dellakeza folosește un limbaj universal, arta modulării tonurilor, a pauzelor, a armoniilor produse de gesturi și voce, atingând inimile cu o intensitate dincolo de intelect.” Nu vom încheia fără să amintim și rolurile din filme și din televiziune în care Valer Dellakeza a colaborat cu regizori dintre cei mai cunoscuți și apreciați. Despre toate acestea putem găsi mai multe detalii însă pe pagina de Facebook a marelui actor unde, în varietatea de postări, nu lipsesc informații și fotografii legate de frumoasa sa familie, pe care acesta o adoră și o înconjoară cu infinită dragoste. Dacă există un secret al artei lui Valer Dellakeza, acesta ține, cu siguranță, și de generozitate, de deschidere pentru tot ceea ce este bun și frumos și, mai presus de toate, de dragoste („Căci dacă dragoste nu e...”).

Gabriela Beangiu

GOSPODARIILE ȘI ACARETURI – IMAGINARUL CURȚII ȚĂRĂNEȘTI II

Continuare din numărul trecut

Construirea unei case reprezenta o însumare a unor gesturi simbolice. Arhitectura populară oferă numeroase detalii menite să “sporovăie” despre un orizont mentalitar tradițional. Cercetări de teren din anul 2011-2013 derulate în județul Dolj (Bulzești, Vulpeni), Olt, Gorj, dar și în județul Argeș, au reliefat o serie de supraviețuiri in situ a numeroase gospodării ce păstrează aerul patriarhal de odinioară prin salvarea în timp a unor elemente de arhitectură tradițională: acoperișul de șită, pridvorul, foișorul sau decorațiunile traforate, ori modurile particulare de îmbinare a bârnelor – iată doar câteva din însemnele ce mai vorbesc despre o lume ce încă se mai păstrează, deși insular, atât material, cât și spiritual – prin datini și tradiții de demult. Gospodăria țărăneasă reprezintă o tematică îndelung dezbătută de numeroși cercetători deoarece reprezintă „o unitate complexă tradițional istorică, social-economică și culturală, în care a luat naștere întreaga civilizație și cultură populară”¹. Romulus Vuia considera că așezarea, gospodăria, locuința trebuie privită prin perspectiva unui complex de factori: ocupația locuitorilor și tipul așezărilor, acestea la rândul lor depinzând de cadrul geografic, originea etnică a locuitorilor și înrâurirea factorului economic și politic. În opinia sa, „curtea este expresia economică a regiunii”, idee ce străbate ca un fir roșu întreaga operă dedicată studiului gospodăriei. Prin *curte*, Romulus Vuia înțelege atât *curtea* „stricto-sensu”, cât și părțile constitutive ale gospodăriei, respectiv structura acesteia: numărul, forma și mărimea anexelor gospodărești, amplasarea lor în raport cu locuința, a acareturilor între ele, materialele de construcție etc., „gospodăria, casa țărăneasă au fost martorele vieții familiale și economice ale societății rurale. Fiecare gospodărie este un mic muzeu, fiecare denumire este o dovadă a evoluției

vieții și civilizației poporului român”². În privința terminologiei, Romulus Vuia considera că ea este în principal de origine latină (poartă, casă, curte, arie etc.), peste ea suprapunându-se fondul slav (ocol, ogradă, grajd, poiata, colnă, vranită etc.). Explicația ar veni din faptul că la venirea slavilor, comunitatea indigenă se ocupa cu agricultura, iar slavii de la care a fost împrumutat parțial lexicul, erau, în special, crescători de animale. Romulus Vuia definește astfel gospodăria: „locuința și construcțiile anexe din vatra satului, ca și cele anexe din afara ei, de pe moșia satului (pivnițele, pătuiagele, gropile de bucate etc.) alcătuiesc elementele unei unități economice, numite, în general, gospodărie. Gospodăria este o instituție care joacă un rol important în studiul culturii populare. Ea nu este numai o unitate de producție economică (agricolă, pastorală, meșteșugărească), ci o formă de cultură, în sensul restrâns al cuvântului. Structura și componentele ei ilustrează, pe lângă nivelul de viață economică și gradul de cultură populară”³.

Județul Argeș se poate mândri cu numeroase elemente de civilizație tradițională. Zona fiind aflată între Munții Făgărașului, în partea de nord, și confluența râurilor Vâlsan și Argeș în sud, impresionează printr-o arhitectură solemnă, nobilă prin elementele ce se mai păstrează și astăzi, „caracterizându-se prin trăsături specifice, care o diferențiază de zonele învecinate”⁴, Muscel și Topolog.

Principalul material de construcție la construirea caselor și acareturilor era lemnul, „statistica lui Dionisie Pop Marțian consemnează 97 % construcții din lemn în mediul rural. Trep-tat, numărul caselor de zid și paianță a crescut, în detrimentul celor de lemn, care erau în 1952 de numai 26,1%, iar astăzi au dispărut aproape în totalitate”⁵.

În ceea ce privește casele de lemn, ele „nu aveau temelie, fiind așezate pe mari bolovani de piatră dispuși la colțuri. Ceea ce constituie o caracteristică a arhitecturii argeșene este realizarea temeliiilor din rânduri alternative de

¹ Monica Budiș, *Gospodăria rurală din România*, Vol. I – Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Ed. Etnologică, București, 2004, p. 11.

² Romulus Vuia, *Le village roumain de Transylvanie et du Banat*, Bucharest, Imprimeria Națională, 1937, p. 49 *apud* Monica Budiș, *op. cit.*, p. 25

³ Romulus Vuia, *op. cit.*, p. 79 *apud* Monica Budiș, *op. cit.*, p. 26

⁴ Georgeta Stoica, *Arhitectură populară argeșeană*, în “Datini”, nr. 3-4, (24-25), 1997, p. 7.

⁵ *Ibidem*, p. 7

cărămidă și piatră, tehnică foarte veche, folosită la ridicarea bisericilor medievale”⁶.

În funcție de criteriul elevației, zona Argeșului cuprinde trei tipuri de case: „case joase fără pivniță, ridicate pe un soclu de 1m, case cu pivniță și soclu de 1,50m și case înălțate pe un soclu de 2-2,50m. Casele cu soclu înalt s-au generalizat la începutul secolului al XX-lea pe tot cuprinsul zonei, parterul acestora cuprinde în plan o pivniță și o cameră, iar în partea superioară două încăperi de locuit. Planul cel mai frecvent în secolul al XX-lea cuprindea două încăperi cu intrări separate. Planurile cu trei încăperi și intrare dispusă asimetric sunt, de asemenea, foarte vechi. Funcțiile camerelor sunt diferențiate: o încăpere mare destinată pentru locuit, una mai mică, de trecere, în care se află și vatra cu hornul și alta pentru oaspeți, având uneori intrarea separată. Casele noi au planuri dezvoltate, cu patru-nouă camere, fiind influențate de arhitectura urbană”⁷.

Există două elemente care conferă specificitate zonei „în ceea ce privește volumetria și decorul”⁸: prispa și foișorul, conferind „construcției echilibru și proporții armonioase, perfect integrate mediului înconjurător”⁹. Prispa se desfășoară de-a lungul fațadei sau pe două laturi ale casei, „formează un spațiu de tranziție semi-adăpostit către interior și către curtea gospodăriei. Când spațiul respectiv este închis cu balustradă și stâlpi de lemn sau din zidărie, poartă numele de sală. Foișorul constituie un element arhitectonic important în această zonă. El marchează în același timp și diferențierea socială, fiind caracteristic caselor construite de pătura înstărită a comunităților rurale. Foișorul este construit pe un soclu înalt de piatră, având la partea superioară balustradă și stâlpi lucrați cu măiestrie. La casele construite în secolul al XIX-lea foișorul era plasat lateral, iar la cele din a doua jumătate a secolului al XX-lea este situat în axul casei”¹⁰.

Există numeroase anexe alături de casa de locuit, principala construcție, în afară de casa de locuit, din curțile satelor este grajdul cu fânăria. El apare în număr destul de mare, aproape

70% din gospodării având grajd. Rareori grajdul nu are deasupra fânărie. Marea frecvență a grajdului subliniază rolul important pe care continuă să-l aibă animalele chiar în acele gospodării care nu mai au nici caracter agricol și nici pastoral și a căror principală sursă de venit o formează fie vinderea de produse pomicole, fie practicarea diferitelor meserii¹¹.

Din punctul de vedere al materialului și al tehnicii de construcție, „grajdurile sunt de cinci tipuri: grajd vechi de bârne lungi încheiate stârnește la capete; grajd de bârne scurte prinse în amnare; grajd din scânduri groase verticale prinse pe un schelet de grinzi; grajd de paiantă – schelet de grinzi și cărămidă; grajd de cărămidă. Fânăria de deasupra este făcută de cele mai multe ori dintr-un schelet de grinzi, pentru ca fânul să fie în bătaia continuă a vântului. Alteori este construit din scânduri late”¹². După modul în care este împărțit, „grajdul poate fi: cu o singură încăpere; cu două încăperi alăturate; cu două încăperi și cu o șură deschisă între ele pentru car; cu o încăpere închisă și cu o șură deschisă alături; cu două încăperi despărțite printr-o trecere liberă spre grădina din fundul curții”¹³. În funcție de detaliile de construcție ale acoperișului, forma grajdului diferă și el. Astfel, acoperișul poate fi: „în patru plase, cel mai frecvent; morăresc, la care plasele mici nu se continuă până la nivelul streșinii plaselor mari, ci se întrerup la un nivel oarecare, dând naștere unui fronton trapezoidal; în două plase, cel mai rar întâlnit, deoarece nu apără bine de ploaie fânul. La multe grajduri streășina din față este mult prelungită (2-3m), formând un adăpost de-a lungul întregului grajd”¹⁴.

Frumusețea acestor elemente de arhitectură tradițională face ca speranța în salvagardarea acestora să crească, iar inițiativele în acest sens nu trebuie să fie niciodată puține. Ceea ce s-a păstrat pe cale naturală și spontană în gospodăria țărănească de secol XXI, trebuie să-și găsească adevărata cale înspre patrimonializarea acestora, fără a tulbura cursul firesc al vieții cotidiene al ruralului, ce își păstrează comorile într-o simplitate uimitoare.

⁶*Ibidem*, p. 8.

⁷*Ibidem*, p. 8.

⁸*Ibidem*, p. 8.

⁹*Ibidem*, p. 8.

¹⁰*Ibidem*, p. 8.

¹¹ Florea Bobu Florescu, Paul Stahl, Paul Petrescu, *Arta populară din zonele Argeș și Muscel*, Editura Academiei Române, București, 1967, p. 69.

¹²*Ibidem*.

¹³*Ibidem*, p. 70.

¹⁴*Ibidem*, p. 70.

*Aurora Speranța Cernitu***PAUL DRĂCEA –
EXPOZIȚIA „DUHURI ȘI
VĂZDUHURI”**

Când un artist aduce în fața publicului, opera sa, el își deschide sufletul cu dărnicie și onestitate. Arta lui Paul Drăcea este o cale subtilă de a ajunge la miezul lucrurilor – sunt legende, sunt sâmburi ce rodesc și amplifică puterea ritualului. Noua sa expoziție intitulată „Duhuri și văzduhuri”, vernisată la acest început de primăvară, la Galeria Vollard, Craiova, a adunat pe simeze creații proaspete, cu teme captivante.

Se spune că inspirația este de natură divină. Paul Drăcea este un artist inspirat, îl văd crescând în puterea sa creatoare și așezând pe pânză noi și misterioase gânduri, în culoare, pentru că el deține un teritoriu ale cărui repere bine conturate, i-au fost relevate într-un firesc absolut. Căutările sale în lumea fabuloasă asupra realismului nu au rămas fără rezultat. Căci Paul Drăcea este acum la cea de-a doua sa prezență în fața publicului, susținându-și creațiile cu credință, onestitate și curaj.

De formație medic, dar ca pictor, Paul Drăcea este un visător al ideii gândite și împlinite până la capăt, în sensul că așează pe pânză ideea, într-un mod spontan. Pisicuțele sale, în ipostaze inedite, intrigate, curioase, misterioase, se plimbă dintr-o lucrare în alta. Pisica-portret, alcătuită în cele mai mici detalii, cu priviri pătrunzătoare, se remarcă și te obligă să o ții minte.

Un peisaj diurn, poate chiar alți zori-de-zi... o plajă cu nisipuri roșii, dominate de o pisică foarte cochetă, ce poartă în optimista-i coadă, o fundă sprintară. Este masivă, dominatoare, cu blana pictată în ritmuri curgătoare, ce îi conturează semeția. În vecinătatea ei, un motan gri,

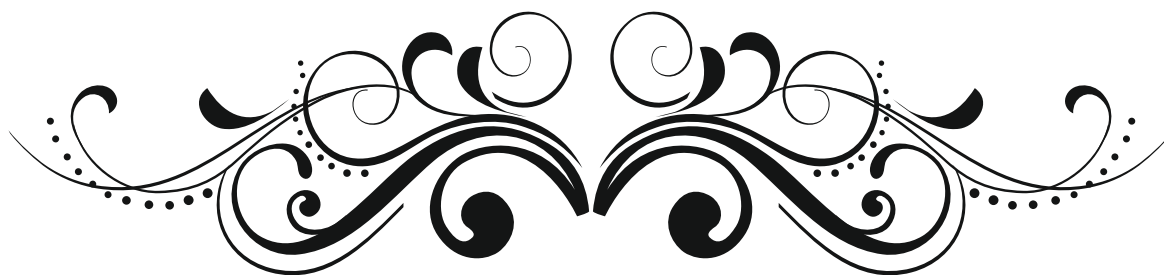
oarecum retras, dar și el poartă pe chip o privire pătrunzătoare, este oare un învingător ascuns? Poate! Și misterul se amplifică: cele două feline sunt legate de un fir magic, de doi ochi, doi aștrii – soarele și luna sau ochii **sortii**. Artistul ne oferă un indiciu: un cerc roșu, o țință legată și ea de cei doi ochi. Mai găsim o barcă salvatoare, un Pește-Zepelin și cheia- cheilor: un Icar luminat de un astru levitând pe cerul începutului de zi.

Întâlnim în lucrările artistului Paul Drăcea, personaje fantastice: cai, pești, o lume acvatică ce are forța să plutească, să viețuiască în orice mediu. Crustacee și flori laolaltă, comunicând printr-un fir roșu, protector, călăuzitor. Găsim uneori trandafiri surprinși într-un spațiu selenar, redați într-o gestualitate geometrică... un covor oltenesc?

Lalelele sunt redată în momentul în care își deschid la maxim petalele și ne lasă să le privim interiorul – este în lucrarea aceasta, un fluid însoțit de o lumină lămuritoare, o lumină ce deslușește frumuseți nebănuite. Și aceeași lumină, pe care artistul o dăruiește fără parcimonie, o întâlnim în lucrarea în care personajul principal este un scaun gol – un scaun de pe care cineva s-a ridicat de curând. Alături, un colț de pian, ce poartă pe capac, nostalgia unui sfeșnic cu cinci lumânări stinse, dar Paul Drăcea nu lasă ca aceste elemente să ne întunece gândurile și face loc luminii care izvorăște din bogăția draperiei și chiar a podelii, a covorului.

Despre tehnica picturală a lui Paul Drăcea putem spune că uimește prin traversarea mai multor metode. Culoarea țâșnește fie dintr-un acrilic suculent, fie din vârful grațios al unui pastel sau al unui creion colorat. Gama cromatică jucăușă, când gravă, când suavă, subliniază și potențează starea temei propuse.

Demersul artistic al lui Paul Drăcea este cu siguranță în ascensiune, este unul al succesului binemeritat, născut din căutări, din întrebări și răspunsuri, din cugetări, din frământări și libertate creatoare.

Dumitru Duță

GEANTA DOAMNEI

Ioana Popovici de la România literară își rememorează anii comunismului când, oriunde se ducea, era încărcată cu genți și sacoșe. Semăna cu un măgar care, ascultător, își căra desagii peste tot.

La alimentară, dacă se băga pâine trebuia să ai la tine o plasă, cea cu ochiuri sau pliabilă, care se pune în geantă.

În gențile vechi, bune la toate, băgai și sticle pe care le dai la schimb la lapte, la ulei, la apă minerală, la bere etc.

Gențile doamnelor conțineau vrute și nevrute, ca în maxima tradusă din latină: Tot ce este al meu îl port cu mine: adică farduri, rujuri, sticlute cu apă de la robinet ori de la fântână, brișe cu desfăcător, chibrituri, șervețele și săpun.

Mersul la toaletă era o adevărată problemă, începând cu spălutul pe mâini. Când Ioana era la școală, s-a luptat să fie săpun și hârtie igienică. Nimeni nu se sinchisea de asta ci de tablourile tovarășilor agățate pe pereți.

Mai încoace, doamnele și-au adăugat în geantă sticluta cu spirt care a fost salvatoare în anumite momente, din zilele noastre.

Omnia mea mecum porto, obișnuiau să spună reprezentanții Școlii ardelenice (Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai - Deleanu), care își cărau în traistă manuscrisele de la Budapesta la Viena.

În anii facultății, studentele aveau în geantă un petec de blană care se pune pe băncile reci ca să se poată scrie.

De asemenea, bomboane, gumă, portofelul cu bani care asigurau supraviețuirea. Jafurile erau frecvente, mai ales în aglomerații. Nu degeaba bunicii își cusau buzunare interioare la cămașă și la ciorapi pentru a - și ascunde banii, când ieșeau în oraș.

Într-un cerc de prieteni, o doamnă povestește cum, tocmai în holul teatrului i-a căzut geanta de pe umăr. Conținutul ei s-a împrăștiat printre picioarele spectatorilor, aflați în pauză, ca într-un joc de copii.

- Noroc că budigăii mi-au rămas la fundul genții că altfel mă compromiteam definitiv.

Astăzi, geanta pierde teren în fața rucsacului, încăpător și sigur.

FRANGLEZA

Franceza se află astăzi în umbra limbii engleze și are puține șanse de a mai fi pe primul loc. Mai mult, se pune problema ca engleza să fie singura limbă oficială a Uniunii Europene.

De zeci de ani, franceza duce o cruntă bătălie împotriva limbii engleze. Aceasta era părerea fostului președinte François Mitterrand.

Apoi, a apărut o lege prin care se verificau cuvintele și expresiile împrumutate din engleză. Un comisariat general sancționa sever presa și radio- televiziunea care acceptau termeni englezești.

Până și Academia Franceză întocmea în anii trecuți liste de cuvinte interzise în școală.

Un demers aproape asemănător a fost și la noi când s-au încercat înlocuirea cuvintelor noi intrate în limbă cu niște construcții comice, aberante. Amintiți-vă: gât - legău (cravată), nasștergău (batistă pentru nas), de perete - frecătoriu (chibrit), de sine - miscătoriu (automobil), stelemântul (astronomie).

Dirijarea cuvintelor este o utopie.

Dacă astăzi există un limbaj universal, aceasta aparține limbii engleze.

ZIDUL GERMAN

Într-un articol din Ideea europeană, ziaristul Ioan Cizek reamintește că au trecut 60 de ani de la data ridicării zidului, dintre cele două Germanii. Parcursul de 1300 km a fost blocat cu sârmă ghimpată, cu turnuri de pază și mine îngropate. Grănicerii aveau ordin să tragă în cei care încercau să treacă în Germania de Vest. Soldații, care capturau sau omorau transfugi, primeau cadou o mașină de cafea. Zidul despărțitor s-a înălțat la peste patru metri. Au fost tăiate puzderie de străzi, de piețe și canale. Fuga dincolo a devenit o aventură de viață și moarte, când au fost împușcați 147 est-germani și nenumărați alții capturați și condamnați la ani grei de temniță. Peste 200.000 de oameni au sărit zidul cu funii, prăjini, trambuline ori au fugit prin multe tunele subterane. Germanii s-au rupt unii de alții timp de 28 ani. Familii divizate, locuri de muncă pierdute. Iată o nefericită coincidență între Berlin și Kabul, între Germania și Afganistan.

CU OCHII-N 3,14

În zilele noastre, în Europa se vorbește despre o întoarcere la anii '30. Atitudinile naționaliste nu s-au schimbat, dacă ne referim la migrație. Oamenii, indiferent de țara unde locuiesc, i-au privit cu suspiciune pe străini. Această mentalitate se observă, mai ales la comunitățile mici. Într-un mic sat de munte, o boală transmisă din tată în fiu era cauzată de căsătoriile dintre rude și apropiați. Sătenii nu acceptau pe alții să vină de teamă că-și înstrăinează bunurile. Acționau conform cântecului: Noi suntem români / Noi suntem aici pe veci stăpâni. Cei care nu înfățișează aceleași aspirații și credințe sunt dușmanii. Vezi împărțirea în două tabere, vaccinați- nevaccinați. Un artist bulgar a sculptat statuia „În vacanță”, ce înfățișa pe germanul Frederic cel Mare, călare pe cal. Numai că regele era absent, rămăsese doar calul. Și apropo de statuie, un grup de 2000 de oameni, care se declară români get-beget, au protestat la Sibiu la statuia baronului Samuel von Brukenthal, scandând „jos statuia!, Jos ucigașul de români!”

ORAȘUL ÎNGERILOR

De la București la Nisa, faci cu avionul două ore și jumătate. Dacă mergi cu mașina, îți trebuie două zile și o noapte. Le-am încercat pe amândouă variantele, dar rămân la ideea că tot avionul este cea mai la îndemână soluție.

Între orașele franceze de coastă, Nisa rămâne cel mai frumos cadou pe care Napoleon al III -lea l-a făcut francezilor.

După 1860, aceștia au început să investească masiv în oraș.

În 1920, începe să se dezvolte o mare comunitate de ruși. Ca să aibă servicii religioase, aristocrația rusă ridică o catedrală asemănătoare celei de la Paris.

Pe celebra Promenade des Anglais, am remarcat într-o zi prezența unui individ care cânta rusește.

În apropiere se află Parcul Carol de România, în suprafață de 2 ha. De la Carol al II -lea parcul trece în proprietatea orașului.

Un alt eveniment important este tentativa de suicid a scriitorului Panait Istrati.

La intrarea în catedrală sunt, expuse fotografiile celor 87 de victime din iulie 2016.

Orașul Nisa depinde mult de turism, așa că primăria comemorează toate evenimentele importante. Este omagiat Albert Camus, de la moartea căruia au trecut 60 ani (accident de mașină!).

Ce mai face pandemia în Franța?

Situația este mult mai bună decât la noi. La noi, în octombrie erau 450 decese pe zi, în Franța 24, la o populație de patru ori mai mare decât a României.

În plus, hoția și corupția politicianilor își dau mâna în șmecheria și incultura populației.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihai Firică, Spiridon Popescu și Robert Șerban

FRANÇOIS VILLON
(1431- ?)

François de Montcorbier (sau Des Loges, Des Loges), a adoptat numele de Villon după cel al protectorului său Guillaume de Villon, profesor de Drept la Sorbona unde poetul era student la Facultatea de Arte. Este unul din cei mai de seamă poeți ai Evului Mediu Francez. Duce o viață dezordonată, aventuroasă, generată și de foametea, epidemiile, fărâdelegile bandelor de tâlhari, de haitele de lupi și alte haite înarmate care au „înnobilat” Războiul de O Sută de Ani. La vârsta de 24 de ani, în urma unei altercații cu un preot, Villon îl ucide pe acesta și se face nevăzut. Este condamnat la moarte în contumacie dar este amnistiat de regele Charles VII. Era în anul 1456. Este arestat din nou și demascat (sub tortură) de unul dintre complicii săi ca fiind capul afacerii privind furtul a 500 de galbeni din Cutia milei de la Colegiul din Navara. Evadează de la închisoarea din Châtelet și vagabondează până când ducele-poet Charles d'Orléans îl adună de pe drumuri, îl face să participe la un concurs de poezie recunoscându-i talentul și, îi oferă protecție și adăpost la curtea sa de la Blois (1457 - '58). Viața la curte nu-i prieste poetului-vagabond, fuge și de aici, se înhăitează cu alți rătăciți puși pe rele, este iar prins și condamnat la moarte prin spânzurătoare, dar regele Ludovic al XI-lea îi comută pedeapsa în expulzare din Franța chiar când condamnatul se afla sub funia spânzurătorii. Avea 32 de ani. De omul François Villon nu se mai știe nimic de atunci. Nu i se cunoaște anul morții. Poezia lui e fără moarte.

**BALADA DOAMNELOR DE ALTĂDATĂ
(BALLADE DES DAMES DU
TEMPS JADIS)**

În care țară, spuneți unde
E mândra romaniță, Flora,
Alcipiade zis Thais *
Cu care ai fi zis că-i soră;
Echo ce știa să grăiască
La fel pe țarmuri și pe unde,

Cu-o grație dumnezeiască?
Dar unde-i neaua de ieri, unde?

Unde-i cumintea Helois'
Pentru care a fost castrat
Pierre Abelard din Saint-Denis,
Între călugări aruncat
Iubirea lui fiindu-i vină?
Apoi unde-i acea regină
Care, 'ntr-un sac, a ordonat
Ca Buridan fie-aruncat
În Sena cu apele-i profunde?
Dar unde-i neaua de ieri, unde?

Regina Blanche precum un crin
Cântând cu glasu-i de sireună,
Lăboasa Berta, Beatice,
Alice, Aremburgis din Maine,
Biata Ioana din Loren
De englezi arsă la Rouen,
Sfântă Fecioară, știi răspunde?
Dar unde-i neaua de ieri, unde?

Dedicație

Prințe, nu-ți pierde săptămâna
Cercând cumva de a răspunde
Unde-s? Refrenul să-ți rămână:
Dar unde-i neaua de ieri, unde?

*În Evul Mediu, prea frumosul Alcipiade trecea drept femeie – Thais.

**Epitaful în formă de baladă făcut de Villon
pentru el și camarazii săi, așteptând să fie
spânzurat odată cu ei)**

**(L'épitaphe en forme de ballade que fit Villon
pour lui et ses compagnons, s'attendant à être
pendu avec eux)**

Voi, oameni frați care mâine veți fi,
Să nu ne judecați cu-ncrâncenare,
Că, dacă milostivi ne-oți pomeni,
Și de voi Domnul va avea-ndurare.
Câte cincisăse ne vedeți aci
Legăți, iar carnea ne va putrezi
Pe trupul cel bine-ngrijit alt'dată,
Carnea smulsă bucată cu bucată;
Iar din noi rămânea-vor doar schelete,
Doar praf și pulbere. Nu, niciodată
Să nu râdeți de-ale noastre defecte;
Și să-L rugați pre Domnul ca pre toți să ne ierte!

Frați la care-apelăm, nu ne disprețuiți
Chiar dacă-am fost de lege condamnați.
Toți oamenii din lume, cum o știți,
De bunul simț nu sunt îndestulați;
Despre iertarea noastră să vorbiți
În fața Fiului Fecioarei, fiți
Cei care îndurarea I-o primiți,
Ferindu-ne de trăsnetele-acerbe.
Și să-L rugați pre Domnul ca pre toți să ne ierte!

Ploaia ne-a limpezit și ne-a spălat,
Soarele ne-a uscat și înnegrit,
Coțofene și corbi ochii ni i-au crăpat
Ne-au smuls sprâncenele și barba ne-au ciuntit.
Nici o secundă nu ne-am așezat,
Și de ici colo vântul ne-a purtat
Cum i-a fost voia și ne-a legănat,
Mai ciuruiți de pășări ca de ace alerte.
În tagma noastră să nu fiți vreodat’;
Și să-L rugați pre Domnul ca pre toți să ne ierte!

Doamne Isuse, carele stăpânești
Peste noi toți din vămile cerești,
Să nu ne lași s-ajungem în iadurile sterpe!
Oameni, cu-astfel de lucruri nu glumești;
Și să-L rugați pre Domnul ca pre toți să ne ierte!

Catrenul lui François
(Le quatrain de François)

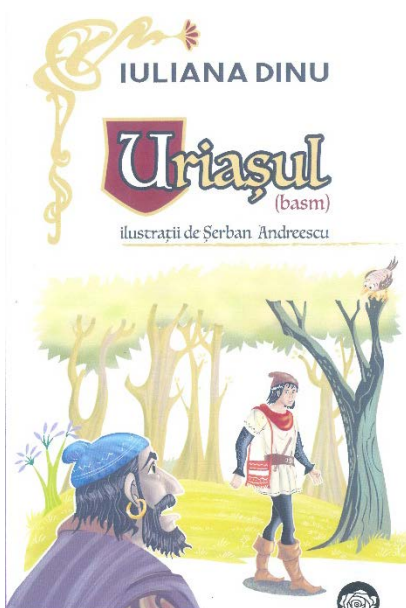
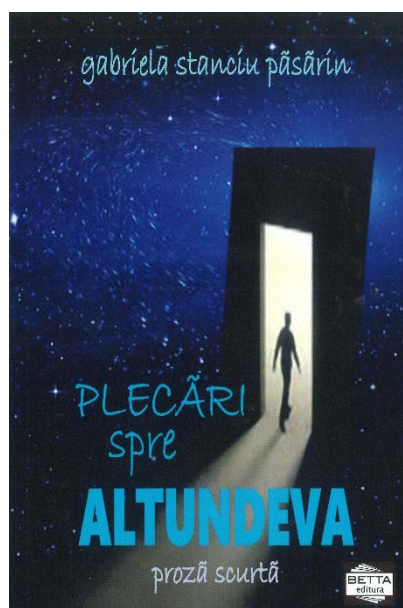
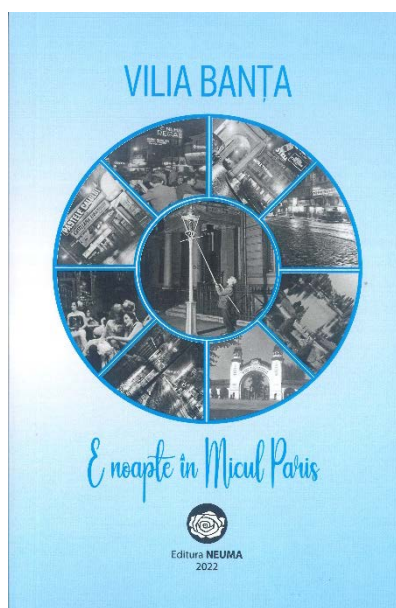
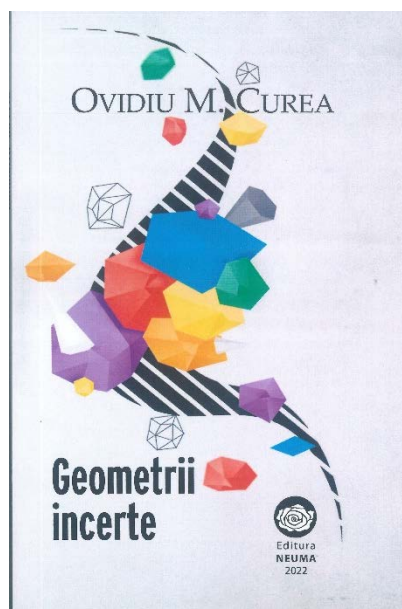
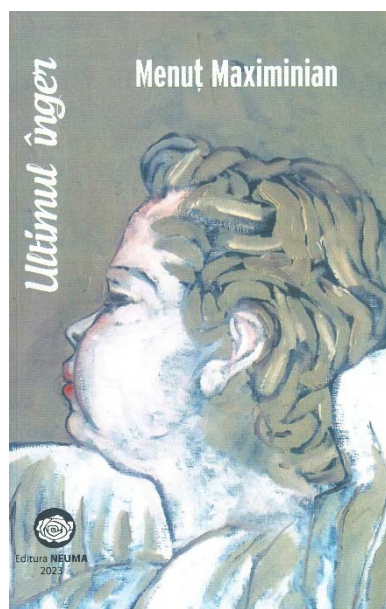
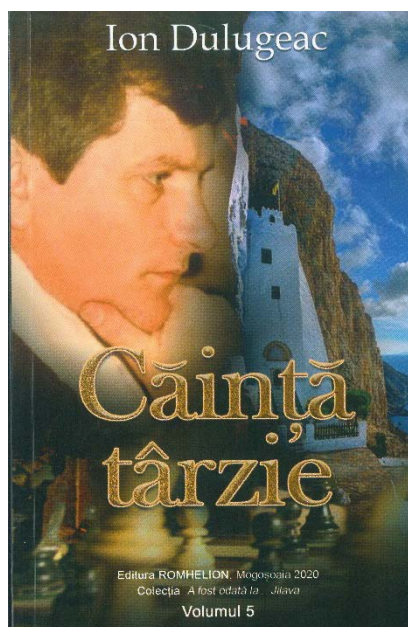
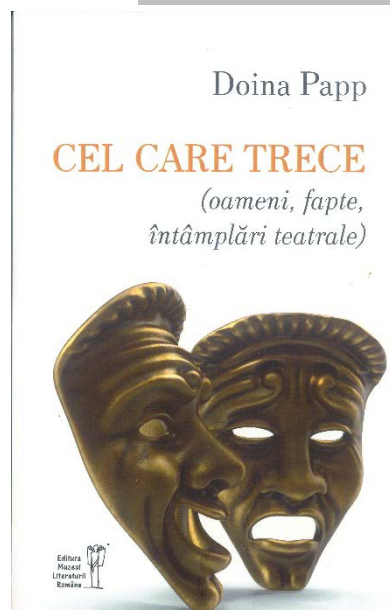
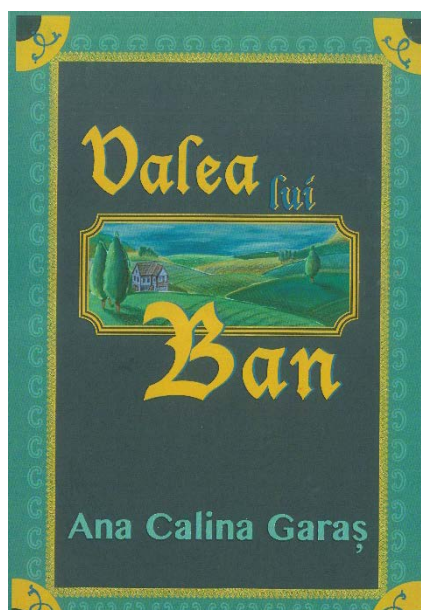
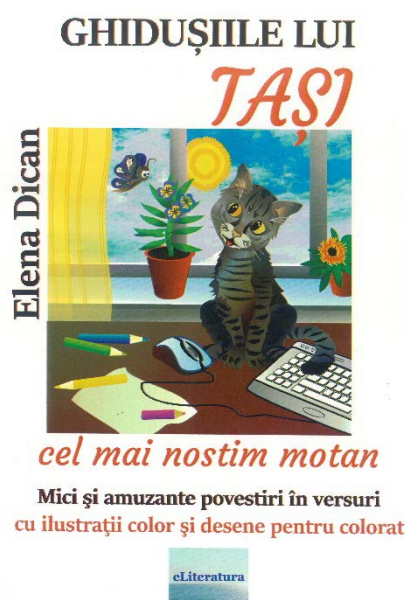
Eu sunt François, francez deci după rasă*,
M-am născut la Paris, lângă Pontoasă**
Și prin această frânghie vârtoasă
Afla-va gâtu-mi curul cât apasă...

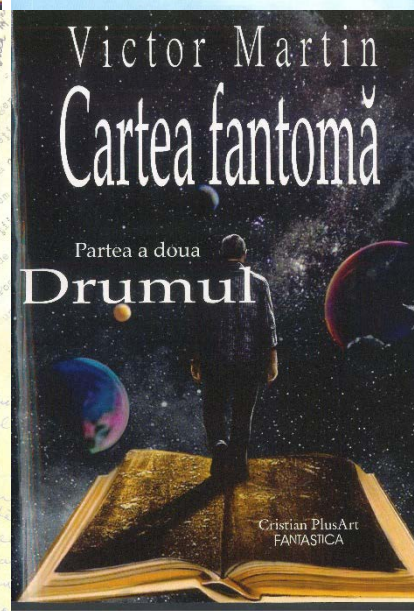
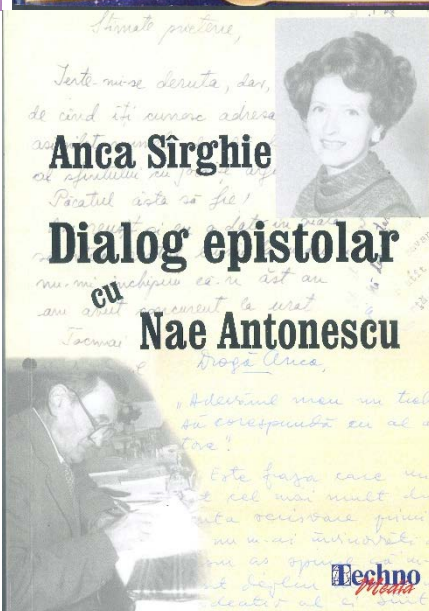
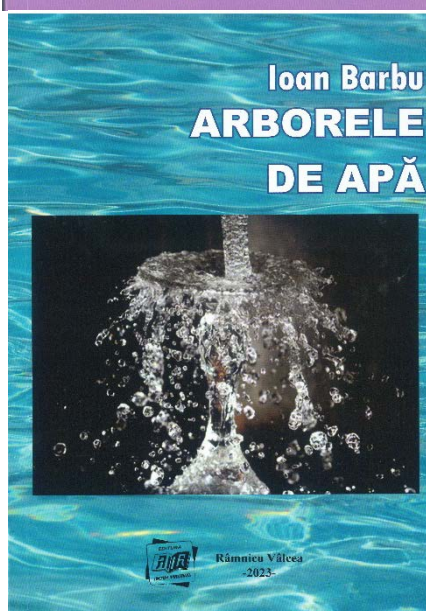
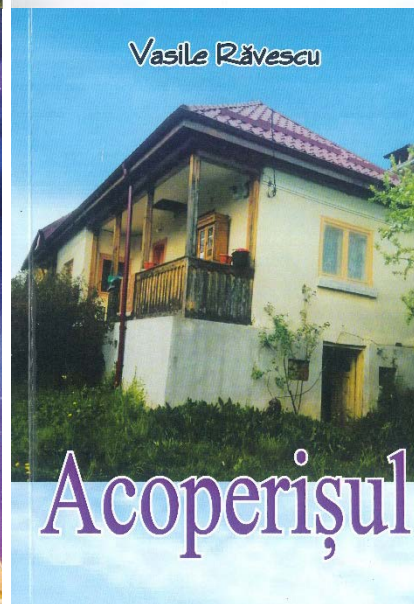
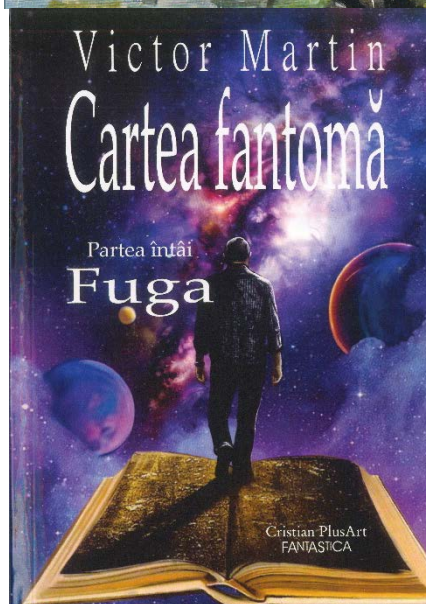
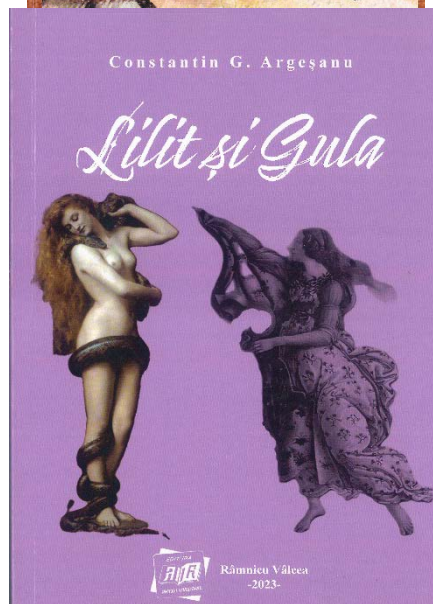
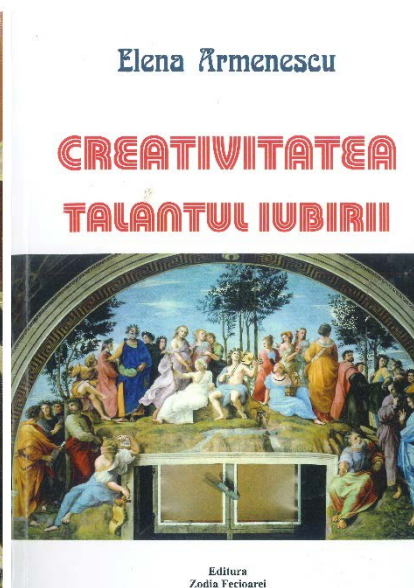
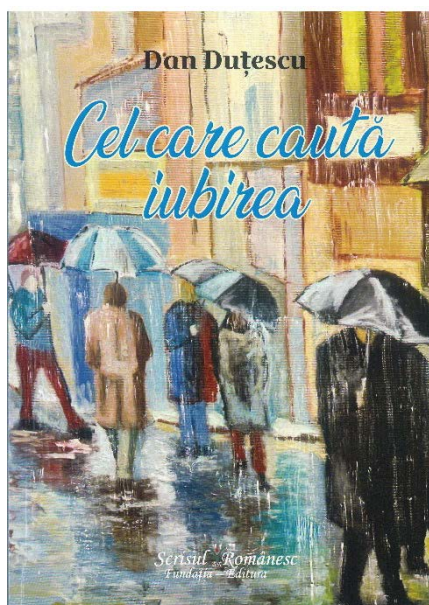
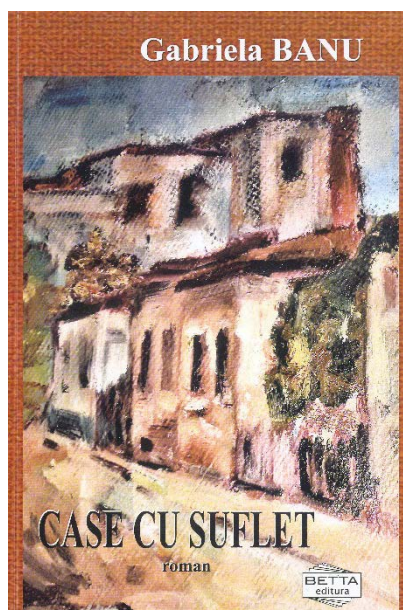
Versiune în limba română de Paula ROMANESCU

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

Ion Vatamanu și Fănuș Neagu

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

O evocare / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 5

IN MEMORIAM

Anca Sîrghie

„Destin necruțător” sau „ghinion” în familia Stanca?/6

DEBUT

Massimo Taslica

Beretă și pușcă / 8

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 9

POESIS

Evelyn Maria Croitoru

Singurătatea poetului / 10

Tăcerea copacilor / 10

Anotimp / 10

Sprijinirea pe vorbe / 10

Sub runele trezirii / 10

Corbii tâmpiei / 10

Emilia Dănescu

La capătul nopții / 11

Ne iubeam, ne iubeam / 11

El mă așteaptă / 11

Cerul din marginea inimii / 11

Cu mine-n gând / 11

Victoria Milescu

Sângele / 12

Secetă / 12

Plase / 12

Un sentiment serios / 12

Suflul orașului / 12

Victor Martin

Întâlnire / 13

Costumat ca de seră / 13

Zidule! / 14

Teodor Preda

Spre visul unghiurilor noastre imposibile / 14

Precum un cuib de rândunică / 14

Imaginea ei / 15

În urechea timpului meu / 15

Ionuț Calotă

Înainte de fiecare poezie e tăcere / 15

Între dragoste și război / 15

Catharsis / 16

Ceasornicele golite / 16

Constantin Pădureanu

Mița primăvara / 17

Muierea cu postrungă / 17

PROZĂ

Constantin Lupeanu

ROMÂNIA ETERNĂ / 18

Dulgeac Ion

Când vremurile ne permit / 19

George Geafir

Spirit de breaslă / 22

Constanța Abălașei-Donosă

Amintiri care nu mor... / 23

Cornel Mihai Ungureanu

Pregătiri de Paște / 26

Geo Constantinescu

Căile Domnului / 29

Daniel Cristian Dumitru

Fragment din romanul „O noapte în Paradis” / 31

Ion R. Popa

Părerea italianului / 32

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 34

LECTOR

Florian Copcea

Teosofie și ontologie în poezia Zoiei Elena Deju / 35

Florentin Popescu

Cu dl. Nicolae Dragoș prin „Țara lui Papură Vodă” / 37

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 38

Mihai Antonescu

Cumințenia poemului / 39

Monica Grosu

Scriitori români din exil. Revalorizarea aproapelui de departe / 40

Ion Haineș

Radu Vida-"iPPON" / 41

Mircea Pospai

Memoriile, ca o carte de învățătură... / 43

Victor Martin

O nouă formă de fantastic românesc / 44

Rodica Pospai Păvălan

Manifestări culturale craiovene / 46

MOMENTE MEMORABILE

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 48

SPECTACOLE EXCEPȚIONALE / 49

Iolanda Mănescu

Valer Dellakeza – pagină de istorie vie a Teatrului / 49

ARHITECTURĂ TRADIȚIONALĂ

Gabriela Boangiu

Gospodarii și acareturi –imaginea curții țărănești II / 50

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu

Paul Drăcea – expoziția „Duhuri și Văzduhuri” / 52

SEMNAL

Dumitru Duță

Geanta doamnei / 53

Frangleza / 53

Zidul german / 53

Cu ochii-n 3,14 / 54

Orașul îngerilor / 54

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 54

TRADUCERI LITERARE

(Versiune în limba română de Paula Romanescu)

François Villon (1431- ?) / 55

Balada doamnelor de altădată (Ballade des dames du temps jadis) / 55

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 56

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 57

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 31 august 2023

NOUL LITERATOR

ISSN 2069-3397